

Ένα απάνθισμα της ποίησης του Γιάννη Ρίτσου

**Οι φίλοι του «Ιστόλογου»
ανθολόγησαν το Γιάννη Ρίτσο.
Μέσα από το διάλογο, επέλεξαν τα 100
δικά τους καλύτερα αποσπάσματα
της ποίησης του Γιάννη Ρίτσου.
Μάης-Ιούνης, 2009**

Γιάννης Ρίτσος (Μονεμβασιά 1909 - Αθήνα 1990), Στοιχεία Ταυτότητας
επιλεγμένο από: Γιώργος ΑΓΗΣ, Μάιος 01, 2009

Χρονολογία της γέννησής μου πιθανόν το 903 π.Χ. -
εξίσου πιθανόν
το 903 μ.Χ. Εσπούδασα ιστορία του παρελθόντος
και του μέλλοντος
στη σύγχρονη Σχολή του Αγώνα. Επάγγελμά μου:
λόγια και λόγια, - τι να κανα; Ρακοσυλλέκτη με
είπαν. Και τώντι.
Σύναξα ένα σωρό φτερά στρουθοκαμήλου απ' τα κα-
πέλα της υπόγειας Κόρης,
κουμπιά από χλαίνες στρατιωτών, ένα κράνος, δυό
φθαρμένα σαντάλια,
μάζεψα ακόμη δυό σπιρτόκουτα και την καπνοσα-
κούλα
του Μεγάλου Τυφλού. Στο Ληξιαρχείο, τα τελευταία
χρόνια, μου δωσαν
την πλέον απίθανη χρονολογία της γέννησής μου: 1909.
Βολεύτηκα μ' αυτήν, και μένω. Τέλος,
το 3909 κάθισα στο скаμνί μου να καπνίσω ένα τσι-
γάρο. Τότε
κατάφτασαν οι κόλακες· με προσκυνούσαν· μου περ-
νούσαν στα δάχτυλα
λαμπρά δαχτυλίδια. Οι ανίδεοι δεν ξέραν
πως τα χα φτιάξει εγώ με τ' άδεια τους φυσίγγια που

χαν μείνει στους λόφους.
Γι' αυτό ακριβώς, για την ωραία τους άγνοια, τους
αντάμειψα πλούσια
με αληθινά πετράδια και διπλάσιες κολακείες. Πάντως
το μόνο σίγουρο: τόπος της γέννησής μου: η Άκρα
Μινώα.
(από τη Μονοβασία, Κέδρος 1982)

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Επιλογικό

επιλεγμένο από: Γιώργος ΑΓΗΣ, Μάιος 01, 2009

Να με θυμόσατε - είπε. Χιλιάδες χιλιόμε-
τρα περπάτησα
χωρίς ψωμί, χωρίς νερό, πάνω σε πέτρες κι
αγκάθια,
για να σας φέρω ψωμί και νερό και τριαντάφυλλα.
Την ομορφιά
Ποτές μου δεν την πρόδωσα. Όλο το βιός μου το μοίρα-
σα δίκαια.
Μερτικό εγώ δεν κράτησα. Πάμπτωχος. Μ'
ένα κρινάκι του αγρού
τις πιο άγριες νύχτες μας φώτισα. Να με θυμάστε.
Και συγχωράτε μου αυτή την τελευταία μου θλίψη:
Θα 'θελα
ακόμη μια φορά με το λεπτό δρεπανάκι του φεγγα-
ριού να θερίσω
ένα ώριμο στάχυ. Να σταθώ στο κατώφλι, να κοι-
τάω,
και να μασώ σπυρί σπυρί το στάρι με τα μπροστι-
νά μου δόντια
θαυμάζοντας κι ευλογώντας τούτον τον κόσμο
που αφήνω,
θαυμάζοντας κι Εκείνον που ανεβαίνει το λόφο
στο πάγχρυσο λιόγερμα. Δέστε:
Στο αριστερό μανίκι του έχει ένα πορφυρό τετρά-
γωνο μπάλωμα. Αυτό
δεν διακρίνεται πολύ καθαρά. Κι ήθελα αυτό προ-
πάντων να σας δείξω.

Κι ίσως γι' αυτό προπάντων θ' άξιζε να με θυμάστε.

Καρλόβασι, 30.7.1987

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Ημερολόγια Εξορίας (αποσπάσματα Ι)

επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Μάιος 01, 2009

27 Οκτωβρίου 1948

Εδώ τα' αγκάθια είναι πολλά -
αγκάθια, καστανά, κίτρινα αγκάθια,
σ' όλο το μάκρος της μέρας, ως μέσα στον ύπνο.
Όταν περνούν το συρματοπλεγμα οι νύχτες
αφήνουν μικρά κουρέλια απ τη φούστα τους.
Τα λόγια που μας φάνηκαν όμορφα κάποτε
χάσαν το χρώμα τους σαν το γιλέκο του γέρου στο σεντούκι
σαν ένα λιόγερμα σβησμένο στα τζάμια.
Οι άνθρωποι περπατάνε με τα χέρια στις τσέπες

η κάποτε χειρονομούν σα να διώχνουν μία μύγα
που ξανακάθεται στο ίδιο μέρος πάλι και πάλι
στα χείλη του άδειου ποτηριού η πιο μέσα
σ ένα σημείο απροσδιόριστο κι επίμονο
όσο κι η άρνησή τους να το αναγνωρίσουν.

29 Οκτωβρίου

Κοιμόμαστε λίγο - δε μας φτάνει.
Όλη νύχτα ροχαλίζουν οι εξόριστοι -
κουρασμένα παιδιά, κουρασμένα.
Απ όξω είναι τ αστέρια - πολύ μεγάλα αστέρια
κουρεμένα αστέρια που οι τρίχες τους φυτρώνουν άγριες
σαν το κεφάλι τ Άη-Γιάννη του Προδρόμου
η σαν του δικού μας του Παναγιώτη.
Είναι και τα μικρά βατράχια μέσα στο φλισκούνι.
Το πρωί μας χτυπάει καταπρόσωπο ένας ρόδινος ήλιος
καθρεφτισμένος με τον πιο συνηθισμένο τρόπο στη θάλασσα πέρα
όμοιος με κείνες τις φτηνές ελαιογραφίες που πουλούν στα σκαλιά του Αρσακείου
κι είναι παράξενο που ένας τέτοιος ήλιος μας αρέσει.
Ένας-ένας, δυό-δυό, πολλές φορές και πιότεροι
σταματάμε στο προαύλιο η στο λόφο και τον κοιτάμε.
Και τούτος ο ήλιος μας χτυπάει με δύναμη τα πρόσωπα
όπως εκείνος ο ξυπόλητος χωριάτης ραβδίζει
τις μυγδαλιές να πέσουν τα στερνά τους μύγδαλα.
Ύστερα σκύβουμε τα μάτια, κοιτάμε τα παπούτσια μας,
κοιτάμε το χώμα. Δεν έπεσε τίποτα.

29 Οκτωβρίου

Ανάμεσα στ αγκάθια και στα πεσμένα φύλλα
βρήκαμε μία γυμνή γαιΐδουροκεφαλή -
ίσως και νάναι το κεφάλι του καλοκαιριού
έτσι αφημένο στις βρεγμένες πέτρες
και γύρω του κάτι μικρά γαλάζια λουλούδια
που δεν ξέρουμε τ όνομά τους.
Αν φωνάξει κάποιος πίσω απ το φράχτη
η φωνή του κατακάθεται γρήγορα στο χώμα
σαν ένα χωνί από στρατσόχαρτο γεμάτο μαύρη σταφίδα.
Το βράδι ακούμε πέρα στους λόφους
που αλλάζουν τον ξεφούσκωτο τροχό του φεγγαριού.
Αργότερα τα πράγματα ξαναβρίσκουν τη θέση τους
όπως βρίσκεις τυχαία στο προαύλιο
το καφετί κουμπί του σακκακιού σου - και ξέρεις:
δεν είναι διόλου ένα κουμπί από τις στολές
των θεατρίνων του καλοκαιριού - όχι, διόλου -
ένα κοινότατο κουμπί που πρέπει να το ράψεις πάλι στο σακκάκι σου
μ' εκείνη την αδέξια, ευγενική προσοχή
του πάντοτε μαθητευόμενου.

1 Νοεμβρίου

Η καταχνιά έχει μαύρες φτερούγες σαν τις κάργιες
δεν έχει διόλου μάτια
ψάχνει με την τυφλότητά της τα μάτια μας τις τσέπες μας
όπως η γρια χαρτορρίχτρα την παλάμη μας.
Τίποτα δεν μπορούμε πια να κρύψουμε.
Εδώ τα πράγματα βγαίνουν τα μέσα έξω
όπως μια λερωμένη κάλτσα που τη βγάζουμε πριν απ τον ύπνο
κι όλα τα πόδια είναι γυμνά και τα πρόσωπα το ίδιο.
Μέρα τη μέρα όλοι μιλάμε πια στον ενικό.
Κάθε ίσκιος έχει το σχήμα του θυμήσου
μα ο ίσκιος απ το άφαντο χέρι της μητέρας

παίρνει το σχήμα κάθε φωνής που δε σου αντιστέκεται
γίνεται το φλιτζάνι ο καφές, ένα κομμάτι ψωμί, το θερμόμετρο
ακόμη κι η ξυριστική μηχανή πλάι στο κύπελλο μες στο μικρό καθρέφτη.
Οι λάμπες του θαλάμου είναι δυό.
Παστρεύουμε μ εφημερίδες τα γυαλιά τους
τόνα εσύ, τ' άλλο εγώ - είμαστε της υπηρεσίας σήμερα.
Οι κινήσεις μας είναι όμοιες σχεδόν.
Δεν κοιταζόμαστε.
Χαιρόμαστε αυτή την ομοιότητα.
Κοιτάμε απ το παράθυρο τον ουρανό χαμένο στην ομίχλη.
Όλα τα πράγματα λοιπόν έχουν την έκφραση του πάντα.

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Ημερολόγια Εξορίας (αποσπάσματα II)

επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Μάιος 01, 2009

2 Νοεμβρίου

Ο Μήτσος πήρε σήμερα ένα γράμμα απ τη Σκόπελο.
Η Αντιγόνη γράφει: "Το νησιώτικο φθινόπωρο
γέμισε κίτρινα κρινάκια.
Καημένε Μήτσο - λέει - δε θα τα θυμάσαι κείνα τα κρινάκια•
δε σκάμπαζες ποτέ σου από βοτανική".
Ο Μήτσος
σκούπισε τα γυαλιά του, ξαναδιάβασε το γράμμα. Δίπλα του
παρατημένο στις πέτρες το "Εγχειρίδιο Φαρμακολογίας".
Χαμογελάει ο Μήτσος. Βγάζει πάλι τα γυαλιά του. Δεν τα σκουπίζει.
Θέλω να γράψω ένα ποίημα για το Μήτσο
όχι με λέξεις
όλο με κίτρινα κρινάκια.

3 Νοεμβρίου

Μόλις πάμε ν ανοίξουμε μία πόρτα
ο αγέρας την κλείνει.
Έτσι κλειδωμένοι απ έξω
σφίγγουμε καθένας τα κλειδιά του
μ' όλο πούχουμε μονάχα μια στάμνα
μ' όλο που κανένας μας δεν έχει σπίτι.
Σήμερα δεν ξέρω να μιλήσω.
Σήμερα μιλάω σε πρώτο πρόσωπο.
Σαν σε χτυπάει ο δικός σου η πίκρα είναι διπλή.
Ένα λεωφορείο πέρασε το απόγευμα.
Ένας ξένος με χαιρέτησε στα χωράφια.
Ήθελα να του πω ευχαριστώ. Δε μίλησα.
Ξέχασα να κοιτάξω τα σύννεφα. Ναι, οι μυγδαλιές
πήρανε χρώμα καστανό-βιολετί - θάναι που χινοπώριασε
κι οι μύγες πλήθυναν πολύ• κάθονται στο χαρτί που γράφω.
Και τι που πήραν χρώμα καστανό-βιολετί; Τα μερμήγκια
έχουν το χωματένιο σπίτι τους - είναι ζέστη κει μέσα.
Εγώ δεν χωράω στη φωνή μου. Τα πόδια μου
μένουν απ όξω. Κρυώνω. Και με βλέπουν.
Θα πρέπει να `φταιξα πολύ.

3 Νοεμβρίου

Ο Πανούσης φοράει μία μακριά χλαινή.
Του τη χάρισε κάποιος φαντάρος.
Τη βάψαν μαύρη στο καζάνι του χωριού του.
Τώρα είναι πράσινη - μήτε και πράσινη.

Μέσα στις τσέπες του έχει

πέντε κουκκιά καλαμπόκι και δυό φύλλα καπνό
μαζί και το βλέμμα της αγελάδας του. Ο Πανούσης
τυλίγεται σε μία χοντρή βελέντζα. Η βελέντζα
είναι κόκκινη κι άσπρη. Κι ο ύπνος του Πανούση
έχει το χρώμα της βελέντζας. Πάντα του κοιμάται
με την τραγιάσκα, τα παπούτσια και το παντελόνι.
Αν είχε βγάλει τ' άρβυλά του, σίγουρα κει μέσα
ένα πουλί θα γεννούσε τ' αυγά του
κι ύστερα ο Πανούσης δε θάχε που να χώσει τα πόδια του.
Ο ύπνος του κάθε μεσημέρι
είναι σαν τον ίσκιο της βελανιδιάς μες στο νερό.
Τώρα πρέπει να οικονομήσει
άλλα πέντε κουκκιά καλαμπόκι για το παιχνίδι της εννιάρας
ώσπου να μεγαλώσει πάλι το μουστάκι του και να γυρίσει στο χωριό του.

4 Νοεμβρίου

Πολλά πράματα μας δυσκολεύουνε. Πολλά.
Πρέπει να πλύνουμε τα πιάτα μας, τα ρούχα μας
να κουβαλήσουμε νερό απ τη βρύση με τις μεγάλες στάμνες
να σκουπίσουμε το θάλαμο δυό και τρεις φορές τη μέρα
να μπαλώσουμε καμμιά κάλτσα και τα λόγια μας -
Τρυπάνε γρήγορα κι οι χτεσινές κουβέντες
τα πρόσωπα αλλάζουν όσο τα κοιτάξεις
μπορεί ν' αλλάξεις και συ - γιατί κοιτάζοντας τα χέρια σου
καταλαβαίνεις πως μάθανε πια σε τούτες τις δουλειές
σε τούτες τις μέρες, σε τούτα τα σεντόνια
γνωρίζουν το σανίδι του τραπεζιού γνωρίζουν τη λάμπα
ξανακάνουν την ίδια κίνηση με πιότερη σιγουριά
δεν παραξενεύονται. Η φωτιά
θέλει συδαύλισμα, λιγότεψε -
τούτο είναι που συλλογιόμαστε.
Το μεσημέρι με φωνάξανε πέντε γερόντοι
μου ψήσανε καφέ με φίλεψαν τσιγάρο
είπανε για τον Άη-Δημήτρη πάνου στο Λιτοχώρι
για το νερένιο χέρι του Άγιου πουδιώξε τους κακούς τσοπάνους -
Πέντε γερόντοι με μάτια μαλακά μ' άσπρα μουστάκια
που σιάχνουν μέρα-νύχτα ταμπακιέρες σιάχνουν κάντρα
κολλώντας άχερα χρωματιστά μικρά-μικρά κομμάτια
σαν το κεφάλι της καρφίτσας - μελαλιδικά πράματα
όλο και κάτι γλάστρες με γεράνια, δυό ρωμείκες σημαίες
μια στεριανή και μία θαλασσινή, κάτι πεντάγωνα αστέρια
θέλουν να σιάξουν κι ένα περιστέρι - δεν τα καταφέρνουν -
είναι καλά γεροντάκια - δεν άκουγα τα λόγια τους
και τούτο είναι που συλλογιέμαι. Μ' είπανε "παιδί μου".
Δεν μπόρεσα να πω "πατέρα". Ο μαστρο-Θανάσης
λέει θα μου σιάξει ένα σκαμνί: "Να μην κάθεις, γιέ μου,
κάτου στο χώμα και λερώνεται το παντελόνι σου".
Και τώρα συλλογιέμαι πόσα πράματα κι εγώ θα πρέπει να σιάξω
πόσο θα πρέπει να λερώσω το παντελόνι μου
έτσι που πια ο μαστρο-Θανάσης να μη σεκλετίζεται που κάθουμαι στο χώμα
έτσι που να μπορέσω να τον πω "πατέρα".
Τότες θαρρώ θάμαι άξιος πια να κάτσω στο σκαμνί του
σάμπως καβάλλα στα πλατάνια τ Άη-Διονύση
και θα τινάξω απ' τους ώμους μου τα δύσκολα πράματα
όπως τινάζω τούτη τη μικρούλα αράχνη που αχνοδεργιανά στο χέρι μου
κι ούτε που θα κρυώνω λέω καθόλου το χειμώνα.

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Μετά

επιλεγμένο από: Κρίτων Κ., Μάιος 01, 2009

Μάρτυρες για τα λάθη σου δεν είχες. Μόνος μάρτυρας
ο ίδιος εσύ. Τα τακτοποίησες, τα μονόγραψες, τα σφράγισες
σε λευκούς πάντοτε φακέλους σα να ετοιμάζες
τη δίκαιη διαθήκη σου. Ύστερα
τα τοποθέτησες προσεχτικά στα ράφια. Τώρα, γαλήνιος,
(ίσως και κάπως φοβισμένος) ούτε βιάζεσαι
ούτε καθυστερείς, γνωρίζοντας ότι, μετά το θάνατό σου,
θ ανακαλύψουμε πόσον ωραίος ήσουν,
πόσο πολύ πιο ωραίος πέρα απ τις αρετές σου.

*Αθήνα, 16.1.1988
από το Αργά, πολύ αργά μέσα στη νύχτα, Κέδρος 1991*

<|>

Γιάννης Ρίτσος, ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ (απόσπασμα Ι)

επιλεγμένο από: Αλ.Γαλανός, Μάιος 02, 2009

Αυτά τα δέντρα δε βολεύονται με λιγότερο ουρανό,
αυτές οι πέτρες δε βολεύονται κάτω απ' τα ξένα βήματα,
αυτά τα πρόσωπα δε βολεύονται παρά μόνο στον ήλιο,
αυτές οι καρδιές δε βολεύονται παρά μόνο στο δίκιο.

Ετούτο το τοπίο είναι σκληρό σαν τη σιωπή,
σφίγγει στον κόρφο του τα πυρωμένα του λιθάρια,
σφίγγει στο φως τις ορφανές ελιές του και τ' αμπέλια του,
σφίγγει τα δόντια. Δεν υπάρχει νερό. Μονάχα φως.
Ο δρόμος χάνεται στο φως κι ο ίσκιος της μάντρας είναι σίδερο.

Μαρμάρωσαν τα δέντρα, τα ποτάμια κ' οι φωνές
μες στον ασβέστη του ήλιου.
Η ρίζα σκοντάφτει στο μάρμαρο. Τα σκονισμένα
σκοίνα.
Το μουλάρι κι ο βράχος. Λαχανιάζουν. Δεν υπάρχει
νερό.
Όλοι διψάνε. Χρόνια τώρα. Όλοι μασάνε μια μπουκιά
ουρανό πάνου απ' την πίκρα τους.

Τα μάτια τους είναι κόκκινα απ' την αγρύπνια,
μια βαθειά χαρακιά σφηνωμένη ανάμεσα στα φρύδια τους
σαν ένα κυπαρίσσι ανάμεσα σε δυο βουνά το λιόγερμα.

Το χέρι τους είναι κολλημένο στο ντουφέκι
το ντουφέκι είναι συνέχεια του χεριού τους
το χέρι τους είναι συνέχεια της ψυχής τους -
έχουν στα χείλια τους απάνου το θυμό
κ' έχουνε τον καημό βαθιά-βαθιά στα μάτια τους
σαν ένα αστέρι σε μια γούβα αλάτι.

Όταν σφίγγουν το χέρι, ο ήλιος είναι βέβαιος για τον κόσμο
όταν χαμογελάνε, ένα μικρό χελιδόνη φεύγει μες απ' τ' άγρια γε-
νεία τους
όταν κοιμούνται, δώδεκα άστρα πέφτουν απ' τις άδειες τσέπες τους
όταν σκοτώνονται, η ζωή τραβάει την ανηφόρα με σημαίες και
με ταμπούρλα.

Τόσα χρόνια όλοι πεινάνε, όλοι διψάνε, όλοι σκοτώνονται
πολιορκημένοι από στεριά και θάλασσα,
έφαγε η κάψα τα χωράφια τους κ' η αρμύρα πότισε τα σπίτια τους
ο αγέρας έρριξε τις πόρτες τους και τις λίγες πασχαλιές της πλατείας
από τις τρύπες του πανωφοριού τους μπαινοβγαίνει ο θάνατος
η γλώσσα τους είναι στυφή σαν το κυπαρισσόμηλο

πέθαναν τα σκυλιά τους τυλιγμένα στον ίσκιο τους
η βροχή χτυπάει στα κόκκαλά τους.

Πάνου στα καρπούλια πετρωμένοι καπνίζουν τη σβουριά και τη
νύχτα
βιγλίζοντας το μανιασμένο πέλαγο όπου βούλιαξε
το σπασμένο κατάρτι του φεγγαριού.

Το ψωμί σώθηκε, τα βόλια σώθηκαν,
γεμίζουν τώρα τα κανόνια τους μόνο με την καρδιά τους.

Τόσα χρόνια πολιορκημένοι από στεριά και θάλασσα
όλοι πεινάνε, όλοι σκοτώνονται και κανένας δεν πέθανε -
πάνου στα καρπούλια λάμπουνε τα μάτια τους,
μια μεγάλη σημαία, μια μεγάλη φωτιά κατακόκκινη
και κάθε αυγή χιλιάδες περιστέρια φεύγουν απ' τα χέρια τους
για τις τέσσερις πόρτες του ορίζοντα.

<|>

Γιάννης Ρίτσος, ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ (απόσπασμα II)

επιλεγμένο από: Αλ.Γαλανός, Μάιος 02, 2009

II

Κάθε που βραδιάζει με το θυμάρι τσουρουφλισμένο στον κόρφο
της πέτρας
είναι μια σταγόνα νερό που σκάβει από παλιά τη σιωπή ως το
μεδούλι
είναι μια καμπάνα κρεμασμένη στο γερο-πλάτανο που φωνάζει
τα χρόνια.

Σπίθες λαγοκοιμούνται στη χόβολη της ερημιάς
κ' οι στέγες συλλογιούνται το μαλαματένιο χνούδι στο πάνω χέιλι
του Αλωνάρη
- κίτρινο χνούδι σαν τη φούντα του καλαμποκιού καπνισμένο
απ' τον καημό της δύσης.

Η Παναγία πλαγιάζει στις μυρτιές με τη φαρδειά της φούστα
λεκιασμένη απ' τα σταφύλια.
Στο δρόμο κλαίει ένα παιδί και του αποκρίνεται απ' τον κάμπο
η προβατίνα πούχει χάσει τα παιδιά της.

Ίσκιος στη βρύση. Παγωμένο το βαρέλι.
Η κόρη του πεταλωτή με μουσκεμένα πόδια.
Απάνου στο τραπέζι το ψωμί κ' η ελιά,
μες στην κληματαριά ο λύχνος του αποσπερίτη
και κει ψηλά, γυρίζοντας στη σούβλα του, ευωδάει ο γαλαξίας
καμένο ξύγκι, σκόρδο και πιπέρι.

Α, τι μπρισίμι αστέρι ακόμα θα χρειαστεί
για να κεντήσουν οι πευκοβελόνες στην καφαλισμένη μάντρα του
καλοκαιριού "κι αυτό θα περάσει"
πόσο θα στίψει ακόμα η μάνα την καρδιά της πάνου απ' τα εφτά
σφαγμένα παλληκάρια της
ώσπου να βρε'ι το φως το δρόμο του στην ανηφόρα της ψυχής της.

Τούτο το κόκκαλο που βγαίνει από τη γης
μετράει οργιά-οργιά τη γης και τις κόρδες του λαγούτου
και το λαγούτο αποσπερίς με το βιολί ως το χάραμα
καημό-καημό το λεν στα δυοσπαρίνια και στους πεύκους
και ντιντινίζουν στα καράβια τα σκοινιά σαν κόρδες
κι ο ναύτης πίνει πικροθάλασσα στην κούπα του Οδυσσέα.

Α, ποιος θα φράξει τότες τη μπασιά και ποιο σπαθί θα κόψει
το κουράγιο
και ποιο κλειδί θα σου κλειδώσει την καρδιά που με τα δυο θυρό-
φυλλά της διάπλατα
κοιτάει του Θεού τ' αστροπερίχυτα περβόλια;

Ώρα μεγάλη σαν τα Σαββατόβραδα του Μάη στη ναυτική ταβέρνα
νύχτα μεγάλη σαν ταψί στου γανωτζή τον τοίχο
μεγάλο το τραγούδι σαν ψωμί στου σφουγγαρά το δείπνο.
Και νά που ροβολάει τα τρόχαλα το κρητικό φεγγάρι
γκαπ, γκαπ, με είκοσι αράδες προκαδούρα στα σπιβάλια του,
και νάτοι αυτοί που ανεβοκατεβαίνουνε τη σκάλα του Αναπλιού
γεμίζοντας την πίπα τους χοντροκομμένα φύλλα από σκοτάδι,
με το μουστάκι τους θυμάρι ρουμελιώτικο πασπαλισμένο αστέρι
και με το δόντι τους πευκόρριζα στου Αιγαίου το βράχο και το
αλάτι.
Μπήκαν στα σίδερα και στη φωτιά, κουβέντιασαν με τα λιθάρια,
κεράσανε ρακί το θάνατο στο καύκαλο του παππούλη τους,
στ' Αλώνια τα ίδια αντάμωσαν το Διγενή και στρώθηκαν στο
δείπνο
κόβοντας τον καημό στα δυο έτσι που κόβανε στο γόνατο το κρι-
θαρένιο τους καρβέλι.

Έλα κυρά με τ' αρμυρά ματόκλαδα, με φλωροκαπνισμένο χέρι
από την έγνοια του φτωχού κι απ' τα πολλά τα χρόνια -
η αγάπη σε περμένει μες στα σκοίνα,
μες στη σπηλιά του ο γλάρος σου κρεμάει το μαύρο κόνισμά σου
κι ο πικραμένος αχινιός σου ασπάζεται το νύχι του ποδιού σου.
Μέσα στη μαύρη ρώγα του αμπελιού κοχλάζει ο μούστος κατα-
κόκκινος,
κοχλάζει το ροδάμι στον καμένο πρίνο,
στο χώμα η ρίζα του νεκρού ζητάει νερό για να τινάξει ελάτι
κ' η μάνα κάτου απ' τη ρυτίδα της κρατάει γερά μαχαίρι.
Έλα κυρά που τα χρυσά κλωσσάς αυγά του κεραυνού -
πότε μια μέρα θαλασσιά θα βγάλεις το τσεμπέρι και θα πάρεις
πάλι τ' άρματα
να σε χτυπήσει κατακούτελα μαγιάτικο χαλάζι
να σπάσει ρόδι ο ήλιος στην αλατζαδένια σου ποδιά
να τον μοιράσεις μόνη σου σπυρί-σπυρί στα δώδεκα ορφανά σου,
να λάμψει ολόγυρα ο γιαλός ως λάμπει η κόψη του σπαθιού και
τ' Απριλιού το χιόνι
και νάβγει στα χαλίκια ο κάβουρας για να λιαστεί και να σταυ-
ρώσει τις δαγκάνες του.

<|>

Γιάννης Ρίτσος, ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ (απόσπασμα ΙΙΙ)

επιλεγμένο από: Αλ.Γαλανός, Μάιος 02, 2009

ΙΙΙ

Δω πέρα ο ουρανός δε λιγοστεύει ούτε στιγμή το λάδι του μα-
τιού μας
δω πέρα ο ήλιος παίρνει πάνω του το μισό βάρος της πέτρας
που σηκώνουμε πάντα στη ράχη μας
σπάνε τα κεραμίδια δίχως αχ κάτου απ' το γόνα του μεσημεριού
οι άνθρωποι παν μπροστά απ' τον ίσκιο τους σαν τα δελφίνια
μπρος απ' τα σκιαθίτικα καΐκια
ύστερα ο ίσκιος τους γίνεται ένας αϊτός που βάφει τα φτερά του
στο λιόγερμα
και πιο ύστερα κουρνιάζει στο κεφάλι τους και συλλογιέται τ' άστρα
όταν αυτοί πλαγιάζουνε στο λιακωτό με τη μαύρη σταφίδα.

Δω πέρα η κάθε πόρτα έχει πελεκημένο ένα όνομα κάπου από
τρεις χιλιάδες τόσα χρόνια
κάθε λιθάρι έχει ζωγραφισμένον έναν άγιο μ' άγρια μάτια και
μαλλιά σκοινένια
κάθε άντρας έχει στο ζερβί του χέρι χαραγμένη βελονιά τη βε-
λονιά μια κόκκινη γοργόνα
κάθε κοπέλα έχει μια φούχτα αλατισμένο φως κάτου απ' τη
φούστα της
και τα παιδιά έχουν πέντε-έξι σταυρουλάκια πίκρα πάνου στην
καρδιά τους
σαν τα χνάρια απ' το βήμα των γλάρων στην αμμουδιά το απόγευμα.

Δε χρειάζεται να θυμηθείς. Το ξέρουμε.
Όλα τα μονοπάτια βγάζουνε στα Ψηλαλώνια. Ο αγέρας είναι
αψύς κει πάνου.

Όταν ξεφτάει απόμακρα η μινωική τοιχογραφία της δύσης
και σβήνει η πυρκαϊά στον αχερώνα της ακρογιαλιάς
ανηφορίζουν ως εδώ οι γριές απ' τα σκαμμένα στο βράχο σκαλο-
πάτια
κάθονται στη Μεγάλη Πέτρα γνέθοντας με τα μάτια τη θάλασσα
κάθονται και μετράν τ' αστέρια ως να μετράνε τα προγονικά
ασημένια τους κουταλοπήρουνα
κι αργά κατηφοράνε να ταΐσουνε τα εγγόνια τους με το μεσολογ-
γίτικο μπαρούτι.

Ναι, αλήθεια, ο Ελκόμενος έχει δυο χέρια τόσο λυπημένα μέσα
στη θηλειά τους
όμως το φρύδι του σαλεύει σαν το βράχο που όλο πάει να ξε-
κολλήσει πάνου απ' το πικρό του μάτι.
Από βαθιά ανεβαίνει αυτό το κύμα που δεν ξέρει παρακάλια
από ψηλά κυλάει αυτός ο αγέρας με ρετσίνα φλέβα και πλεμόνι
αλισφακιά.

Αχ, θα φυσήξει μια να πάρει σβάρνα τις πορτοκαλιές της θύ-
μησης
Αχ, θα φυσήξει δυο να βγάλει σπίθα η σιδερένια πέτρα σαν
καψούλι
Αχ, θα φυσήξει τρεις και θα τρελλάνει τα ελατόδασα στη Λιά-
κουρα
θα δώσει μια με τη γροθιά του να τινάξει την τυράγνια στον
αγέρα
και θα τραβήξει της αρκούδας νύχτας το χαλκά να μας χορέψει
τσάμικο καταμεσίς στην τάπια
και ντέφι το φεγγάρι θα χτυπάει που να γεμίσουν τα νησιώτικα
μπαλκόνια
αγουροξυπνημένο παιδολόι και σουλιώτισσες μανάδες.

Ένας μαντατοφόρος φτάνει απ' τη Μεγάλη Λαγκαδιά κάθε
πρωινό
στο πρόσωπό του λάμπει ο ιδρωμένος ήλιος
κάτου από τη μασκάλη του κρατεί σφιχτά τη ρωμιοσύνη
όπως κρατάει ο εργάτης την τραγιάσκα του μέσα στην εκκλησία.
Ήρθε η ώρα, λέει. Νάμαστε έτοιμοι.
Κάθε ώρα είναι η δικιά μας ώρα.

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Εαρινή συμφωνία II
επιλεγμένο από: Έρση, Μάιος 08, 2009

II

Είχα κλείσει τα μάτια
για ν' ατενίζω το φως.

Τυφλός.
Είχα κάψει τη φλόγα
για ν' αναπνέω.

Τις νύχτες
αφουγκραζόμουν τους θρόους της σιγής
κ' η ανάσα του χαμόγελου
δε γνώριζε τη μετάνοια.

Να δακρύζω
πάνω στα διάφανα χέρια μου
από μια διάφανη χαρά
που δεν επιθυμεί.

Όχι θωπεία. Όχι όνειρο.
Πιο πέρα.
Εκεί που καταλύεται τ' όνειρο
κι η φθορά έχει φθαρεί.

Κ' ήρθες εσύ.

*[Από τη σειρά Εαρινή συμφωνία (1937-1938)]
Από τη συγκεντρωτική έκδοση Ποιήματα [Α' Τόμος]
(1978)*

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Εαρινή συμφωνία (III, VI)
επιλεγμένο από: Χάρης Χ., Μάιος 07, 2009

III

Κοίταξε αγαπημένη
πώς σε κοιτάζουν
τα λυπημένα χέρια μου.

Σα δυο παιδιά ορφανά
που κλαίγαν μες στο βράδυ
χωρίς ψωμί
και κοιμηθήκαν τρέμοντας
πάνω στο χιόνι.
Κρύωναν μα δεν επαιτούσαν.

Κρατούσαν
ένα λουλούδι σιωπηλό
και παίζαν τρυφερά κι αδέξια
στους ραγισμένους δρόμους.

Αγαπημένη
κοίταξε πώς διστάζουν
τα νυχτωμένα χέρια μου.

Πώς μπορεί ν' ανοιχτεί
αυτή η θύρα του φωτός
για μένα που δε γνώρισα
μήτε τον ίσκιο μιας μαρμαρυγής;

Στέκω απ' έξω στο ψύχος δειλός

και κοιτώ τα μεγάλα παράθυρα
τα φωτισμένα ρόδα
και τα κρύσταλλα
κι όλο λέω να κινήσω να φύγω
προς τη γνώριμη νύχτα
κι όλο λέω να' ρθώ
κι όλο στέκω
έξω απ' τη θύρα σου.

Μη με καλέσεις ακόμη.
Ας παρατείνουμε
αυτές τις ώρες τις θαμπές
τις υπερπληρωμένες
που δυο κόσμοι
ανταμώνονται
που δυο βαθιές φωνές
ζυγιάζονται
πάνω σε μια χορδή αργυρή
και μια σταγόνα δρόσου
σκιρτά και ταλαντεύεται
στ' άνθος της νύχτας.

Εδώ θα μείνει
εκεί θα πέσει.

Αγαπημένη
τι προετοιμάζεται για μάς
μέσα στο βλέμμα των θεών
πίσω απ' αυτή τη φωταψία;

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Εαρινή συμφωνία (VI)
επιλεγμένο από: Χάρης Χ., Μάιος 07, 2009

VI

Αγαπημένη
δεν έχω παρά μόνο μιας στιγμής
τη ζωή και το φτερούγισμα.

Δε βλέπεις
πάνω στο δέρμα μου
το πρωτόνοιχτο θάμβος;

Δεν ακούς
μες στις ίνες μου
μύρια φτερά μικρών κορυδαλλών
που μόλις τ' άγγιξε
η πρώτη ακτίνα
της αυγής;

Πόσο είμαι νέος.
Πόσο είμαι νέος
κάτω απ' τα βλέφαρα σου.

Τα πολυτρίχια
των αρχαίων πηγών
που συναθροίζονται τ' αργυρά τους δάκρυα
σε γαλανούς καθρέφτες ουρανού
κοιμούνται πίσω απ' τα μάτια μου
που σε βλέπουν.

Καμιά διάσπαση.
Η μνήμη των αποχαιρετισμών
δε ρυτιδώνει τα χέρια μου
που όρθρισαν μέσα στα χέρια σου.

Γεύομαι στα χείλη σου
την πρασινάδα της εξοχής
και τους θρύλους της θάλασσας.
Η ζέστα του κορμιού σου
με ντύνει τον ήλιο.

Σφράγισε τις χαραματιές
των παραθύρων.

Οι στοχασμοί και οι στίχοι
μακραίνουν μες τη νύχτα
κ' εμείς απ' την κλίνη μας
μόλις ακούμε τις φωνές τους
σαν ομιλίες μεθυσμένων
που αποτείνονται στη σκιά τους
και στη λυμφατική σελήνη.

Το φως των ηγεμονικών μαλλιών σου
σκεπάζει τους ώμους της νύχτας.

Βυθίζονται τ' άστρα
στους βυθούς των ματιών σου
κι ανθίζουμε εμείς
έμπιστοι κι ωραίοι
καθώς τα πλάσματα
την πρώτη μέρα του Θεού
που δεν είχαν ρωτήσει κι' απορήσει.

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Εαρινή συμφωνία (X)
επιλεγμένο από: Χάρης Χ., Μάιος 07, 2009

X

Αγάπη, Αγάπη,
δε μούχες φέρει εμένα
μήτ' ένα ψίχουλο φωτός για να δειπνήσω.

Νήστης γυμνός και αδάκρυτος
περιφερόμουν στα όρη
και τ' ανένδοτα μάτια μου στύλωνα
στους ουρανούς
γυρεύοντας την αμοιβή μου
απ' τη σιωπή και το τραγούδι.

Τα τρυφερά λυκόφωτα
οι πράες καμπύλες των βουνών
και τα λαμπρά βράδια του θέρους
με ρωτούσανε που είσαι ω Αγάπη.

Μα εγώ δεν είχα τι ν' αποκριθώ
κι έφευγα σιωπηλός
ρίχνοντας χάμω τη μορφή μου
για να καλύψω την ταπεινώσή μου.

Οι ωχρές αυγές
ακουμπούσαν στο περβάζι μου

το διάφανο πηγούνι τους
κάρφωναν στο πλατύ μου μέτωπο
τα μεγάλα γαλάζια τους μάτια
και με κοιτούσαν με πικρία
ζητώντας ν' απολογηθώ.

Τι ν' απαντήσω, Αγάπη;
Και δρασκελούσα το κατώφλι
τίναξα τα κατάρμαυρα μαλλιά μου μες στο φως
και τραγουδούσα πλατιά στους ανέμους
το τραγούδι του «αδέσμευτου».

Πειστωμένος χλωμός κι ακατάδεχτος
κοιτούσα τον κόσμο και κραύγαζα:
«Δεν έχω τίποτα
δικά μου είναι τα πάντα».

Κι όμως μια παιδική φωνή
επίμονα έκλαιγε βαθιά μου
γιατί δεν είχες έλθει, Αγάπη.

Τις νύχτες του έαρος
που η γύρη των άστρων
και των λουλουδιών
αγρυπνούσε στο δέρμα μου
μια λυπημένη ανταύγεια
σερνόταν στην απέραντη ψυχή μου
γιατί αργούσες να 'ρθεις, Αγάπη.

Γι' αυτό κ' οι πιο λαμπροί μου σίχοι
είχαν κρυμμένο στην καρδιά τους
ενός λυγμού το τρεμοσάλεμα
γιατί έλειπες απ' την καρδιά μου, Αγάπη.

Όταν περιπλανιόμουν
στην ερημία του φθινοπώρου
στα γυμνά δάση
ζητώντας με σφιγμένα δάχτυλα
τον ήλιο που έφευγε χλωμός
πάνω απ' τις παγωμένες λίμνες
εσένα ζητούσα, ω Αγάπη.

Κι όταν ακόμη επέστρεφα
την όψη μου απ' τη γη
και τρυπούσα με πύρινα βλέμματα
τα τείχη της νύχτας
ήταν γιατί δεν ήθελα να κλάψω
που δε με συλλογίστηκες, Αγάπη.

Ζητώντας το θεό
ζητούσα εσένα.

Εσένα περιμένοντας
γέμισα τους κήπους μου
με λευκούς κρίνους
για να βυθίζεις τις κνήμες σου
αυτά τα βράδια τ' αργυρά
που η σελήνη ραντίζει με δρόσο
τη φιλντισένια υψωμένη μορφή σου.

Για σένα, Αγάπη, ετοίμασα τα πάντα
κι αν έμαθα να τραγουδώ τόσο γλυκά
ήταν γιατί στην ίδια τη φωνή μου

ζητούσα να 'βρω τα ίχνη των βημάτων σου
ζητούσα να φιλήσω
μονάχα και τη σκόνη του ίσκιου σου
ω Αγάπη.

Από τη συγκεντρωτική έκδοση Ποιήματα [Α' Τόμος], 1978

Γιάννης Ρίτσος, Εαρινή Συμφωνία XVI (αποσπάσματα)

επιλεγμένο από: Αλκυώνη, Μάιος 02, 2009

XVI

Χαρά χαρά.
Δε μας νοιάζει
τι θ αφήσει το φιλί μας
μέσα στο χρόνο και στο τραγούδι.
Αγγίξαμε
το μέγα άσκοπο
που δε ζητά το σκοπό του.
Ο Θεός
πραγματοποιεί τον εαυτό του
στο φιλί μας.
Περήφανοι εκτελούμε
την εντολή του απείρου.
Ένα μικρό παράθυρο
βλέπει τον κόσμο.
Ένα σπουργίτι λέει
τον ουρανό.
Σώπα.
Στην κόγχη των χειλιών μας
εδρεύει το απόλυτο.
Σωπαίνουμε κι ακούμε
μες στο γαλάζιο βράδι
την ανάσα της θάλασσας
καθώς το στήθος κοριτσιού ευτυχισμένου
που δε μπορεί να χωρέσει
την ευτυχία του.
Ένα άστρο έπεσε.
Είδες;
Σιωπή.
Κλείσε τα μάτια.

Γ. Ρίτσος, "Εαρινή Συμφωνία", XVI, Ποιήματα 1930-1960, Αθήνα, εκδ. Κέδρος

Γιάννης Ρίτσος, Επιτάφιος (αποσπάσματα)

επιλεγμένο από: Κρητίας, Μάιος 02, 2009

I

Γιέ μου, σπλάχνο των σπλάχνων μου, καρδούλα της καρδιάς μου,
πουλάκι της φτωχιάς αυλής, ανθέ της ερημιάς μου,
πως κλείσαν τα ματάκια σου και δε θωρείς που κλαίω
και δε σαλεύεις, δε γρικός τα που πικρά σου λέω;
Γιόκα μου, εσύ που γιάτρευες κάθε παράπονό μου,
Που μάντευες τι πέρναγα κάτω απ το τσίνορό μου,
τώρα δε με παρηγοράς και δε μου βγάζεις άχνα
και δε μαντεύεις τις πληγές που τρώνε μου τα σπλάχνα;
Πουλί μου, εσύ που μου φερνες νεράκι στην παλάμη
πως δε θωρείς που δέρνουμαι και τρέμω σαν καλάμι;
Στη στράτα εδώ καταμεσίς τ άσπρα μαλλιά μου λύνω
και σου σκεπάζω της μορφής το μαραμένο κρίνο.
Φιλώ το παγωμένο σου χειλάκι που σωπαίνει
κι είναι σα να μου θύμωσε και σφαλιγμένο μένει.
Δε μου μιλείς κι η δόλια εγώ τον κόρφο δες, ανοίγω
και στα βυζιά που βύζαξες τα νύχια, γιέ μου μπήγω.

...

IV

Γιέ μου, ποιά Μοίρα στόγραφε και ποιά μου τόχε γράφει
τέτοιοι καημό, τέτοια φωτιά στα στήθια μου ν ανάψει;
Πουρνό - πουρνό μου ξύπνησες, μου πλύθηκες, μου ελούστης
πριχού σημάνει την αυγή μακριά ο καμπανοκρούστης.
Κοίταες μην έφεξε συχνά - πυκνά απ το παραθύρι
και βιαζόσουν σα νάτανε να πας σε πανηγύρι.
Είχες τα μάτια σκοτεινά, σφιγμένο το σαγόνι
κι είσουν στην τόλμη σου γλυκός, ταύρος μαζί κι αηδόνι.
Και γω η φτωχειά κ η ανέμελη και γω η τρελλή κ η σκύλα,
σούψηνα το φασκόμηλο κι αχνή η ματιά μου εφίλα
Μια - μια τις χάρες σου, καλέ, και το λαμπρό σου θωρί
κι αγαλλόμουν και γέλαγα σαν τρυφερούλα κόρη.
Κι ουδέ κακόβαλα στιγμή κι ουδ έτρεξα ξοπίσω
τα στήθια μου να βάλω μπρος τα βόλια να κρατήσω.
Κι έφτασ αργά κι, ω, που ποτές μην έφτανε τέτοια ώρα
κι, ω, κάλλιο να γκρεμίζονταν στο καύκαλό μου η χώρα.

...

IX

Ω Παναγιά μου, αν είσουν, καθώς εγώ, μητέρα,
βοήθεια στο γιο μου θάστελνες τον Άγγελο από πέρα.
Κι, αχ, Θε μου, Θε μου, αν είσουν Θεός κι αν είμασαν παιδιά σου
θα πόναγες καθώς εγώ, τα δόλια πλάσματά σου.
Κι αν είσουν δίκειος, δίκαια θα μοίραζες την πλάση,
κάθε πουλί, κάθε παιδί να φάει και να χορτάσει.
Γιέ μου, καλά μου τάλεγε το γνωστικό σου αχείλι
κάθε φορά που ορμήνευε, κάθε φορά που εμίλει:
Εμείς ταγίζουμε ζωή στο χέρι: περιστέρι,
κ εμείς ουτ ένα ψίχουλο δεν έχουμε στο χέρι.
Εμείς κρατάμε όλη τη γης μες στ αργασμένα μπράτσα
και σκιάχτρα στέκουνται οι Θεοί κι αφέντη έχουνε φάτσα.
Αχ, γιέ μου, πια δε μούμεινε καμιά χαρά και πίστη,
και το χλωμό και το στερνό καντήλι μας εσβήστη.
Και, τώρα, επά σε ποιά φωτιά τα χέρια μου θ ανοίγω,
τα παγωμένα χέρια μου ναν τα ζεστάνω λίγο;

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Η σονάτα του σεληνόφωτος (απόσπασμα)

επιλεγμένο από: Δανάη Δ., Μάιος 02, 2009

1

(Ανοιξιάτικο βράδυ. Μεγάλο δωμάτιο παλιού σπιτιού. Μια ηλικιωμένη γυναίκα, ντυμένη στα μαύρα, μιλάει σ' έναν νέο. Δεν έχουν ανάψει φως. Απ' τα δύο παράθυρα μπαίνει ένα αμείλικτο φεγγαρόφωτο. Ξέχασα να πω ότι η Γυναίκα με τα Μαύρα έχει εκδώσει δύο-τρεις ενδιαφέρουσες ποιητικές συλλογές θρησκευτικής πνοής. Λοιπόν, η Γυναίκα με τα Μαύρα μιλάει στον Νέο):

Άφησέ με να έρθω μαζί σου. Τι φεγγάρι απόψε!
Είναι καλό το φεγγάρι, – δε θα φαίνεται
που άσπρισαν τα μαλλιά μου. Το φεγγάρι
θα κάνει πάλι χρυσά τα μαλλιά μου. Δε θα καταλάβεις.
Άφησέ με να έρθω μαζί σου.
Όταν έχει φεγγάρι μεγαλώνουν οι σκιές μες στο σπίτι,
αόρατα χέρια τραβούν τις κουρτίνες,
ένα δάχτυλο αχνό γράφει στη σκόνη του πιάνου
λησμονημένα λόγια δε θέλω να τ ακούσω. Σώπα.
Άφησε με να έρθω μαζί σου
λίγο πιο κάτω, ως την μάντρα του τουβλάδικου,
ως εκεί που στρίβει ο δρόμος και φαίνεται
η πολιτεία τσιμεντένια κι αέρινη, ασβεστωμένη με φεγγαρόφωτο,
τόσο αδιάφορη κι άυλη
τόσο θετική σαν μεταφυσική

που μπορείς επιτέλους να πιστέψεις
πως υπάρχουν και δεν υπάρχουν
πως ποτέ δεν υπήρξες, δεν υπήρξε ο χρόνος κι η φθορά του.
Άφησε με να έρθω μαζί σου.....

2

Θα καθίσουμε λίγο στο πεζούλι, πάνω στο ύψωμα,
κι όπως θα μας φυσάει ο ανοιξιιάτικος αέρας
μπορεί να φανταστούμε κιόλας πως θα πετάξουμε,
γιατί, πολλές φορές, και τώρα ακόμη,
ακούω τον θόρυβο του φουστανιού μου
σαν τον θόρυβο δύο δυνατών φτερών που ανοιγοκλείνουν,
κι όταν κλείνεται μέσα σ αυτόν τον ήχο του πετάγματος
νιώθεις κρουστό το λαιμό σου, τα πλευρά σου, τη σάρκα σου,
κι έτσι σφιγμένος μες στους μυώνες του γαλάζιου αγέρα,
μέσα στα ρωμαλέα νεύρα του ύψους,
δεν έχει σημασία αν φεύγεις ή αν γυρίζεις
κι ούτε έχει σημασία που άσπρισαν τα μαλλιά μου,
(δεν είναι τούτο η λύπη μου η λύπη μου
είναι που δεν ασπρίζει κι η καρδιά μου).
Άφησε με να έρθω μαζί σου
Το ξέρω πως καθένας μοναχός πορεύεται στον έρωτα,
μοναχός στη δόξα και στο θάνατο.
Το ξέρω. Το δοκίμασα. Δεν ωφελεί.
Άφησε με να έρθω μαζί σου....

3

Τούτο το σπίτι στοίχειωσε, με διώχνει θέλω να πω έχει παλιώσει
πολύ, τα καρφιά ξεκολλάνε,
τα κάδρα ρίχνονται σα να βουτάνε στο κενό,
οι σουβάδες πέφτουν αθόρυβα
όπως πέφτει το καπέλο του πεθαμένου
απ' την κρεμάστρα στο σκοτεινό διάδρομο
όπως πέφτει το μάλλινο τριμμένο γάντι της σιωπής απ' τα γόνατά της
ή όπως πέφτει μια λουρίδα φεγγάρι στην παλιά, ξεκοιλιασμένη πολυθρόνα.
Κάποτε υπήρξε νέα κι αυτή, - όχι η φωτογραφία που κοιτάς με τόση δυσπιστία
λέω για την πολυθρόνα, πολύ αναπαυτική,
μπορούσες ώρες ολόκληρες να κάθεσαι
και με κλεισμένα μάτια να ονειρεύεσαι ό,τι τύχει
- μιαν αμμουδιά στρωτή, νοτισμένη, στιλβωμένη από φεγγάρι,
πιο στιλβωμένη απ' τα παλιά λουστρίνια μου που κάθε μήνα τα δίνω
στο στιλβωτήριο της γωνίας,
ή ένα πανί ψαρόβαρκας που χάνεται στο βάθος
λικνισμένο απ' την ίδια του ανάσα,
τριγωνικό πανί σα μαντίλι διπλωμένο λοξά μόνο στα δύο
σα να μην είχε τίποτα να κλείσει ή να κρατήσει
ή ν' ανεμίσει διάπλατο σε αποχαιρετισμό.
Πάντα μου είχα manía με τα μαντίλια,
όχι για να κρατήσω τίποτα δεμένο,
τίποτα σπόρους λουλουδιών ή χαμομήλι μαζεμένο
στους αγρούς με το λιόγερμα
ή να το δέσω τέσσερις κόμπους σαν το αντικρινό γιατί
ή να σκουπίζω τα μάτια μου, - διατήρησα καλή την όρασή μου,
ποτέ μου δεν φόρεσα γυαλιά. Μια απλή ιδιοτροπία τα μαντίλια....

4

Τώρα τα διπλώνω στα τέσσερα, στα οχτώ, στα δεκάξι
ν' απασχολώ τα δάχτυλά μου. Και τώρα θυμήθηκα
πως έτσι μετρούσα τη μουσική σαν πήγαινα στο Ωδείο
με μπλε ποδιά κι άσπρο γιακά, με δύο ξανθές πλεξούδες

κρατημένη απ' το χέρι μιας μικρής φίλης μου ροδακινιάς
όλο φως και ροζ λουλούδια,
(συγχώρεσέ μου αυτά τα λόγια κακή συνήθεια) –
κι οι δικοί μου στήριζαν μεγάλες ελπίδες στο μουσικό μου τάλαντο.
Λοιπόν, σου' λεγα για την πολυθρόνα
ξεκοιλιασμένη φαίνονται οι σκουριασμένες σουσύτες, τα άχερα
έλεγα να την πάω δίπλα στο επιπλοποιείο,
μα που καιρός και λεφτά και διάθεση τι να πρωτοδιορθώσεις; –
έλεγα να ρίξω ένα σεντόνι πάνω της, - φοβήθηκα
τ' άσπρο σεντόνι σε τέτοιο φεγγαρόφωτο. Εδώ κάθισαν
άνθρωποι που ονειρεύτηκαν μεγάλα όνειρα,
όπως κι εσύ κι όπως κι εγώ άλλωστε,
και τώρα ξεκουράζονται κάτω απ' το χώμα
δίχως να ενοχλούνται απ' τη βροχή ή το φεγγάρι.
Άφησε με να έρθω μαζί σου...

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Πρωινό άστρο (I)

επιλεγμένο από: Ηρώ, Μάιος 02, 2009

Κοριτσάκι μου,
θέλω να σου φέρω
τα φαναράκια των κρίνων
να σου φέγγουν στον ύπνο σου.

Κοιμήσου κοριτσάκι.
Είναι μακρύς ο δρόμος.
Πρέπει να μεγαλώσεις.

Είναι μακρύς
μακρύς
μακρύς ο δρόμος.

Το παιδί μου κοιμήθηκε
κι εγώ τραγουδάω...

Δύσκολα είναι, κοριτσάκι,
στην αρχή.

Τι να πεις, δεν ξέρεις.
Δύσκολα είναι στην αρχή.

Γιατί δεν είναι, κοριτσάκι,
να μάθεις μόνο
εκείνο που είσαι,
εκείνο που έχεις γίνει.

Είναι να γίνεις
ο,τι ζητάει
η ευτυχία του κόσμου,
είναι να φτιάχνεις, κοριτσάκι,
την ευτυχία του κόσμου.

Άλλη χαρά δεν είναι πιο μεγάλη
απ τη χαρά που δίνεις.

Να το θυμάσαι, κοριτσάκι.

Γιάννης Ρίτσος, Πρωινό άστρο, Για την κόρη του...

επιλεγμένο από: Ηρώ, Μάιος 02, 2009

Κοριτσάκι μου,
μες στο βουβό πηγάδι του φεγγαριού
σου 'πέσε απόψε το πρώτο δαχτυλίδι σου.

Δεν πειράζει.

Αργότερα θα φτιάξεις άλλο
να παντρευτείς τον κόσμο μες στον ήλιο.

Γιατί δεν είναι κοριτσάκι
να μάθεις μόνο εκείνο που είσαι,
εκείνο που έχεις γίνει,
είναι να γίνεις
ο,τι ζητάει
η ευτυχία του κόσμου.

Άλλη χαρά
δεν είναι πιο μεγάλη
απ' τη χαρά που δίνεις

Να το θυμάσαι κοριτσάκι.

Κοριτσάκι μου,
θέλω να σου φέρω
τα φαναράκια των κρίνων
να σου φέγγουν τον ύπνο σου.

Θέλω να σου φέρω ένα περιβολάκι
ζωγραφισμένο με λουλουδόσκονη
πάνω στο φτερό μιας πεταλούδας
να σεργιανάει το γαλανό όνειρό σου.

Θέλω να σου φέρω
ένα σταυρουλάκι αυγινό φως
δυό αχτίνες σταυρωτές από τους στίχους μου
να σου ξορκίζουν το κακό
να σου φωτάνε μη σκοντάψεις.

Γιάννης Ρίτσος - Ειρήνη (απόσπασμα)

επιλεγμένο από: Μέλπω, Μάιος 02, 2009

Ο πατέρας που γυρνάει τ' απόβραδο μ' ένα φαρδύ χαμόγελο στα μάτια
μ' ένα ζεμπίλι στα χέρια του γεμάτο φρούτα
κ' οι σταγόνες του ιδρώτα στο μέτωπό του
είναι όπως οι σταγόνες του σταμνιού που παγώνει το νερό στο παράθυρο,
είναι η ειρήνη.

Όταν οι ουλές απ' τις λαβωματιές κλείνουν στο πρόσωπο του κόσμου
και μες στους λάκκους πούσκαψαν οι οβίδες φυτεύουμε δέντρα
και στις καρδιές πούκαψε η πυρκαϊά δένει τα πρώτα της
μπουμπούκια η ελπίδα
κ' οι νεκροί μπορούν να γείρουν στο πλευρό τους και να κοιμηθούν δίχως
παράπονο
ξέροντας πως δεν πήγε το αίμα τους του κάκου,
είναι η ειρήνη.

Γιάννης Ρίτσος - Επιλογικό

επιλεγμένο από: Μέλπω, Μάιος 02, 2009

Να με θυμόσαστε - είπε. Χιλιάδες χιλιόμετρα περπάτησα
χωρίς ψωμί, χωρίς νερό, πάνω σε πέτρες κι αγκάθια,
για να σας φέρω ψωμί και νερό και τριαντάφυλλα.

Την ομορφιά
Ποτές μου δεν την πρόδωσα. Όλο το βιος μου το μοίρασα δίκαια.
Μερτικό εγώ δεν κράτησα. Πάμπτωχος. Μ' ένα κρινάκι του αγρού
τις πιο άγριες νύχτες μας φώτισα. Να με θυμάστε.

Και συγχωράτε μου αυτή την τελευταία μου θλίψη:

Θάθελα
ακόμη μια φορά με το λεπτό δρεπανάκι του φεγγαριού να θερίσω
ένα ώριμο στάχυ. Να σταθώ στο κατώφλι, να κοιτάω,
και να μασώ σπυρί σπυρί το στάρι με τα μπροστινά μου δόντια
θαυμάζοντας κι ευλογώντας τούτον τον κόσμο που αφήνω,
θαυμάζοντας κι Εκείνον που ανεβαίνει το λόφο στο πάγχρυσο λιόγερμα. Δέστε:
Στο αριστερό μανίκι του έχει ένα πορφυρό τετράγωνο μπάλωμα. Αυτό
δεν διακρίνεται πολύ καθαρά. Κι ήθελα αυτό προπάντων να σας δείξω.

Κι ίσως γι αυτό προπάντων θ' άξιζε να με θυμάστε.

Γιάννης Ρίτσος - Απροσάρμοστοι

επιλεγμένο από: Χάρης Χ., Μάιος 03, 2009

Τέτοια ζωή μας μέλλονταν, να γράφουμεν επιστολές
που να μη στέλνουμε από μίαν αξιόγητη δειλία
μονάχα να τις δένουμε σε κορδελίτσες παρδαλές
και να το βρισκουμε και τούτο ασήμαντη ασχολία.

Να πάλλεται βαθιά η καρδιά, που άξια είτανε για τα καλά,
κι όμως να ζούμε πάντοτε στη σκοτισμένη αφάνεια•
οι ταπεινοί πατώντας μας να δείχνουν μέτωπο ψηλά
και τα δικά μας άπρεπα να φέρουνε στεφάνια.

Το πρόσωπό μας να φορεί φρίκης γκριμάτσα τραγική,
φιλάρεσκα ν αφήνουμε να λεν πως μας πηγαίνει
να βλέπουμε να φεύγει η ζωή μακριά μας ξένη, βιαστική
και να περνάμε, αθόρυβα μισώντας, μισημένοι.

Το κάθε τι, και πιο πολύ τ' όνειρο, να μας τυραγνά
τα βλέμματα των διαβατών στα μάτια μας λεκέδες.
Περήφανοι να δείχνουμε κι όμως τα χέρια μας τ αγνά
να κράτησαν και να κρατούν ακόμα μενεξέδες.

Να λαχταρούμε σαν παιδάκια ευαίσθητα κι ασθενικά
-δικαίωση και παρηγοριά της ζωής μας- την αγάπη
κι αν κάποτε τη βρήκαμε να μας προσμένει μυστικά
όμως το χέρι ν απλωθεί ζητώντας την εντράπη.

Τα μέτρια ν' αποφεύγουμε μ' αδιάλλαχτην αποστροφή,
(αμετανόητοι κυνηγοί του Ωραίου και του Απολύτου)
νάσαι μας έπαθλο η πληγή, τι μάταιο γνώση μας σοφή
- η χρυσή σμίλη δημιουργού, κασμάς του καταλύτου.
Να ξεκινάμε τις αυγές και πάνω μας μαύροι οιωνοί

οι αμφιβολίες να μας κρατούν στην ίδια πάλι θέση
κ' εμείς μ' αηδία να φτύνουμε τον εαυτό μας που θρηνεί
και να φοράμε κόκκινο της ανταρσίας το φέσι.

Τότε να ονειρευόμαστε μίαν αλλαγή κ ευθύς ξανά
να σκύβουμε, σκλάβοι χλωμοί, σε ιερή λατρεία του πόνου,
τις ήττες ν' ανεμίζουμε φλόμπουρα νίκης φωτεινά
κι αξιοπρεπώς να παίρνουμε το λάχτισμα και του όνου.

Καχύποπτοι και μίζεροι μέσα στα φρούρια της σιωπής
να κλειδωνόμαστε άβουλοι, να κάνουμ έτσι χάζι
τον κόσμο εξετάζοντας πίσω απ τον κύκλο μιας οπής
και, θαρραλέοι, σκία μικρού πουλιού να μας τρομάζει.

Δειλοί και στην αγάπη μας μα και στο μίσος πιο δειλοί
κι ανίσχυροι κι ασάλευτοι να ζούμε ανάμεσά τους,
να μας πληγώνουν και τα δυό και να μετράμε σιωπηλοί
στα παγωμένα δάχτυλα τους ίδιους μας θανάτους.

Εχθρούς να υποψιαζόμαστε παντού κ' οι ολόφωτοι ουρανοί
να ισκιώνονται απ τον ίσκιο μας και, φεύγοντας κινδύνους,
να ζούμε μόνοι πλέκοντας για τους εχθρούς δημίου σκοινί
και να κρεμάμε εμείς εμάς αθώους αντί για κείνους.

<|>

Γιάννης Ρίτσος - Η γέφυρα

επιλεγμένο από: Μύρων Νικ., Μάιος 03, 2009

Είναι μια ωραία περιπλάνηση, σχεδόν μια δραπέτευση -
δεν ξέρω από που και για που, - μια μυστική δραπέτευση που δίνει
μια μυστικότητα στην κάθε κίνησή μας, στον ίσκιο μας πάνω στον τοίχο,
στις απίθανες σχέσεις των δακτύλων μας, στον ήχο των βημάτων
μας - μία εξαιρετική αίσθηση
παρανομίας προς όλα, σαν του μοιχού, του κλέφτη, του φονιά,
του αρσενοκοίτη η του λαθρεπιβάτη,
κ' η αίσθηση της παρανομίας αυτής σου επιβάλλει
μίαν άγρυπνη προσοχή για ν' αποφύγεις τη σύλληψη,
ενώ η προσοχή σου αυτή συλλαμβάνει
το νόημα μιας αρχικής ενοχής, συλλαμβάνει
τις πιο αδιόρατες εκφράσεις της σιωπής• μα τότε πάλι
νιώθεις πως έτσι παραβιάζεις μ' αντικλειδί ένα μεγάλο, ξένο
σκοτεινό χρηματοκιβώτιο
ύστερα από σκάλες πολλές και μεγάλους πλακόστρωτους διαδρόμους
που κάνουν ν' αντηχούν απεριορίστα οι κλειδώσεις σου,
κ' ένα καχύποπτο φεγγάρι μπαίνει από φεγγίτες καγκελόφραχτους
μεγάλο, κίτρινο, προδοτικό, φέρνοντάς σε αντιμέτωπο
με την ίδια πελώρια σκία σου που κρατάει
μεγεθυσμένες τις σκιές των κλειδιών, που εσύ κρατάς, σα νάναι κιόλας
τα κάγκελα της φυλακής που θα σε κλείσει ισόβια• ώσπου τέλος

ανακαλύπτεις πως αυτό το χρηματοκιβώτιο
είναι δικό σου, ολότελα δικό σου
και μπορείς να τ' ανοίξεις ελεύθερα
και μπορείς να χαρίσεις όσα θέλεις στους φίλους σου
και μπορείς να σκορπίσεις όσα θέλεις στον άνεμο
με κείνη τη χαρά που δίνει το ανεξάντλητο
με κείνη τη χειρονομία μιας άσκοπης λεβεντιάς κι' ασωτείας
που είναι, ίσως, η μόνη αληθινή σκοπιμότητα.
Μα τότε νιώθεις ο ίδιος, πόσο η κίνηση αυτή θα φαίνεται ύποπτη
μες στο σκοτάδι το καρφωμένο απ' τ' άστρα, με το μετάλλινο ήχο
των κλειδιών,
σα χτύπημα σπαθιών, ψηλά στον αέρα, αόρατων μονομάχων η ιππέων,

μ' αυτό το σκοτεινό, πελώριο στόμιο του χρηματοκιβώτιου
που χάσκει ανοιχτό μες στη νύχτα ενώ στο βάθος του αστράφτουν
σωροί τα νομίσματα περιεργων εποχών και τόπων,
ράβδοι χρυσού σα μεγάλα καρφιά για μία σταύρωση• στοίβες
χαρτονομίσματα
σα μουσικά τραπουλόχαρτα της Μοίρας. Κι' όσοι
δέχτηκαν μία στιγμή την προσφορά σου, μόλις στρίψεις το κεφάλι σου
δοκιμάζουν στην πέτρα τα νομίσματα, μα εκείνα δεν αφήνουν ήχο,
προσπαθούν ν' αποκρυπτογραφήσουν στα χαρτονομίσματα
τους αριθμούς και τις σφραγίδες, μ' αυτά δε διακρίνονται στο
καταπληχτικό σκοτάδι,
και τα πετούν ξανά μπροστά στα πόδια σου και φεύγουν.

Και μένεις μόνος μ' όλο σου τον πλούτο ποδοπατημένο,
μόνος μπρος στο μαγνητικό ανοιγμένο στόμιο του αδειανού πια
χρηματοκιβώτιου,
μόνος μπρος στην ακάλυπτη τρύπα του χάους,
με τόνα χέρι σου μισοσηκωμένο
σε μισοτελειωμένη στάση θεατρικής γενναιοδωρίας,
σαν άγαλμα ήρωα που ο ηρωισμός του
αποδείχτηκε απατηλός μετά θάνατον - η σαν ατέλειωτη προσπάθεια
να γίνεις άγαλμα για να μη σωριαστείς στο χώμα - ένα άγαλμα
που τείνει μάταια σαν τσαμπί σταφύλι τ' αναπόδεκτα κλειδιά ενός
παραδείσου.

<|>

Γιάννης Ρίτσος - Προσφορά

επιλεγμένο από: Δήμος Πολίτης, Μάιος 04, 2009

-Στον φίλο μου Κώστα Γκοβόστη

Αδέλφι
εδώ βαθειά μου ανθίζει
ένας κήπος για σένα.

Καθώς έπεφτε η βροχή
και δεν ήταν ένα πράσινο φύλλο
για να με μάθει πως χαμογελούνε
εσύ χτύπησες το τζάμι μου
και μούβαλες κρυφά και σιωπηλά
στην έρημη παλάμη
τους σπόρους της αγάπης.

Είναι δικός σου ο κήπος μου.

Πόσο κρύωνα τότε!

Σα χελιδόνι
μουσκεμένο απ τη βροχή,
που δεν πρόφτασε να φύγει
κρυμμένο κάτω απ τη γαλάζια ομπρέλλα
της Άνοιξης,
δίπλωνα τα φτερά μου
και σώπαινα.

Ω, μήτε το τραγούδι
δε μπορούσε να ντύσει
τη γύμνια μου.

Άναψες τη λάμπα
με το τριανταφυλλί αμπαζούρ
και με τάισες τρυφερά

μέσα στη φούχτα σου.

Το φως εμύριζε λουλούδια
και νοτισμένη χλόη αγρού.

Τα φοβισμένα μάτια μου
πίναν τον ουρανό
μέσα στα μάτια σου.

Μ' έμαθες να χαμογελώ.

Με το χαμόγελό μας
φέραμε πάλι την Άνοιξη
κι απ' τα χρυσά μαλλιά της
πλέκουμε δαχτυλίδια
για τα λεπτά μας δάχτυλα.

Αθώοι, αθώοι σαν παιδιά
παίζουμε με τα κρόσια του φωτός.

Οδεύουμε
κάτω απ' το λυκαυγές
των ματιών μας
κρατώντας φιλικά
ο ένας του άλλου την παλάμη.

Ανάμεσα
στα σφιγμένα μας χέρια
ακούμε να κελαϊδάει
ζεστό πουλάκι
ο παλμός όλου του κόσμου.

Οι σταγόνες της βροχής
που μούσκεψαν τα μαλλιά
και τους ώμους μου
ανάβουν μες τη ζέστα της αγάπης
καθώς ανάβουν ένα-ένα τ' άστρα
στο βραδυνό ουρανό του θέρους.

Ακούω την ακτινοβολία
της φωνής μου
μέσα στο βλέμμα σου.
Γι αυτό τραγουδώ.

Η ομορφιά μου που έδυε
άγωνα, ερημική, φυλακισμένη
στο ρόδινο ίσκιο του Ναρκίσσου,
κυττάχθηκε μες την καρδιά σου
κ' έλαμψε φως, τραγουδί κ' αίμα.

Ντυμένος την αγάπη σου
αγάπησα την πλάση.

Τις νύχτες
πάνω στο σοβαρό σου μέτωπο
κυττάζω να περνούνε
τ' αστέρια, οι πολιτείες, οι άνθρωποι
κ' οι θεοί.

Κουρντίζω τότε μαγεμένος
την κουρασμένη μου άρπα
και τραγουδώ για σένα
και για τα πλήθη που περνούνε

στο σοβαρό σου μέτωπο.

Τα ματωμένα δάχτυλά μου ανθίζουν
στις χόρδες της ακοής σου
σα φωτεινά κυανά λουλούδια
στις ακτίνες του ηλίου.

Μαζύ ακκουμπάμε
στο μικρό ξύλινο τραπέζι
με τ' ανοιχτά βιβλία.

<|>

Γιάννης Ρίτσος - Σχήμα της απουσίας I

επιλεγμένο από: Αλκαίος, Μάιος 04, 2009

Ο,τι έφυγε, ριζώνει εδώ, στην ίδια θέση, λυπημένο, αμίλητο
όπως ένα μεγάλο βάζο του σπιτιού, που πουλήθηκε κάποτε
σε δύσκολες ώρες,
και στη γωνιά της κάμαρας, εκεί που στέκονταν το βάζο,
απομένει το κενό πυκνωμένο στο ίδιο σχήμα του βάζου, αμετάθετο,
ν' αστράφτει διάφανο στην αντηλιά, όταν ανοίγουν πότε-πότε
τα παράθυρα,
και μέσα στο ίδιο βάζο, πούχει αλλάξει την ουσία του
με ίδια κ' ισόποση ουσία απ' το κρύσταλλο του άδειου,
μένει και πάλι το ίδιο εκείνο κούφωμα, λίγο πιο οδυνηρά ηχητικό
μονάχα.
Πίσω απ' το βάζο διακρίνεται το χρώμα του τοίχου
πιο σκοτεινό, πιο βαθύ, πιο ονειροπόλο,
σα νάμεινε η σκία του βάζου σχεδιασμένη σε μία σαρκοφάγο -
Και, κάποτε, τη νύχτα, σε μίαν ώρα σιωπηλή,
η και τη μέρα, ανάμεσα στις ομιλίες,
ακούς βαθιά σου κάποιον ήχο οξύ, πικρό και πολुकύμαντο
σάμπως ένα αόρατο δάχτυλο να έκρουσε
κείνο το απόν, ευαίσθητο, κρυστάλλινο δοχείο.

(από τα Ποιήματα 1930-1960, Β , Κέδρος 1961)

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Κουβέντα με τον Γιορντάν Γιόφκωφ (απόσπασμα)

επιλεγμένο από: Αλκυόνη, Μάιος 06, 2009

Γιορντάν, γνωρίζω αυτό το φαρδύ ουρανό της πατρίδας σου που φιλοξενεί τα δέντρα,

αυτό το εύφορο χώμα, το αμερόληπτο και υπάκουο
που ανθίζει κάτω απ' τα ομόφωνα χέρια του λαού σου.

.....

Γιορντάν Γιόφκωφ, νάσαι ήσυχος - τ' άσπρα σου χελιδόνια
κάθονται στην αυλή του Μουσείου της Επανάστασης
ανεβαίνουν τις σκάλες
κάθονται ανάμεσα στα σοβαρά γένια του Μπλαγκόβιεφ
όπως κάθεται η εμπιστοσύνη ανάμεσα στις έγνοιες των αγωνιστών.

Γιορντάν Γιόφκωφ, ένας έλληνας ποιητής σου φέρνει νέα απ' την πατρίδα σου
Νάσαι ήσυχος, σου λέω, το φως μεγαλώνει σε καλά χέρια,
οι φράχτες πέσαν απ' τα παλιά ανάκτορα,
τώρα οι εργάτες και τα ζευγαράκια αναπαύονται στο Βασιλικό Κήπο -
οι φράχτες πέσαν, ανάμεσα στα χωράφια,
το στέρνο της γης πλάτυνε απ' τις βαθιές ανάσες της ευτυχίας -

οι φράχτες πέσαν ανάμεσα στις ψυχές,
έτσι να κάνουν να χαμογελάσεις σου απαντούν χίλια χαμόγελα.

Αν στήνουν τώρα κάποια φράγματα, αυτά είναι κείνα
που βάζουνε τα ρωμαλέα μπράτσα του νερού στη δούλεψη του ανθρώπου
που βάζουνε και τα λιανά δάχτυλα των ρυακιών
να κινούν τα μοτέρ, να στρίβουν το διακόπτη μέσα στα πανεπιστήμια
ν' ανάβουν τον ηλεκτρικό γλόμπο στην κάμαρα του γέρου αγρότη που μαθαίνει
γράμματα
ν' ανάβουν το φως πάνω απ' τα χαρτιά μου
απόψε που σου κουβεντιάζω, Γιορντάν Γιόφκωφ.

Μάθε ακόμη πως τα βράδια η σκιά είναι πιο μαλακιά στα χωράφια
οι αγελάδες έχουν πάντοτε τα ίδια αγαθά μάτια που γνώρισες
αυτά τα μάτια που είναι σα δυο μικρά αλώνια καλοσύνης,
μονάχα που το καστανό τους χρώμα γύρισε στο χρυσαφί
γιατί είναι τώρα πιο πολλά και πιο χρυσά τα στάχυα που αντιγράφουνε τα μάτια
τους.
Και το μουγκάνισμά τους μες στο φλωροκαπνισμένο δειλί δεν είναι πια θλιμμένο.
Σαλεύουν αργά την ουρά τους χαϊδεύοντας τα γόνατα της γαλήνης.
Σηκώνουν το κεφάλι και κοιτάζουν ένα ρόδινο σύννεφο.
Ίσως να οσμίζονται τη μυρωδιά του σακακιού σου, Γιόφκωφ.

Είδα σειρές τα κάρνα να περνούν στη δημοσιά του Πλόβντιφ
κατάφορτα σανό, σαν κινητοί ναοί της γονιμότητας.
Είδα γριές κολχόζνικες να πίνουν μπύρα στα παλάτια του Μπόροβets
με το χαράκι της οργής σβησμένο ανάμεσα στα φρύδια τους.
Ένα χαμόγελο έχει ντύσει τα βασανισμένα χρόνια τους
έτσι που ντύνει με λουλούδια η άνοιξη τα μαύρα βράχια.

Α, κι η σιωπή, Γιορντάν, που γνώρισες -η δίβουλη κι απέραντη σιωπή-
τις νύχτες που τ' αστέρια μπλέκανε τα δάχτυλά τους σε μια προσευχή ανεξήγητη,
δεν είναι πια η σιωπή σαν αίνιγμα
σα βήμα που δεν ξέρει πού πηγαίνει
σα φόβος που παραμονεύει και στις τέσσερις γωνιές της νύχτας
σα μια φωνή από αλλού που κρύβεται πίσω απ' τη ράχη σου
με μια αιχμηρή αστραπή σα μαχαίρι στο χέρι ενός ίσκιου -
τώρα η σιωπή είναι σαν τα ήμερα μάτια ενός ζώου που σου δίνει το γάλα του
είναι η σιγουριά της αυριανής δουλειάς
η στρογγυλή σιγουριά του ψωμιού και του γέλιου
η σιγουριά του τραγουδιού και του βιβλίου.

Γιόφκωφ, αν είδες κάποια αδεξιότητα στο νέο γέλιο των ανθρώπων
αν είδες κάποια αμηχανία στο νέο τραγούδι της
είναι η αδεξιότητα της χαράς όταν φοράμε καινούρια ρούχα
όταν φοράμε καινούρια παπούτσια μια Κυριακή κατάφωτη
- κοντοστεκόμαστε λίγο κάτω απ' τα δέντρα
να διορθώνουμε ένα λουλούδι σ' ένα ποτήρι με νερό.

Γι' αυτό σου λέω νάσαι ήσυχος - Γιορντάν Γιόφκωφ.
'Άλλο δεν έχω να σου πω. Α, ναι. κι ένα άσπρο χελιδόνη σου
Μεθαύριο θα το μεταφέρω στην Ελλάδα - ένα άσπρο φως
ειρηνικό χαιρετισμό απ' τα χέρια της πατρίδας σου,
ένα άσπρο φως που φέγγει ένα τοπίο περιστεριών, τριαντάφυλλων και δυνατών
χεριών.

από τη συλλογή Τα επικαιρικά, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1976.

Γιάννης Ρίτσος, Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΜΕ ΤΟ ΓΑΡΥΦΑΛΛΟ (απόσπασμα 1ο)

επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Μάιος 06, 2009

ΣΗΜΕΡΑ το στρατόπεδο σωπαίνει.
Σήμερα ο ήλιος τρέμει αγκιστρωμένος στη σιωπή
όπως τρέμει το σακάκι του σκοτωμένου στο συρματοπλεγμα.
Σήμερα ο κόσμος είναι λυπημένος.

Ξεκρέμασαν μία μεγάλη καμπάνα και την ακούμπησαν στη γη.
Μές στο χαλκό της καρδιοχτυπά η ειρήνη.
Σιωπή. Ακούστε τούτη την καμπάνα.
Σιωπή. Οι λαοί περνούν σηκώνοντας στους ώμους τους
το μέγα φέρετρο του Μπελογιάννη.
Οι δολοφόνοι κρύβονται πίσω απ' τα μαχαίρια τους.
Τραβηχτείτε πέρα δολοφόνοι. Τραβηχτείτε πέρα.
Σιωπή. Οι λαοί περνούν σηκώνοντας στους ώμους τους
το μέγα φέρετρο του Μπελογιάννη.

ΤΟΥΣ ΣΚΟΤΩΣΑΝ. Τους σκότωσαν.

Ένας άνεμος που πέρασε μές απ' το σκοτεινό τούνελ της σιωπής μας έφερε το
μαντάτο.
Τους σκότωσαν. Τους σκότωσαν.
Δύο ξεχασμένοι γλόμποι ξεθωριάζουνε στην ξώπορτα της μέρας.
Τους σκότωσαν.
Ο Πέτρος πού ξυρίζονταν στην αυλή μπρος σ' ένα καθρεφτάκι της τσέπης
απόμεινε με το χέρι στον αέρα κρατώντας την ξυριστική του μηχανή
σα να κρατούσε με τα δυό του δάκτυλα το χέρι του κόσμου και να μετρούσε το
σφυγμό του.
Ο Βαγγέλης πούπινε το πρωινό του τσάι
απόμεινε με τη μπουκιά στο στόμα
σα να κρατούσε ανάμεσα στα δόντια του μια πέτρα.
Είταν πικρό το τσάι σήμερα. Αφουγκραζόμασταν
ένα μεγάλο αμάξι που σταμάτησε στο δρόμο -
Ένας τροχός του χτύπησε στο βράχο.
Μπορεί και νάταν ο τροχός της ιστορίας.
Γιατί η γριούλα που βούρτσιζε στη μπαλκονόπορτα
το μαύρο κυριακάτικο φουστάνι της
πέτρωσε εκεί σα να κατάλαβε
τι μαύρο πούναι το μαύρο χρώμα
σα νάδε ανεβασμένη μια μαύρη σημαία στο κατάρτι του χρόνου.
Μπορεί και νάταν ο τροχός της ιστορίας. Τους σκότωσαν.

Σάλεψε η γη. Σάλεψαν τ' αγκωνάρια του ουρανού.
Σάλεψε το δοκάρι του σπιτιού. Σάλεψε η κρεμασμένη λάμπα
όπως σαλεύει το καρύδι στο λαιμό του ανθρώπου που καταπίνει το λυγμό του.
Σιωπή. Σιωπή. Τους σκότωσαν. Κ' είταν παράξενο να βλέπεις
πού δε σαλέψανε καθόλου οι αγελάδες και τ' αρνάκια στην ταμπέλα του χασάπικου,
μόνο σα νάσκυψαν λιγάκι τα κεφάλια τους
και ν' αφουγκράζονταν κάτω απ' τη γης ένα βαθύ-βαθύ ποτάμι.
Σιωπή. Σιωπή. Τους σκότωσαν.

ΛΟΓΑΡΙΑΖΑΜΕ στα δάκτυλα: μεθαύριο,
μεθαύριο, ναι, μπαίνει ο Απρίλης.
Λέγαμε: θα βρούμε στο πανέρι της άνοιξης
πολλές χρυσές βελόνες, πολλές χρωματιστές κουβαρίστρες
να μπαλώσουμε το γέλιο του παιδιού
να μπαλώσουμε τις ρυτίδες της μάνας
να ράψουμε ακόμα κ' ένα κομμένο πόδι, ένα σπασμένο κρανίο - λέγαμε.
Μια καρδιά χωρισμένη στα δυο,
απ' τη μια το ψωμί και το φιλί

απ' την άλλη το χρέος - θα σμίξει, λέγαμε,
μεθαύριο Απρίλης. Κάτου απ' τα δέντρα η ειρήνη,
θα χαιρετιούνται οι άνθρωποι μές απ' τα δίχτυα των αχτίνων
το φως θα κλείσει με τη φούχτα του την υψωμένη κάννη
θα χαμηλώσει η κάννη και θα γράψει στο χώμα
Ένα μικρό κύκλο σαν το μηδέν
κ' ύστερα γύρω στο μηδέν γραμμές-γραμμές
σαν τις ακτίνες του ήλιου που χαράζουν τα παιδιά στην άμμο.
Λογαριάζαμε στα δάκτυλα:
μεθαύριο Απρίλης και το Πάσχα
θα φιληθούνε οι άνθρωποι.
Τους σκότωσαν.

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΜΕ ΤΟ ΓΑΡΥΦΑΛΛΟ (απόσπασμα 2ο)

επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Μάιος 06, 2009

ΤΟΥΤΑ τα πρόσωπα είναι σαν τα σταματημένα ρολόγια.
Τι ώρα νάναι; Τι ώρα νάναι σήμερα;
Ποιος σταμάτησε τούτα τα ρολόγια;
Ποιος σταμάτησε στη μέση τον Απρίλη;
Ποιος έγραψε με κάρβουνο σταυρούς πάνου στις πόρτες;
Ποιος σταμάτησε το χαμόγελο στα μάτια της μάνας; Τι ώρα νάναι;
Ποιος έκοψε στα δυό την ελπίδα; Τι ώρα νάναι; Τι ώρα νάναι;
Το τσιγάρο σώνεται γρήγορα σήμερα. Τι ώρα νάναι; Πέστε μου λοιπόν.
Η κυρά-Λένη γύρισε απ' την αγορά μ' άδειο το καλάθι της.
Δε θυμάμαι, είπε, γιατί πήγα.
Όπου πηγαίνω βρίσκουμαι μπροστά στους σκοτωμένους.
Αν έχεις κάτι να μου πεις θα το ξεχάσω.
Δεν ξεχνάω τους σκοτωμένους. Το φουστάνι μου

αγγριώνει στους σταυρούς. Οι νεκροί με κρατάνε.
Ό,τι μου πουν θα κάνω. Παιδί μου, παιδί μου,
αυτοί πεθάναν για να ζήσεις.
Μην το ξεχνάς. Αν το θυμάσαι αυτοί δε θα πεθάνουν.
Ο Αλέκος δε μιλάει. Μές απ' την τρύπια κάλτσα του
τα δάχτυλά του παίζουν νευρικά. Τίποτ' άλλο δε φαίνεται. Σιωπή.
οι άνθρωποι στέκονται βουβοί μές στον αγέρα
με δυο χοντρές γροθιές σφιγμένες μές στις τσέπες τους.
Δεν ακούς τίποτα. Μόνο που τρίζουνε οι αρμοί στα δάχτυλά τους
καθώς σφίγγουν στη φούχτα τους τον πόνο.
Τι ώρα νάναι λοιπόν; Τι ώρα νάναι;
Σιωπή. Σιωπή. Παιδί μου να θυμάσαι.
Σιωπή. Οι λαοί περνούν σηκώνοντας στους ώμους τους
το μέγα φέρετρο του Μπελογιάννη.

ΟΧΙ ΔΕ ΣΟΥ ταιριάζει εσένα Μπελογιάννη τούτο το σιωπηλό πένθος
τούτες οι μαύρες κορδέλες άκρη-άκρη στο φουστάνι της άνοιξης
τούτο το πράσινο σαπούνι που λιώνει ξεχασμένο στη σκάφη θολώνοντας το νερό.
Για σένανε είναι οι μεγάλες σάλπιγγες, τα μεγάλα τύμπανα
οι μεγάλες καμπάνες και οι μεγάλες παρελάσεις
ο μεγάλος όρκος των λαών πάνω στο φέρετρο σου
η μεγάλη μέρα της τριάντα του Μάρτη
που μπαίνει στο καινούργιο εορτολόγιο των ηρώων και των μαρτύρων της ειρήνης.

ΤΟΥΤΑ τα πρόσωπα είναι σαν τα σταματημένα ρολόγια.
Τι ώρα νάναι σήμερα; Τι ώρα νάναι αύριο;
Τι ώρα νάναι του χρόνου;
Εσύ σκαρφάλωσες στη ράχη του χάρου
κουρντίζοντας με γρήγορο χέρι το ρολοί του ήλιου.
Να φύγουν πιο γρήγορα οι δείχτες.
Να φύγει τούτη η μέρα.

Να φύγει το μαύρο απ' τα μάτια μας.
Να φύγει τ' άδικο απ' τον κόσμο.
Οι δείκτες τρέχουν στον ορίζοντα

τρέχει το φως στα πρόσωπα. Εσύ κούρντισες το ρολοί του ήλιου
ως ν' ανταμώνουν οι δυο δείκτες στην ειρήνη
ως ν' ανταμώνει όλος ο κόσμος στην αγάπη.
Τώρα ας βροντήσουνε της Λευτεριάς τα τύμπανα κ' οι σάλπιγγες.

ΝΙΚΟ, είχες μια καρδιά γεμάτη απ' το αίμα του ήλιου.
Όταν περπατούσες στα ερείπια του Φθινόπωρου
είχες πάντα στη μέσα τσέπη του σακακιού σου το σχέδιο της καινούργιας πολιτείας
μας,
γι' αυτό χαμογελούσε ο λαός μέσα στα μάτια σου.
Έφυγες τώρα Νίκο
ανάβοντας μ' ένα γαρύφαλλο από φλόγα το κουράγιο του κόσμου,
ανάβοντας την ελπίδα στην καρδιά των λαών,
ανάβοντας τους αστερισμούς της ειρήνης στο στερέωμα του κόσμου,
πάνω άπ' τις πεδιάδες τις σπαρμένες με κόκαλα.
Έπεσες, Νίκο, με τ' αυτί σου κολλημένο στην καρδιά του κόσμου,
ν' ακούς τα βήματα της λευτεριάς να βαδίζουν στο μέλλον,
ν' ακούς το μέλλον να ξεδιπλώνει εκατομμύρια κόκκινες σημαίες
πάνω απ' το γέλιο των παιδιών και των κήπων.
Να κιόλας βλέπουμε τη νύχτα ετούτη
ανάμεσα στο άνοιγμα της σιωπής
να κρέμεται απ' τους κρίκους δυο μεγάλων άστρων
το λουκέτο της οικουμένης ξεκλείδωτο.

ΠΕΡΑΣΕ η μέρα. Ήρθε κ' η νύχτα με το σπασμένο σταμνί της.
Μη μου πείτε τίποτα για τη λύπη της. Μη σκύψτε τα μέτωπα. Ακούστε:
Ένας κουτσός περνάει. το μονό βήμα του στο πεζοδρόμιο -
Ορκιστείτε στ' όνομα του Μπελογιάννη: νάναι τα βήματα ζυγά.
Ένας τρελλός φωνάζει κυνηγώντας τον άνεμο:
Ποιος μου πήρε το κόκκινο άλογό μου, κλέφτες, κλέφτες -
δέστε τα χέρια γύρω στο λαιμό του.
Ορκιστείτε στ' όνομα του Μπελογιάννη να βρούμε το άλογό του.
Η νύχτα κόβει με το σουγιά της μικρά κομμάτια τ' όνειρο.
Ένα δέντρο κάνει φτερά. Ένα παιδί μεγαλώνει.
Ορκιστείτε νάχει τό παιδί το ψωμί του και το βιβλίο του
να μάθει να γράφει σ' αγαπώ,
να κρατάει μπράτσο τον ήλιο σ' ένα ανθισμένο περιβόλι. -
Ο κομμουνισμός είναι η νιότη του κόσμου,
η λευτεριά κι η ομορφιά του κόσμου. Ορκιστείτε.
Ο Μπελογιάννης κλαίει όπου σκοντάφτουμε. Ορκιστείτε
νάναι γερές οι ρόδες που κυλάνε τη μέρα
νάναι η φωνή του κουλουρτζή μπροστά στις πρωινές πόρτες
σαν τη σιγουριά: θα πάρουμε καινούργια παπούτσια,
θα φτιάξουμε ένα σπίτι με τρία κάτασπρα δωμάτια,
με ηλεκτρική κουζίνα, ηλεκτρικό σίδερο,
να σιδερώνουμε τ' αλατζαδένια πουκάμισα του Απρίλη
να διαβάζουμε ποιήματα κάτου άπ' την πασχαλιά.
θα ξεπεράσουμε το πλάνο μας. - κάθε ώρα, κάθε στιγμή,
λίγο πιότερη λευτεριά, λίγο πιότερη αγάπη - το καινούργιο εργοστάσιο
η καινούργια εργατική συνοικία - παράξενη πούναι η χαρά μας.
Κι όταν πεθάνουμε - παράξενη πούναι η χαρά μας,
να κοιτάζουμε τις μέρες πούρχονται
χαρούμενες στην καμπύλη του ορίζοντα
όπως κοιτάζουμε τα βαγόνια της εναέριας σιδηροδρομικής γραμμής
στην καινούργια σοσιαλιστική πολιτεία μας
ΜΠΕΛΟΓΙΑΝΝΙΝΓΚΡΑΝΤ.
Ορκιστείτε.

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΜΕ ΤΟ ΓΑΡΥΦΑΛΛΟ (απόσπασμα 3ο)

επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Μάιος 06, 2009

ΑΥΡΙΟ-μεθαύριο θα επιστρέψουμε απ' το μεγάλο πόνο μας
στις καθημερινές δουλειές μας,
θα φάμε το ψωμί μας. Το ψωμί είναι νόστιμο
όσο πικρές κι αν είναι οι μέρες μας. Πρέπει να φάμε το ψωμί μας.
Πρέπει να ζήσουμε, να διεκδικήσουμε τη ζωή μας και το δίκιο σας.
Μα και την ώρα που θα τρώμε θαμαστε έτοιμοι. Το ξέρουμε
είναι βαριά η κληρονομιά σου Μπελογιάννη -
θα τη σηκώσουμε στους ώμους μας.
Συχνά δυσκολευόμαστε, θα δυσκολευτούμε πιότερο -
θα την κρατήσουμε στους ώμους μας.
Η πληγή μας μεγαλώνει μέρα με τη μέρα, το ίδιο κ' η πίστη μας.
θα φέρουμε την κληρονομιά σου στους ώμους μας, ως την πόρτα του ήλιου,
Μπελογιάννη. Καλημέρα αδέρφια μου
Καλημέρα ήλιε
Καλημέρα κόσμε.
Ο Μπελογιάννης μας έμαθε άλλη μιά φορά
πώς να ζούμε και πώς να πεθαίνουμε.
Μ' ένα γαρύφαλλο ξεκλείδωσε όλη την αθανασία.
Μ' ένα χαμόγελο έλαμψε τον κόσμο για να μη νυχτώνει.
Καλημέρα σύντροφοι
Καλημέρα ήλιε
Καλημέρα Μπελογιάννη.
Τώρα ας βροντήσουνε της λευτεριάς τα τύμπανα κ' οι σάλπιγγες.
Καλημέρα Μπελογιάννη.

ΑΚΟΜΗ μιά φορά. Ακόμη μιά φορά
εσύ Νίκο πολέμησες για όλους μας
εσύ νίκησες για όλους μας
εσύ απόδειξες
πόσο μικρά είναι αυτή την ώρα τα μικρά όνειρα,
η ψάθινη πολυθρόνα του περιβολιού, το πράσινο τραπεζάκι,
η σιγουριά απ' τα κάγκελα του κρεβατιού τις νύχτες - πόσο μικρά
μπροστά στο μπόι της χαράς να πεθαίνεις
για τη χαρά του κόσμου.
Εσύ απόδειξες
πόσο μικρή είναι η λευτεριά να φιλάς ένα στόμα
να κάθεσαι βουβός στο πεζούλι της βραδιάς
δίχως να δίνεις λόγο πού κοιτάζουν τα μάτια σου,
να βάζεις κάτω απ' την καρδιά σου δυο ζεστά αστρουλάκια
όπως βάζεις, πριν κοιμηθείς, κάτω απ' το προσκέφαλο σου
το κλειδί του σπιτιού σου και το ρολοί σου.
Πόσο μικρή είναι τούτη η λευτεριά μπροστά στην άγρια λευτεριά
να βγάζεις την καρδιά σου σα γαρύφαλλο απ' τον κόρφο σου
για να μοσκοβολάει τα σύμπαντα Θυσία και ειρήνη.
Α, ναι, πονάμε απ' τη χαρά νάμαστε οι άνθρωποι,
κρατώντας τη βάρδια μας μερόνυχτα σε μιά κορφή του κόσμου,
βόσκοντας το κοπάδι των άστρων πάνω απ' τα ερείπια
βράζοντας στο μεγάλο καζάνι της νύχτας
το πηχτό γάλα της χαράς για τα παιδιά που αύριο θα γεννηθούνε.
Νίκο, πονάμε καθώς πόνεσες και συ, απ' τη χαρά ναμαστε οι άνθρωποι.
Καλημέρα άνθρωποι μου
Καλημέρα ήλιε
Καλημέρα Μπελογιάννη.

ΑΗ - ΣΤΡΑΤΗΣ, 30 του Μάρτη 1952

Γιάννης Ρίτσος, Το Εμβτήριο του ωκεανού (απόσπασμα)

επιλεγμένο από: Αλκαίος, Μάιος 07, 2009

Νυχτερινό λιμάνι
φώτα πνιγμένα στα νερά
πρόσωπα δίχως μνήμη και συνέχεια

κι ύστερα βυθισμένα στη σκιά του ταξιδιού
λοξά ιστία με κρεμασμένες λάμπες ονείρου
σαν τις ραγισμένες φτερούγες των αγγέλων που
αμάρτησαν
οι στρατιώτες με τις κάσκες
ανάμεσα στη νύχτα και στο κάρβουνο
τραυματισμένα χέρια σαν τη συγνώμη που έφτασεν
αργά.

Αιχμάλωτοι δεμένοι στις άγκυρες
ένας κρίκος γύρω στο λαιμό του ορίζοντα
κι άλλες αλυσίδες εκεί στα πόδια των παιδιών
και στα χέρια της αυγής που κρατούν μια μαργαρίτα.

Κ' είναι τα κατάρτια που επιμένουνε
να μετρήσουν τα' άστρα
με τη βοήθεια της ήρεμης ανάμνησης
μια ανθοδέσμη γλάρων στην αυγινή ευδία.

Φεύγει το χρώμα απ' το πρόσωπο της ημέρας
και το φως δε βρίσκει ένα άγαλμα
να κλειστεί να δοξαστεί να γαληνέψει.

Θα υποθάλουμε λοιπόν ακόμη
την ανοιχτή πληγή του ήλιου
που αναβρύζει σπόρους λουλουδιών
στην ίδια πορεία
στην ίδια ερώτηση
στις γόνιμες φλέβες της άνοιξης
που επαναλαμβάνει τους γύρους των χελιδονιών
γράφοντας ερωτικά μηδέν
στο ακατανίκητο στερέωμα;
Ποια πληγή
δεν μας δωρήθηκε ακόμη
για να συμπληρώσουμε
του θεού τη θεότητα;

Είχαμε τον κήπο στην άκρη της θάλασσας.
Απ' τα παράθυρα γλιστρούσε ο ουρανός
κι η μητέρα καθισμένη
στο χαμηλό σκαμνί
κεντούσε τους αγρούς της άνοιξης
με τ' ανοιχτά κατώφλια των άσπρων σπιτιών
με τα όνειρα των πελαργών στην αχυρένια στέγη
γραμμένη στη γλαυκή διαφάνεια.

Εσύ δεν είχες έλθει ακόμη.
Κοιτούσα τη δύση και σ' έβλεπα
-- μια ρόδινη ανταύγεια στα μαλλιά σου
-- ένα μειδίαμα σκιάς βαθιά στη θάλασσα.

Η μητέρα μου κρατούσε τα χέρια.
Μα εγώ
πίσω απ' τον τρυφερό της ώμο

πίσω απ' τα μαλλιά της τα χλωμά
στρωτά μ' ένα άρωμα υπομονής και ευγένειας
κοιτούσα σοβαρός τη θάλασσα.

Ένας γλάρος με φώναζε
στο βάθος της εσπέρας
εκεί στη γαλανή καμπύλη των βουνών.

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Σαββατόβραδο στη συνοικία του φθινοπώρου (απόσπασμα)
επιλεγμένο από: Μύρων Νικ., Μάιος 07, 2009

Απόψε νοιώθω πως οι κύκνοι κρυνώνουν.

Ένα πλοίο παιδικό έφυγε.
Το νερό είναι παγωμένο. Ένας κρίνος νυστάζει.

Πού είσαι; Κλείσε το παράθυρο. Δίπλωσε τη σημαία
και φύλαξε τη στο μπαούλο της γιαγιάς με
ναυθαλίνη.

Φωτιά ερημική στο βραδινό βουνό. Δεν είναι
βοσκοί να θυμηθούν. Δεν είναι τίποτα
να ζεσταθεί. Τίποτα εκτός απ' την ίδια τη φωνή σου
που ενθαρρύνει σιγά τον εαυτό της.

Κι όμως είναι πολύ απλό αυτό που σου λέω.
Σα να κατεβαίνεις πιασμένος απ' το χέρι του ίσκιου
πολλά σκαλοπάτια.
Πολλά σκαλοπάτια. Τότε μάζευες τα πανιά του ανέμου
σαν ένας εύθυμος ναύτης
κ' ήξερες πως κάθε Κυριακή
στο προαύλιο με τα' άσπρα και μαύρα πλακάκια
οι μικροί άγγελοι βάφαν τα σκολιανά παπούτσια τους
και τραγουδούσαν κείνο το παλιό ποιμενικό
τραγούδι. Μήτε που το θυμάμαι.

Μη το θυμάσαι τάχα εσύ; Κάθε πρωί Κυριακής.

...

*Από τη συγκεντρωτική έκδοση Ποιήματα [Α' Τόμος]
(1978)*

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Η ραψωδία τού γυμνού φωτός (I)
επιλεγμένο από: Μύρων Νικ., Μάιος 07, 2009

Είμαστε εμείς που κλάψαμε πάνω απ' τη θάλασσα
εμείς που μετρήσαμε τη θάλασσα σταγόνα τη σταγόνα
εμείς που χαράξαμε τα χνάρια μας πλάι στη βροχή
για να στεριώσουμε τούτο το γεφύρι στις δυό άκρες
του ορίζοντα.

Όνειρο λέφτερο στην κυριαρχία των ανέμων
όνειρο μοιρασμένο σ' όλες τις φωνές
για να ξανασυνθέσουμε το πρόσωπο της θάλασσας
πίσω απ' το τελευταίο σύνορο.

Τώρα για να περάσεις τούτο το ακρογιάλι
για να κοιμίσεις το πένθος μετρημένο με τα δάχτυλα
της βραδιάς
αγρύπνησε τη φλόγα σου πάνω απ' τη δόξα

με τις περιπλανήσεις με τις επιστροφές
πάντα στο ίδιο σημείο ενός έκθαμβου αγγέλου
που κάθε τόσο αθετεί μ' έκταση την πληγή του.

Μέσα στο δάσος ονειρεύονται τ' αγάλματα
και μιλούν τη φωνή μας
και μιλάμε τη φωνή της αυριανής αγάπης
ανάμεσα στα χρώματα του δειλινού και στα νερά
που δε μπορούν να φυγαδέψουν τη μορφή τους απ' τα
χέρια μας.
Μα δε σου φτάνει ο ίσκιος σου στο χώμα.
Το χώμα κι ο ίσκιος σου δεμένα μες στο φως
κι ο ουρανός που επαληθεύει τα μεγάλα βήματα μες
στο τραγούδι μας -
στο ίδιο τραγούδι θάνατος και αθανασία.

*Από τη συγκεντρωτική έκδοση Ποιήματα [Α' Τόμος]
(1978)*

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Άνεμοι στα δειλινά προάστια
επιλεγμένο από: Μύρων Νικ., Μάιος 07, 2009

VIII

Είναι μεγάλος αυτός ο άνεμος
είναι χαρούμενος. Άκουσε πώς σφυρίζει
ανάμεσα στους καπνοδόχους και στις χαραμάδες της
σιωπής σου.

Χρειάζεται μια πιο γερή φωνή να τον αποστομώσει
χρειάζονται χιλιάδες σάλπιγγες μαζί
χιλιάδες στόματα μαζί για να τον πούνε αυτόν τον
άνεμο.

Μα τώρα είναι το απόγευμα θολό είναι το σιωπητήριο
πάνου απ' τα ξύλινα στρατιωτικά παραπήγματα
είναι τα άδεια κρεβάτια στη σειρά. Πόσοι λείπουν;

Κανείς δεν ήρθε για το δειπνο.
Θα περιμένουμε λοιπόν εδώ. Θα περιμένουμε.

*Από τη συγκεντρωτική έκδοση Ποιήματα [Α' Τόμος]
(1978)*

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Πίσω απ' το τελευταίο σύνορο
επιλεγμένο από: Μύρων Νικ., Μάιος 07, 2009

VII

Τώρα κρατάμε το χαμόγελο ανάμεσα στα δόντια
έτσι που κρατάμε στα χέρια ένα βιβλίο διαβασμένο.
Άδειος ο κάμπος άδεια και τα σπίτια κι ο αγέρας
άδειος.

Πού να σαλέψεις το μαντήλι; Τα βουνά
είναι πίσω απ' τ' άλλα βουνά. Πίσω από κάθε βράδυ.
είναι μια μετάνοια με το πηγούνι χωμένο στις
παλάμες.

Κι ο ήλιος αυτός κει πέρα ρόδινος ακόμη καίγεται
σα μια παλιά ερωτική επιστολή στο τζάκι του

χειμώννα.
Ξέρεις η νύχτα που θα 'ρθεί θάχει τον ίδιο θόρυβο
μ' ένα μεγάλο δέντρο που πέφτει στην αυλή.
Κι ύστερα τίποτα. Κοιμήσου εσύ. Για μας ο ύπνος
έχει αργήσει
κι η λέξη που δεν ξέρει να ειπωθεί χτυπάει τις
ώρες μας
σα μια χρυσόμυγα κλεισμένη σ' ένα κουτί χαρτονένιο
κάτου από το προσκέφαλο ενός άρρωστου παιδιού.

*Από τη συγκεντρωτική έκδοση Ποιήματα [Α' Τόμος]
(1978)*

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Γυναίκες

επιλεγμένο από: Έρση, Μάιος 08, 2009

Είναι πολύ μακρινές οι γυναίκες. Τα σεντόνια τους
μυρίζουν καληνύχτα.
Ακουμπάνε το φωμί στο τραπέζι για να μη νιώσουμε
πως λείπουν.
Τότε καταλαβαίνουμε πως φταιξαμε. Σηκωνόμαστε απ'
την καρέκλα και λέμε:
«Κουράστηκες πολύ σήμερα», ή «άσε, θ' ανάψω εγώ τη
λάμπα».

Όταν ανάβουμε το σπίρτο, εκείνη στρέφει αργά
πηγαίνοντας
με μια ανεξήγητη προσήλωση προς την κουζίνα. Η
πλάτη της
είναι ένα πικραμένο βουναλάκι φορτωμένο με πολλούς
νεκρούς -
τους νεκρούς της φαμίλιας, τους δικούς της νεκρούς
και τον δικό σου.

Ακούς το βήμα της να τρίζει στα παλιά σανίδια
ακούς τα πιάτα να κλαίνε στην πιασθήκη κι ύστερα
ακούγεται
το τραίνο που παίρνει τους φαντάρους για το
μέτωπο.

*Από τη συγκεντρωτική έκδοση Ποιήματα [Β' Τόμος]
(1961)*

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Δοκιμασία (απόσπασμα)

επιλεγμένο από: Μενέλαος, Μάιος 08, 2009

Ω Μούσα, εσύ
κάθε θρασύ
μερεύεις ήχο
στο θαλασσί
γράφεις χρυσή
αυγή : το στίχο.

Μες το τεφρό
βράδυ, ελαφρό
υψώνω χέρι
ίδιο φτερό
και στο νερό
η μορφή του χαίρει.

Ο αυλός σφυρά
και τα' αργυρά
φορώ και πάλι
μέθης χαρά
με πλημμυρά
κ' η νιότη πάλλει.

Μια μυγδαλιά
μες στα παλιά
ανθίζει ερείπια
και τα πουλιά
χτίζουν φωλιά
σε τείχη τρύπια.

Φιλιά σκορπώ
σα ν' αγαπώ
και τον εαυτό μου
κι όταν σιωπώ
και το σκοπό
ακούω του εντόμου.

Φως αμυδρό
πέφτει ιλαρό
στ' ωχρό μου στόμα
κι όλο αντιδρώ
με πνεύμα αδρό
κι ας είμαι πτώμα.

Είμαι η ψυχή
τέρμα κι αρχή
όλου του κόσμου
λυγμών βροχή
στάζει κι αχεί
πάντοτε εντός μου.

Είμαι ερπετό
κι όμως πετώ
μακριά στα πλάτια
και φυλαχτό
το φως κρατώ
στα κλειστά μάτια.

*[Από τη σειρά Τρακτέρ (1930-1934)]
Από τη συγκεντρωτική έκδοση Ποιήματα [Α' τόμος]
(έκδ. 1978)*

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Μόνωση

επιλεγμένο από: Μενέλαος, Μάιος 08, 2009

Θε μου, πού πήγαν οι άνθρωποι; Πού πήγε η ευωδία
του νεανικού μου δέρματος κ' η θέρμη των ήλιων;
Φθίνω στο σπίτι των σκιών και λιώνω την καρδιά,
μια χρυσαλλίδα, στις χλωμές σελίδες των βιβλίων.

Η αγάπη, μάταια, κάποτε, με θλίψη μου γελά --
είμαι μακριά κι απ' τα γλυκά βλέμματα των οικείων.
Πάνω απ' της ρούγας τα σκυφτά χαμόσπιτα, ψηλά,
στο χρυσό δειλί, γράφομαι βαρύς κ' εξαίσιος κίων.

Κι όμως τα βράδια νοσταλγώ: στον ίσκιο ενός καλού

κι αγαπημένου φίλου αβρά να γείρω να ξεϊδρώσω
-- ρόδο που φύτρωσε άγωνα στην άμμο του γιαλού,
του βλέμματος να ρουφώ τη ζαφειρένια δρόσο.

Ν' ακούω κοντά μου μια καρδιά να πάλλει δυνατά,
ένας παλμός ν' ανθεί για με και να κρατώ ένα χέρι
στα λυπημένα χέρια μου, κι ο νους μου να κοιτά
τη λάμψη του στα μάτια ενός που δέχεται και
χαίρει.

Νάχουν σκοπό και προορισμό της νιότης μου οι
παλμοί,
στιλπνοί καρποί να δένονται σε πρόθυμα κλωνάρια
κι όχι, καθώς των ασκητών οι εσπερινοί ψαλμοί,
να πνίγονται σε σιωπηλά, πένθιμα σεμινάρια.

Κι όταν της νύχτας ο άνεμος την πόρτα μας βροντά
κ' έντρομος το γκρεμό παλιάς πληγής θ'
αναθυμιέμαι,
να τον καλώ γοερά, κι αυτός γλυκά να μου απαντά,
κι αχνά χαμογελώντας του, πάλι ν' αποκοιμιέμαι.

*Από τη σειρά Πυραμίδες (1930-1935)]
Από τη συγκεντρωτική έκδοση Ποιήματα [Α' Τόμος]
(έκδ. 1978)*

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Το τραγούδι της αδελφής μου (απόσπασμα)

επιλεγμένο από: Έρση, Μάιος 08, 2009

Αδελφή μου,
δεν είμαι πια ποιητής
δεν καταδέχομαι νάμαι ποιητής.
Είμαι ένα πληγωμένο μυρμήγκι
που έχασε το δρόμο του
μες στην απέραντη νύχτα.
Αναδεύω την τέφρα
των πυρπολημένων Απριλίων
και δε βρίσκω μια σπίθα
για ν' ανάψω την αρχαία θερμάστρα.
Εσύ εζύγησες
τους θησαυρούς των αιώνων
μες στη λεπτή παλάμη σου.
Εσύ εγκρέμισες τα όρη
όπου αναπαύονταν οι ποιητές.
Κ' εγώ δεν είμαι πια ποιητής.
Το ξέρω,
οι ποιητές
δε ρυπαίνουν με δάκρυα
τις κρυστάλλινες πολιτείες.
Αγρυπνούν
με το βλέμμα τους ίσο κι αθόλωτο
για να μετρούν
τις φρικιάσεις του φωτός
και τους παλμούς του σύμπαντος.
Όμως εγώ,
αδελφή μου, αγρυπνώ
μετρώντας τους παλμούς
και την ανάσα σου.
Στυλώνομαι, πύργος νυχτός,
μες στην ακατανόητη βοή
των διασταυρουμένων κεραυνών

κι αγγίζω αδίστακτος τα ξίφη.
Οι αφίδες του φωτός κατέρρευσαν
κάτω απ' τα βλέφαρα σου.
Τίποτ' άλλο δε ζει
έξω απ' τον πένθιμο κύκλο
που χαράζουν στην πλάση τα μάτια σου.
Δε θέλω
τα τύμπανα των θριάμβων
να αναγγέλλουν τη δόξα μου
μες στα δάση της άνοιξης.
Το δικό σου χαμόγελο
μου φτάνει.
Η κρήνη των ματιών σου
μπορεί να ποτίσει τη δίψα μου
και ν' ανθίσει τη ζωή μου.

[Από τη σειρά *Το τραγούδι της αδελφής μου (1937)*
Από τη συγκεντρωτική έκδοση *Ποιήματα [Α' Τόμος]*
(1978)

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Ωδή στη χαρά (απόσπασμα)

επιλεγμένο από: *Μενέλαος, Μάιος 08, 2009*

Στον
Κωστή Παλαμά

«Ωδή στη χαρά» (απόσπασμα)

Ω Χαρά, στα λαμπερά, ιερά νερά
σκέψης νέας, αντιφέγγει τ' όραμά Σου.
Να φυτρώσεις των ανθρώπων ετοιμάσου
τα φτερά.

Όχι αγέρας, μήτε σύννεφο χρυσό
που τα μάτι' αλληθωρίζουν να τοξεύουν.
Χέρια μπρούντζινα στο μπρούντζο Σε λαξεύουν
κολοσσό.

Δεν προσέχεις του ζητιάνου το κερί
στα φαράγγια που δακρύων κυλούσε κρήνη
των θαυμάτων Σου θ' ανθίσουν τώρα οι κρίνοι
δροσεροί.

Τους πυλώνες που τους κράτησαν κλειστούς
-- σκλάβοι, Εσύ που με θεό Σ' είχαν κοιμίσει --
τους γκρεμίζουν αλαλάζοντας τα μίση
με λουστούς.

Στων ονείρων τους ναούς γονατιστοί
σε δεήσεις δεν σταυρώνουνε τα χέρια.
Έχεις όποιον τους λυγμούς κάνει μαχαίρια
εραστή.

...

[Από τη σειρά *Πυραμίδες (1930-1935)*
Από τη συγκεντρωτική έκδοση *Ποιήματα [Α' τόμος]* (1978)

Γιάννης Ρίτσος - Τα ερωτικά (αποσπάσματα)

επιλεγμένο από: Έρση, Μάιος 11, 2009

Μικρή σουΐτα σε κόκκινο μείζον

I.

Πλήθος λεμόνια
επάνω στο τραπέζι
στις καρέκλες
στο κρεβάτι
κίτρινες λάμπεις
τρέχουν το σώμα σου
μ' αρέσει που βρέχει
νύχτα με χίλια λεμόνια
και ξαφνικά ο φακός του δασοφύλακα
να σταματάει τους βρεγμένους λαγούς
στα πισινά τους πόδια.

Διακοφτό 18.11.80

II.

Ω αλάνθαστο σώμα
πόσα και πόσα λάθη
μ' ένα μικρό διαβατικό φεγγάρι
στα γυμνά δέντρα του πεζοδρομίου
αδειούχοι στρατιώτες καπνίζουν
κάτω απ' το υπόστεγο
βρέχει όλη μέρα
ακούω το νερό να κυλάει ατέλειωτο
απ' τα λούκια στο δρόμο
παρότι το ξέρω
αυτό το εισιτήριο
είναι εκπρόθεσμο πια.

Αθήνα 18.11.80

III.

Το σώμα -λέει-
στη γενική: του σώματος
και γενικά το σώμα
άλλη λέξη πυκνότερη δεν έχω
παίρνω τη νάυλον σακούλα
μπαίνω στα λαϊκά εστιατόρια
μαζεύω ψαροκόκαλα
για τις άγριες γάτες της γειτονιάς
στα διαλείματα -λέει-
κουβεντιάζω με τους μουσικούς
στα σκοτεινά παρασκήνια-
τι απέραντη απόσταση διανύω
απ' το σώμα σου
έως το σώμα σου.

Αθήνα 19.11.80

Γυμνό σώμα

I.

Είπε:
ψηφίζω το γαλάζιο.
Εγώ το κόκκινο.
Κι εγώ.

Το σώμα σου ωραίο
Το σώμα σου απέραντο.
Χάθηκα στο απέραντο.

Διαστολή της νύχτας.
Διαστολή του σώματος.
Συστολή της ψυχής.

Όσο απομακρύνεσαι
Σε πλησιάζω.

Ένα άστρο
έκαψε το σπίτι μου.

Οι νύχτες με στενεύουν
στην απουσία σου.
Σε αναπνέω.

Η γλώσσα μου στο στόμα σου
η γλώσσα σου στο στόμα μου-
σκοτεινό δάσος.
Οι ξυλοκόποι χάθηκαν
και τα πουλιά.

Όπου βρίσκεσαι
υπάρχω.

Τα χείλη μου
περιτρέχουν τ' αφτί σου.

Τόσο μικρό και τρυφερό
πως χωράει
όλη τη μουσική;

Ηδονή-
πέρα απ τη γέννηση,
πέρα απ το θάνατο.
Τελικό κι αιώνιο
παρόν.

Αγγίζω τα δάχτυλα
των ποδιών σου.
Τι αναρίθμητος ο κόσμος.

Μέσα σε λίγες νύχτες
πως πλάθεται και καταρρέει
όλος ο κόσμος;

Η γλώσσα εγγίζει
βαθύτερα απ τα δάχτυλα.
Ενώνεται.

Τώρα
με τη δική σου αναπνοή
ρυθμίζεται το βήμα μου
κι ο σφυγμός μου.

Δυό μήνες που δε σμίξαμε.
Ένας αιώνας
κι εννιά δευτερόλεπτα.

Τι να τα κάνω τ' άστρα

αφού λείπεις;

Με το κόκκινο του αίματος
είμαι.
Είμαι για σένα.

Αθήνα 24.9.80

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Σάρκινος λόγος

I.

Τι όμορφη που είσαι. Με τρομάζει η ομορφιά σου. Σε πεινάω. Σε διψάω.
Σου δέομαι: Κρύψου, γίνε αόρατη για όλους, ορατή μόνο σ' εμένα.
Καλυμμένη απ' τα μαλλιά ως τα νύχια των ποδιών με σκοτεινό διάφανο πέπλο
διάστικτο απ' τους ασημένιους στεναγμούς εαρινών φεγγαριών.
Οι πόροι σου εκπέμπουν φωνήεντα, σύμφωνα μιερόεντα.
Αρθρώνονται απόρρητες λέξεις. Τριανταφυλλιές εκρήξεις απ' τη πράξη του έρωτα.
Το πέπλο σου ογκώνεται, λάμπει πάνω απ' τη νυχτωμένη πόλη με τα ημίφωτα μπαρ,
τα ναυτικά οινομαγειρεία.
Πράσινοι προβολείς φωτίζουνε το διανυκτερεύον φαρμακείο.
Μια γυάλινη σφαίρα περιστρέφεται γρήγορα δείχνοντας τοπία της υδρογείου.
Ο μεθυσμένος τρεκλίζει σε μία τρικυμία φυσημένη απ' την αναπνοή του σώματός σου.
Μη φεύγεις. Μη φεύγεις. Τόσο υλική, τόσο άπιαστη.
Ένας πέτρινος ταύρος πηδάει απ' το αέτωμα στα ξερά χόρτα.
Μια γυμνή γυναίκα ανεβαίνει τη ξύλινη σκάλα κρατώντας μια λεκάνη με ζεστό νερό.
Ο ατμός της κρύβει το πρόσωπο.
Ψηλά στον αέρα ένα ανιχνευτικό ελικόπτερο βομβίζει σε αόριστα σημεία.
Φυλάξου. Εσένα ζητούν. Κρύψου βαθύτερα στα χέρια μου.
Το τρίχωμα της κόκκινης κουβέρτας που μας σκέπει, διαρκώς μεγαλώνει.
Γίνεται μία έγκυος αρκούδα η κουβέρτα.
Κάτω από τη κόκκινη αρκούδα ερωτευόμαστε απέραντα,
πέρα απ' το χρόνο κι απ' το θάνατο πέρα, σε μια μοναχική παγκόσμια ένωση.
Τι όμορφη που είσαι. Η ομορφιά σου με τρομάζει.
Και σε πεινάω. Και σε διψάω. Και σου δέομαι: Κρύψου.

Αθήνα 18.11.80

Συλλογή «Τα Ερωτικά», 1981, εκδόσεις «ΚΕΔΡΟΣ»

<|>

Γιάννης Ρίτσος, ΔΕΚΑΟΧΤΩ ΛΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ ΤΗΣ ΠΙΚΡΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ

επιλεγμένο από: Ο. Λευκορίτης, Μάιος 11, 2009

ΑΝΑΒΑΦΤΙΣΗ

Λόγια φτωχά βαφτίζονται στην πίκρα και στο κλάμα,
βγάζουν φτερά και πέτονται - πουλιά και κελαϊδάνε,

Και κείνος ο λόγος ο κρυφός - της λευτεριάς ο λόγος,
αντί φτερά βγάζει σπαθιά και σκίζει τους αγέρες.

ΚΟΥΒΕΝΤΑ Μ'ΕΝΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙ

-Κυκλάμινο, κυκλάμινο, στου βράχου τη σχισμάδα,
πού βρήκες χρώματα κι ανθείς, πού μίσχο και σαλεύεις;

-Μέσα στο βράχο σύναξα το γαίμα στάλα-στάλα,
μαντίλι ρόδινο έπλεξα κ' ήλιο μαζεύω τώρα.

ΚΑΡΤΕΡΕΜΑ

Έτσι με το καρτέρεμα μεγάλωσαν οι νύχτες
που το τραγούδι ρίζωσε και ψήλωσε σα δέντρο.

Κι αυτοί μες απ' τα σίδερα, μανούλα, κι αυτοί μακριά στα ξένα
κάνουν πικρό να βγάλουν το "αχ", μανούλα, και βγαίνει φύλλο λεύκας.

ΛΑΟΣ

Μικρός λαός και πολεμά δίχως σπαθιά και
βόλια για όλου του κόσμου το ψωμί, το φως και το τραγούδι.

Κάτω απ' τη γλώσσα του κρατεί τους βόγκους και τα ζήτω
κι αν κάνει πως τα τραγουδεί ραγίζουν τα λιθάρια.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Στη μια γωνιά στέκει ο παππούς, στην άλλη δέκα εγγόνια
και στο τραπέζι εννιά κεριά μπηγμένα στο καρβέλι.

Μάνες τραβάνε τα μαλλιά και τα παιδιά σωπαίνουν
κι απ' το φεγγίτη η Λευτεριά τηράει κι αναστενάζει.

ΑΥΓΗ

Λιόχαρη, μεγαλόχαρη της άνοιξης αυγούλα,
και πού' χει μάτια να σε ιδεί, να σε καλωσορίσει;

Λιόχαρη, μεγαλόχαρη, δυο κάρβουνα στο θυμιατό και δυο κουκιά λιβάνι
λιόχαρη, μεγαλόχαρη, κι ένας σταυρός από καπνιά στην πόρτα της πατρίδας.

ΔΕ ΦΤΑΝΕΙ

Σεμνός και λιγομίλητος εθαύμαζε την πλάση
κι η σπάθα τον κεραύνωσε, ποιος λιόντας εβρυχήθη.

Τώρα δε φτάνει του η φωνή, δε φτάνει του η κατάρα
για να λαλήσει το σωστό, του πρέπει καριοφίλι.

ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΡΑ

Πράσινη μέρα λιόβολη, καλή πλαγιά σπαρμένη
κουδούνια και βελάσματα, μυρτιές και παπαρούνες,

Η κόρη πλέκει τα προικιά κι ο νιος πλέκει καλάθια
και τα τραγιά γιαλό-γιαλό βοσκάνε τ' άσπρο αλάτι.

ΣΥΛΛΕΙΤΟΥΡΓΟ

Κάτω απ' τις λεύκες συντροφιά πουλιά και καπετάνιοι
συλλείτουργο αρχινίσανε με τον καινούργιο Μάη

Τα φύλλα φέγγουνε κεριά στ' αλώνι της πατρίδας
κι ένας αητός από ψηλά διαβάζει το Βαγγέλιο.

ΤΟ ΝΕΡΟ

Του βράχου λιγοστό νερό, απ' τη σιωπή αγιασμένο,
απ' το καρτέρι του πουλιού, τη σκιά της πικροδάφνης,

Κρυφά το πίνει η κλεφτουριά και το λαιμό σηκώνει
σαν το σπουργίτι και βλογά τη φτωχομάνα Ελλάδα.

ΤΟ ΚΥΚΛΑΜΙΝΟ

Μικρό πουλί τριανταφυλλί, δεμένο με κλωστήσα,
με τα σγουρά φτεράκια του στον ήλιο πεταρίζει,

Κι αν το τηράξεις μια φορά θα σου χαμογελάσει
κι αν το τηράξεις δυο και τρεις θ' αρχίσεις το τραγούδι.

ΛΙΓΝΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ

Λιγνά κορίτσια στο γιαλό μαζεύουνε τ' αλάτι
σκυφτά πολύ, πικρά πολύ-το πέλαο δεν το βλέπουν

Κι ένα πανί, λευκό πανί, τους γνέφει στο γαλάζιο
κι απ' το που δεν το αγνάντεψαν μαυρίζει απ' τον καημό του.

Τ' ΑΣΠΡΟ ΞΩΚΚΛΗΣΙ

Τ' άσπρο ξωκκλήσι στην πλαγιά, κατάγναντα στον ήλιο,
πυροβολεί με το μικρό, στενό παράθυρό του.

Και την καμπάνα του αφηλά, στον πλάτανο δεμένη,
τήνε κουρντίζει ολονυχτίς για του Άη-Λαού τη σκόλη.

ΕΠΙΤΥΜΒΙΟ

Το παλληκάρι που'πεσε μ'ορθή την κεφαλή του
δεν το σκεπάζει η γης ογρή, σκουλήκι δεν τ' αγγίζει

Φτερό στη ράχη του ο σταυρός κι όλο χυμάει τ'αψήλου
και σμίγει τους τρανούς αητούς και τους χρυσούς αγγέλους.

ΕΔΩ ΤΟ ΦΩΣ

Σε τούτα εδώ τα μάρμαρα κακιά σκουριά δεν πιάνει
μηδ'αλυσίδα στου Ρωμιού και στ'αγεριού το πόδι.

Εδώ το φως, εδώ ο γιαλός, - χρυσές, γαλάζιες γλώσσες,
στα βράχια ελάφια πελεκάν, τα σίδερα μασάνε.

ΤΟ ΧΤΙΣΙΜΟ

Το σπίτι αυτό πώς θα χτιστεί, τις πόρτες ποιος θα βάλει
πού' ναι τα χέρια λιγοστά κι ασήκωτες οι πέτρες;

Σώπα, τα χέρια στη δουλειά τρανεύουν κι αυγατάνουν
και μην ξεχνάς που ολονυχτίς βοηθάν κι οι αποθαμένοι.

Ο ΤΑΜΕΝΟΣ

Εδώ σωπαίνουν τα πουλιά, σωπαίνουν κι οι καμπάνες,
σωπαίνει κι ο πικρός Ρωμιός μαζί με τους νεκρούς του

Και πα στην πέτρα της σιωπής τα νύχια του ακονίζει
μονάχος κι αβοήθητος, της λευτεριάς ταμένος.

ΤΗ ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ ΜΗΝ ΤΗΝ ΚΛΑΙΣ

Τη Ρωμιοσύνη μην την κλαις, -εκεί που πάει να σκύψει
με το σουγιά στο κόκκαλο, με το λουρί στο σβέρκο,

Νάτη, πετιέται αποξαρχής κι αντριάει και θεριάει
και καμακώνει το θεριό με το καμάκι του ήλιου.

Γιάννης Ρίτσος, Γράμματα απ' το μέτωπο*επιλεγμένο από: Μέλπω, Μάιος 14, 2009*

1

Μάνα, τον ήλιο εδώ σκεπάζουν ίσκιοι
κι αναπαμό ποτέ η καρδιά δε βρίσκει ένα:
οι αυγές κ' οι νύχτες μας γυρνούν φρικτές
πεντάλφες γράφουν στο σκοτάδι σήματα,
που τον κίνδυνο μηνούν,
πύρινα φίδια από τα βάθη του δη.

Ζούμε στ' αμηνιά θαμμένοι, διπλωμένοι
κ' έξω απ' την τρύπα ο θάνατος περιμένει.
Μας έπνιξαν το φως και τη χαρά,
στεγνώσαν την ψυχή μας και το σώμα,
μα κάτι μέσα μας κυλά βουερά
και ξέσπασμα δε βρήκε κάπου ακόμα.

Φουσκώνουν της ζωής μας τα πελάη
σ' όλες τις φλέβες μου, αίμα μου κυλάει
της Μαριγώς το φλογερό φιλί...
(θέλω να πω, μητέρα μου, για κείνο
το φιλί της που μουδωσε δειλή
προτού για την πατρίδα μας μακρύνω).

Η κάθε μου ίνα τη χαρά φωνάζει,
μα ο πόλεμος, τη νιότη μου σκεπάζει
και με ασάλι αναμμένο με κεντά
όμως, μέσα μου η καρδιά μου δε λυγίζει.
Μητέρα, εδώ, στο θάνατο κοντά,
πρωτόμαθα το πόσο η ζωή αξίζει.

2

Μάνα, μιά παπαρούνα σήμερα είδα
έξω απ' τ' αμηνιά και μ' άγγιξε η ελπίδα.
Σαν το πουλί, που πάει κλαδί-κλαδί,
παίρνω και γώ στρατί το μονοπάτι,
στης μνήμης ακουμπώντας το ραβδί,
ν' αράξω στο χωριό ψυχή και μάτι.

Τέτοιον καιρό μας δέχονταν οι κάμποι,
μες' απ' τα φύλλα βλέπαμε να λάμπει
η θάλασσα γαλάζια και στιλπνή
οι νεραντζιές ευώδιαζαν τις ώρες
κι ακούσαμε στη σιωπή την αυγινή
στη χλόη να πέφουν οι οπώρες.

Της Κυριακής τα βράδια, καθισμένοι
στης αυλής το πεζούλι ειρηνεμένοι,
αφουγκραζόμασταν εκστατικοί
του τριζονιού τις τρίλλιες απ' το φράχτη
και πλάι μου εσύ, σα Μοίρα φιλική,
της στοργής σου ξετύλιγες τ' αδράχτι.

Στον ουρανό ένα-ένα ανάβαν τ' άστρα
κι άνθιζαν τ' άστρα στου νού μας τη γλάστρα
κι όλα είταν γύρω αγνά, γλυκά, ιερά,
και μου είταν η καρδιά τόσο καθάρια
που ήθελα να χαϊδεύω τρυφερά
τους ανθρώπους, τα ζώα και τα λιθάρια.
1935 - (απόσπασμα Από τη συλλογή "Πυραμίδες")

Γιάννης Ρίτσος, Χρονικό

επιλεγμένο από: Δανάη Δ, Μάιος 14, 2009

Σταχτής χειμώνας.
Το σταχτί δεσπόζει έξω και μέσα στο τοπίο.
Σταχτιά σπίτια,
οι δρόμοι, τα βουνά σταχτιά, τα λίγα δέντρα.

Ετούτο το καίκι απορριγμένο στη στεριά - το θυμάμαι από πρόπερσι,
κάποιος αδέξιος παραθεριστής είχε καθήσει στο ένδοξο λιοπύρι
και το ζωγραφίζε- έτσι ξεχασμένο και πράταιρο
στο τότε φως και στα γέλια των λουομένων.

Τώρα βρήκε τη θέση του βολεύτηκε,
κι ας έσπασαν οι ανέμοι τα κατάρτια του,
μες στη σταχτιά ερημιά, στην άφωνη βουή της θάλασσας
που έτσι με το να λέει, να λέει, κανείς δεν τη προσέχει πιά -τη συνήθισαν
όπως ένα παλιό, τεράστιο εκκρεμές που ξεχάστηκε στο άπειρο,
όπως το αίμα που κυλάει αγνοημένο μεσ' στις φλέβες.

Βολεύτηκε δίπλα σ' αυτά τα σπίτια της ακρογιαλιάς,
γδαρμένα απ' τα νύχια του χρόνου και του ανέμου,
της σιωπής και το πόντου,
δίπλα σ' αυτά τα εγκαταλελειμμένα καταστήματα
με τις δυσκολοδιάβαστες επιγραφές,
τα "Γενικόν Εμπόριον" και "Καφενείον η Ρέμβη"

1957 - (απόσπασμα)

Γιάννης Ρίτσος, Το νεκρό σπίτι

επιλεγμένο από: Δανάη Δ, Μάιος 14, 2009

Απ' όλη τη φαμίλια απόμειναν μονάχα δυό αδελφές. Κ' η μια τρελλάθηκε (...)
Αργότερα συνήλθε. Κ' είναι αυτή που μου μίλησε το βράδι που τους έφερα από την
ξενητιά ένα μήνημα του θείου τους - αδελφού του πατέρα τους. Η άλλη δεν
παρουσιάστηκε καθόλου...

Τώρα γυρίζουμε μονάχες οι δυο μικρές αδελφές
μέσα σε τούτο το απέραντο σπίτι
μικρές που λέει ο λόγος
από χρόνια γεράσαμε κ' εμεις
είμαστε οι μικρότερες της φαμίλιας
κ' οι μόνες άλλωστε που απομείναμε.
Δεν ξέρουμε πως να βολέψουμε αυτό το σπίτι,
πως να βολευτούμε...

Αθήνα 9/1959 - (απόσπασμα)

Γιάννης Ρίτσος, Ο χώρος του ποιητή

επιλεγμένο από: Δήμος Πολίτης, Μάιος 15, 2009

Το μαύρο, σκαλιστό γραφείο, τα δυο ασημένια κηροπήγια,
η κόκκινη πίπα του. Κάθετα αόρατος σχεδόν, στην πολυθρόνα,
έχοντας πάντα στο παράθυρο στη ράχη του. Πίσω από τα γυαλιά του,
πελώρια και περίσκεπτα, παρατηρεί τον συνομιλητή του,
στ' άπλετο φως, αυτός κρυμμένος μες στις λέξεις του,

μέσα στην ιστορία, σε πρόσωπα δικά του, απόμακρα, άτρωτα, παγιδεύοντας την προσοχή των άλλων στις λεπτές ανταύγειες ενός σαπφείρου που φορεί στο δάχτυλό του, κι όλος έτοιμος γεύεται τις εκφράσεις τους, την ώρα που οι ανόητοι έφηβοι υγραίνουν με τα γλώσσα τους θαυμαστικά τα χείλη τους. Κι εκείνος πανούργος, αδηφάγος, σαρκικός, ο μέγας αναμάρτητος, ανάμεσα στο ναι και στο όχι, στην επιθυμία και τη μετάνοια, σαν ζυγαριά στο χέρι του θεού ταλαντεύεται ολόκληρος, ενώ το φως του παραθύρου πίσω απ' το κεφάλι του τοποθετεί ένα στέφανο συγγνώμης κι αγιοσύνης. «Αν άφεση δεν είναι η ποίηση, -ψιθύρισε μόνος του- τότε, από πουθενά μην περιμένουμε έλεος».

12 ποιήματα για τον Καβάφη, 1963

Γιάννης Ρίτσος, Μουσείο Βατικανού

επιλεγμένο από: Δήμος Πολίτης, Μάιος 15, 2009

Ντα Βίντσι, Ραφαήλ, Μικελάντζελο, -πώς κλείσαν τους πιο μεγάλους ουρανούς στο ανθρώπινο πρόσωπο, στο ανθρώπινο σώμα, νύχια ποδιών και χεριών, φύλλα και άστρα, θηλές, όνειρα, χείλη,- το κόκκινο και το γαλάζιο• το απτό και το ασύλληπτο. Απ' το άγγιγμα ίσως αυτών των δυο δαχτύλων να γεννήθηκε και πάλι ο κόσμος. Η απόσταση ανάμεσα σ' αυτά τα δύο δάχτυλα μετράει με ακρίβεια ακόμη την έλξη της γης και τη διάρκεια.

Δεν αντέχω- είπε- τόση ομορφιά και τόση αμαρτωλή αγιότητα. Θα βγω στον άσπρο εξώστη να καπνίσω συνέχεια δεκαπέντε τσιγάρα, αποθαυμάζοντας από ψηλά τη θέα της Ρώμης, βλέποντας κάτω μεγάλα λεωφορεία ν' αδειάζουνε τσαμπιά τουρίστες στα προπύλαια του Μουσείου, σπάζοντας με τα δυο μου δάχτυλα μέσα στην τσέπη του παντελονιού μου ένα σωρό κλεμμένες οδοντογλυφίδες, σαν να σπάζω όλους τους ξύλινους σταυρούς όπου σταυρώθηκαν οι ανθρώπινες επιθυμίες.

Ρώμη, 18. IX. 78

Γιάννης Ρίτσος, Μόνος με τη δουλειά του

επιλεγμένο από: Αλκαίος, Μάιος 15, 2009

Όλη τη νύχτα κάλπαζε μονάχος, αγριεμένος, σπιρουνίζοντας αλύπητα τα πλευρά του αλόγου του. Τον περίμεναν, λέει, το δίχως άλλο, ήταν μεγάλη ανάγκη. Σαν έφτασε με τα χαράματα, κανείς δεν τον περίμενε, κανείς δεν ήταν. Κοίταξε ολόγυρα. Έρημα σπίτια, κλειδωμένα. Κοιμόνταν. Άκουσε πλάι του τ' άλογό του που λαχάνιαζε- αφροί στο στόμα του, πληγές στα πλευρά του, γδαρμένη κι η ράχη του. Αγκάλιασε το λαιμό του αλόγου του κι άρχισε να κλαίει. Τα μάτια του αλόγου, μεγάλα, σκοτεινά, ετοιμοθάνατα, ήταν δυο πύργοι δικοί του, μακρινοί, σ' ένα τοπίο που έβρεχε.

Μαρτυρίες, Α', 1957- 1963

Γιάννης Ρίτσος, Περίπου

επιλεγμένο από: Αλκαίος, Μάιος 15, 2009

Παράταιρα πράγματα παίρνει στα χέρια του- μια πέτρα,
ένα σπασμένο κεραμίδι, δυο καμένα σπέρτα,
το σκουριασμένο καρφί στον απέναντι τοίχο,
το φύλλο που μπήκε απ' το παράθυρο, τις στάλες
που πέφτουν απ' τις ποτισμένες γλάστρες, τ' άχυρο εκείνο
που 'φερε χτες ο αέρας στα μαλλιά σου,- τα παίρνει
κι εκεί στην αυλή του χτίζει περίπου ένα δέντρο.
Σ' αυτό το «περίπου» κάθεται η ποίηση. Τη βλέπεις;

Μαρτυρίες, Β' 1964- 1965

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Προοπτική

επιλεγμένο από: Μύρων Ν., Μάιος 16, 2009

Τα σπίτια μας είναι χτισμένα πάνω σ' άλλα σπίτια ευθύγραμ-
μα, μαρμάρινα,
κι εκείνα πάνω σε άλλα. Τα θεμέλια τους
κρατιούνται πάνω στα κεφάλια όρθιων αγαλμάτων, δίχως χέ-
ρια.
'Ετσι, όσο χαμηλά, στον κάμπο, κάτω απ' τις ελιές, κι αν απαγ-
κιάζουν τα καλύβια μας,
μικρά, καπνισμένα, με μια στάμνα μονάχα πλάι στην πόρτα,
θαρρείς πως μένεις στα ψηλά, και σου φέγγει ολοτρόγυρα ο
αγέρας
ή κάποτε θαρρείς πως είσαι έξω απ' τα σπίτια, πως δεν έχεις
κανένα σπίτι, και πορεύεσαι ολόγυμνος,
μονάχος κάτω από 'ναν ουρανό τρομαχτικά γαλάζιο ή άσπρο,
κι ένα άγαλμα, καμιά φορά, ακουμπά ελαφρά το χέρι του στον
ώμο σου.

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ Α', 1957-1963

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Τα στοιχειώδη

επιλεγμένο από: Μύρων Ν., Μάιος 16, 2009

Αδέξια, με χοντρή βελόνα, με χοντρή κλωστή,
ράβει τα κουμπιά στο σακάκι του. Μιλάει μονάχος:

'Εφαγες το ψωμί σου; κοιμήθηκες ήσυχα;
μπόρεσες να μιλήσεις; ν' απλώσεις το χέρι σου;
θυμήθηκες να κοιτάξεις απ' το παράθυρο;
χαμογέλασες στο χτύπημα της πόρτας;

Αν είναι ο θάνατος πάντοτε- δεύτερος είναι.
Η ελευθερία πάντοτε είναι πρώτη.

«Διάδρομος και σκάλα», 1970

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Στην αδελφή μου ΝΙΝΑ

επιλεγμένο από: Χάρης Χ., Μάιος 16, 2009

III

Μόλις έπαψε το σούρουπο η βροχή

βγήκες αργά στον έρημο κάμπο
κοίταξες τον πλυμμένο ουρανό
και περίμενες τη νύχτα.
Είδες έναν κύκλο φωτεινό
γύρω στο φεγγάρι
κ' είπες : πάλι θα βρέξει.

Κ' είσουνά τόσο χαρούμενος
που κοίταξες τον ουρανό
που είδες το κίτρινο φεγγάρι
που άκουσες τη φωνή σου.

Κάτου απ' τα μουσκεμένα δέντρα
περνούσε Εκείνος
μ' ένα μικρό φανάρι στο δεξί του χέρι
να φωτίζει το δρόμο
μη σκοντάφτουν τα μαμούδια.

Μην ξεχάσεις τη λειτουργία της Κυριακής.

Από τη συγκεντρωτική έκδοση Ποιήματα, Α' Τόμος, 1978

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Ο ξένος

επιλεγμένο από: Χάρις Χ., Μάιος 16, 2009

XV

Η αποστολή μου τέλειωσε
κι ακόμη αργοπορώ.
Αμφίρροπος ακόμη στέκω
στη γέφυρα που μου χτίζει το βλέμμα σου.
Ζητάς ν' ακολουθήσεις τη σκιά μου
που χάνεται μέσα στο φως
σαν το σπαθί μέσα στη θήκη του.

Ο δρόμος είναι απέραντος
ο δρόμος είναι δύσκολος κ' είναι γυμνός
σαν ένα χέρι που ποτέ δε χείδεψε
και που ποτέ δεν συγχωρεί.

Ο δρόμος που οδηγεί κοντά μου βρίσκεται εντός σου.
Σκύψε βαθιά πολύ βαθιά σου
τόσο που να λυγίσεις όλος σ' ένα τόξο
να σφεντονήσεις το βέλος στη σιωπή.
Εκεί ανατέλλει το φως μου που αγαπάς
το δικό σου φως
το φως όλου του κόσμου.

Από τη συγκεντρωτική έκδοση Ποιήματα, Α' Τόμος, 1978

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Ο μικρός αδελφός των γλάρων XIX

επιλεγμένο από: Αριάδνη, Μάιος 16, 2009

Του χαμένου αδελφού μου ΜΙΜΗ

XIX

Αν αναίβεις επάνω στις μεγάλες κάμαρες
θα βρεις τα πράγματα βαμμένα

με το σταχτί χρώμα του ύπνου
με το πικρό μύρο της γαλήνης.

Μέσα στην αίθουσα που κοιτάει προς τη θάλασσα
θα βρεις το σκεβρωμένο πιάνο
κι ανοιχτές τις κίτρινες σελίδες
εκείνης της παλιάς μαζούρκας
που τη χόρευε η Νίνα μ' έναν άγγελο
τότε που βλέπαμε ν' αστράφτει
μέσα στον ίσκιο του καθρέφτη η ομορφιά της
σαν ένα σύννεφο χρυσό στη βραδιασμένη θάλασσα.

Δεν πρέπει να βάλεις το δάχτυλο στα πλήκτρα
και να λογχίσεις το πλευρό της σιωπής.

Αφού ξέρεις αφού ξέρουμε
ας αποφύγουμε τη νέα δοκιμασία.

Κι ο αέρας έχει σώμα και πονάει
έχει μια μυστική καρδιά που τρέμει και ματώνει.

Από τη σειρά Δοκιμασία (1935-1943)

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Ο μικρός αδελφός των γλάρων XX

επιλεγμένο από: Αριάδνη, Μάιος 16, 2009

XX

Ό,τι αγαπήσαμε έφυγε
ό,τι αγαπήσαμε δεν ήρθε.
Πήραν οι νύχτες το δρόμο του δάσους
με τα μαλλιά τους χτενισμένα στο φεγγάρι.

Θύελλες ξερίζωναν τα δέντρα πάνω στο βουνό
κι άκουγες να κατρακυλάν στη θάλασσα
μαζί με τα σπασμένα αμάξια της μεγάλης αστραπής.

Κάτω απ' τα τραπέζια και τους καναπέδες
κάτω απ' τα κρεβάτια
μεγάλα ζώα κρύβονταν στον ίσκιο.
Ακούγαμε τα ζώα που γύμναζαν
επάνω στη σιωπή τα νύχια τους.
Τώρα το σπίτι μας είναι άδειο
το σπίτι μας άλλαξε.

Όμως η θάλασσα είναι ίδια.
Άνοιξε το παράθυρο και κοίταξε.

Από τη σειρά Δοκιμασία (1935-1943)

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Παλιά μαζούρκα σε ρυθμό βροχής (απόσπασμα)

επιλεγμένο από: Αριάδνη, Μάιος 16, 2009

...

Χιλιάδες αποσιωπητικά τ' αστέρια. Φίλησε με.
Χιλιάδες στόματα χρυσά λιγάκι λυπημένα
πάνου στο στόμα σου. Κ' οι στίχοι ως πέρα απ' τα

μεσάνυχτα
κάτου απ' τη λάμπα που καπνίζει. Μυρίζει
πετρέλαιο.

Στυφός ο ουρανίσκος απ' το φιλί κι απ' την
αγρύπνια.
Σίγουρα θάχει αυτό το φάρμακο και κίνα. Είναι
πικρό.
Μια κουταλιά της σούπας πριν από τον ύπνο.

Δεν το ξέχασα το φάρμακο, μητέρα,
τόσο πικρό τόσο γλυκό - το βράδυ ο δρόμος τα
ποιήματα.
Τούτο το σφίξιμο δω πάνου στα μελίγγια. Η μυρωδιά
του φαρμακείου.
Και μια κόκκινη φλέβα που δουλεύει
στο αναπαυμένο χέρι του έξω απ' το σεντόνι σαν
κλαδί σπασμένο.

...

*Από τη σειρά Παλιά μαζούρκα σε ρυθμό βροχής
(1942)*

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Ο Ηρακλής κ' εμείς

επιλεγμένο από: Ηρακλής Κ., Μάιος 16, 2009

Μεγάλος και τρανός, σου λένε, τέκνο Θεού, κι ένα σωρό δασκάλοι
από πάνω:-
ο γερο- Λίνος, γιος του Απόλλωνα, ναν του μαθαίνει γράμματα•
ο Εύρυτος
την τέχνη του τοξότη• ο Εύμολπος, γιος του Φιλάμμωνα,
τραγουδι και λύρα• και, το πιο σπουδαίο απ' όλα, ο γιος του
Ερμή, ο Αρπάλυκος,
που τα παχιά, τα τρομερά του φρύδια πιάναν το μισό του κούτελο,
του 'μαθε για καλά την τέχνη των Αργείων: -την τρικλοποδιά•
-με τούτην
κερδίζονται τα πιο πολλά, στην πυγμαχία, στην πάλη, και
στα Γράμματα ακόμα.
Όμως εμείς, τέκνα θνητών, δίχως δασκάλους, με δικιά μας
μόνο θέληση,
μ' επιμονή κι επιλογή και βάσανα, γίναμε αυτό που γίναμε. Καθόλου
δε νιώθουμε πιο κάτω, μήτε χαμηλώνουμε τα μάτια. Μόνες
περγαμηνές μας: τρεις λέξεις: Μακρόνησος, Γυάρος και Λέρος.
Κι αν αδέξιοι
μια μέρα σας φανούν οι στίχοι μας, θυμηθείτε μονάχα πως γραφτήκαν
κάτω απ' τη μύτη των φρουρών, και με τη λόγχη πάντα στο πλευρό μας.
Κι ούτε χρειάζονται δικαιολογίες,- πάρτε τους γυμνούς, έτσι όπως είναι,-
πιότερα ο Θουκυδίδης ο στεγνός θα σας πει απ' τον περιτέχνο
τον Ξενοφώντα.

Λέρος 23, III. 68 «Επαναλήψεις, Β'»

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Υαλογραφία λουτρού

επιλεγμένο από: Ηρακλής Κ., Μάιος 16, 2009

Πώς είχε πυκνώσει ο αέρας απ' τις μυρωδιές των μύρτων
κι απ' τους πρησμένους ατμούς. Κι αυτός, κλεισμένος κιόλας
μέσα στο δίχτυ, βλέποντας ψηλά το παράθυρο. Στο θαμπό τζάμι
σχεδιασμένο το λευκό καμπαριό. Το σκοινί της καμπάνας,

πιθανόν κρατημένο απ' το μεγάλο αόρατο χέρι,
δονήθηκε άξαφνα κι αντήχησε δοξαστικός ο άτμητος ήχος
ανάμεσα στις λάμπεις των σπαθιών και στα σπασμένα κατάρτια
απ' τα καράβια της επιστροφής. Το ξέρεις- ψιθύρισε- εκείνο
που επιζεί του θανάτου σου είναι αυτό που στερήθηκες στη ζωή σου.

Αθήνα, 28. ΙΧ.72 «Γραφή τυφλού»

<|>

Γιάννης Ρίτσος - Η καμπάνα

επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Μάιος 17, 2009

Ποιός ήταν που κρέμασε (και τότε;) πάνω ακριβώς απ' το τραπέζι
καταμεσής στο ταβάνι, αυτή τη μαύρη καμπάνα; - πριν μήνες; πριν χρόνια;
Σκυμμένοι στο πιάτο μας, δεν την είχαμε δει. Ποτέ δε σηκώσαμε
λίγο πιο πάνω το κεφάλι, - ποιός ο λόγος άλλωστε; Μα, τώρα,
το ξέρουμε• είναι εκεί, αμετάθετη. Ποιός τάχα την πρωτό 'δε; ποιός μας το 'πε
αφού κανείς μας δε μιλάει; Ίσως, μια νύχτα, ακολουθώντας το ποτήρι,
στραγγίζοντας την τελευταία σταγόνα του κρασιού, μέσ' απ' το άδειο
θαμπωμένο ποτήρι, να την πήρε το μάτι μας. Σκύψαμε αμέσως
ακόμη πιο πολύ. Πεινάμε, δεν πεινάμε, τρώμε• περιμένοντας πάντα,
από στιγμή σε στιγμή, ένα μεγάλο αόρατο χέρι να χτυπήσει την καμπάνα
εννέα η δώδεκα φορές η μία και μόνη, απέραντα μόνη, απειθάρχητα μόνη,
ενώ, από μέσα μας, μετράμε κιόλας, μήπως συμπέσουμε τουλάχιστον στους χτύπους.

<|>

Γιάννης Ρίτσος - Ώρες βροχής

επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Μάιος 17, 2009

Ήρθαν οι πρώτες βροχές. Άλογα μουσκεμένα
Στέκονται κάτω απ'τά δέντρα με μισόκλειστα μάτια
Κάνοντας πως μασάνε λίγο ξερό χορτάρι
Μέσα στη φθινοπωρινή τους άνοια. Η Μαρία
Θα θελε να χτενίσει με τη χτένα της τη βρεγμένη τους χαιίτη. Αλλά
Οι τελευταίοι παραθεριστές έφευγαν κιόλας. Μια κότα
Λίγο πιο κει κακάριζε ανάρμοστα. Κι ήταν μια λύπη
Να βλέπεις πλήθος τα σπουργίτια πεινασμένα να χαμοπετάνε
Στα τρυγημένα αμπέλια, να βλέπεις και τα σύννεφα
Ν' αλλάζουν, να σκίζονται, να τρέχουν παρ' ότι
Καρφωμένα εδώ κι εκεί με μαύρες πρόκες από κοράκια.
'Ετσι, μέσα σε λίγες ώρες, γέρασε η Μαρία.

Καρλόβασι, 28/7/87

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Η δίψα στο Μυστρά (απόσπασμα Ι)

επιλεγμένο από: Αλκαίος, Μάιος 20, 2009

Ήλιος κονταρομάχος, παντοκράτορας της ερημιάς.

Διψούσαμε ανάμεσα στις πέτρες και στα χρόνια,
διψούσαμε όσα διψάσαμε πριν απ' τη γνώση της δίψας
σε πέτρινα μονοπάτια μιαν έξοδο στον ουρανό
σε πέτρινα χείλη δυο φούχτες νερό
νερό.

Αγριοσυκιές δυναστεύοντας τ' αρχαία ερείπια,
τρούλλοι σιωπής με κόκκινα κεραμίδια,
αγκάθια ανάμεσα στα σφιγμένα δόντια της πέτρας.
Ο μαρμάρινος δικέφαλος στο νάρθηκα

φθαρμένος απ' τα πέλματα χρόνων και χρόνων,
μόλις ανοίγοντας τα μάτια του στο τελευταίο βυζαντινό μισόφωτο.

Διψούσαμε. Κ' οι παραπόταμοι τον Ευρώτα άσπρα γυμνά χαλίκια
άσπρα γυμνά κόκκαλα, κ' οι πικροδάφνες σκονισμένες
κοιτάζοντας τον παντοκράτορα ήλιο, τον τύραννο, τον αδυσώπητο.

ΤΟ ΡΑΣΟ του Παχώμιου ξεθώριασε μες στο λιοπύρι,
το μαύρο γύρισε στο κόκκινο,
το κόκκινο στο κίτρινο,
κ' ύστερα πράσινο
κι αργότερα σταχτί - καθόλου χρώμα.
Το ράσο του Παχώμιου το κόψαμε λουρίδες,
βάλαμε πένθος στο μανίκι μας,
μπαλώσαμε τις σκηνές του Άη-Στράτη -
η καλόγρια τόκανε σφουγγαρόπανο,
πλένει το προαύλιο της Παντάνασσας
μιλώντας με την αυτοκράτειρα Θεοδώρα
πού σαπουνίζει στη σκάφη το πουκάμισό της,
μ' αυτό το ίδιο πράσινο σαπούνι που πλένουμε τα χέρια μας
μιλώντας για τ' αρχαία κλέη και τις δυσκολίες του νοικοκυριού
για την ακρίβεια τον ψωμιού και της πατάτας
για την ακρίβεια γενικά της ζωής
και πιο πολύ για την ακρίβεια κάποιων ασήμαντων πραγμάτων.
Διψούσαμε πάντα στην Παντάνασσα, δουλεύοντας μες στο λιοπύρι
σκαλίζοντας τους Νόμους, Πλήθων Γεμιστέ, πάνου στην πέτρα
κι ο Μανουήλ Χρυσολωράς μόνος στα ξένα με τα ερωτήματά του, και το δικό σου
λείψανο στα ξένα, ένδοξο λάφυρο στα χέρια του
Σιγισμούνδου Μαλατέστα
κ' εδώ η καρδιά σου η διψασμένη να χτυπάει κάτω απ' την πέτρα.

ΠΑΝΩ στο βράχο τα φαρδιά χνάρια απ' τα πέλματα των στρατιωτών.
Με τέτοιον ήλιο πώς τους οδήγησαν στο θάνατο;
Πώς δέχτηκαν το θάνατο με τόσον ήλιο;
Πώς έγινε να σκεπάσουν με στάχτη τα μαλλιά τους;

Τώρα κρατούσαμε το σκοινί της καμπάνας στο χέρι μας,
ακούγαμε να τρέμει το σκοινί στην παλάμη μας,
χωρίς να χτυπάμε την καμπάνα,
χωρίς να λευτερώνουμε την κραυγή,
μη αντηχήσει η φρυγμένη κοιλάδα του Ευρώτα,
μη και ξυπνήσουν οι νεκροί φρουροί στα καρσούλια,
μη κι ανεβούν οι σκλάβοι βροντώντας τις αλυσίδες τους
στις τρομερές πέτρες του καλοκαιριού.

ΠΡΟΣΩΠΑ αγίων μπαλωμένα με τσιμέντο,
στο κάτω μέρος της τοιχογραφίας τα παιχνίδια των παιδιών και
των πουλιών,
τα σταμνιά κι ο θόρυβος της κρήνης -
γραφικές λεπτομέρειες γδαρμένες απ' τα νύχια του χρόνου,
επιμένοντας δίχως να καταφέρνουν να ευθυμήσει
αυτός ο Ωραίος Νέος με το άσπρο γαϊδουράκι,
τόσο συλλογισμένος απ' την ευθύνη του και την απόφασή του,
τόσο απελπισμένος μες στο φως του,
διψώντας πλάι στις κρήνες και στις γεμάτες στάμνες και στα
γεμάτα μάτια των μαθητών Του.

Δούλευαν μες στο μεσημέρι του Μυστρά - δε σήκωναν το μέτωπο,
δούλευαν για το Ανώλεθρο, Πλήθων, μη φτάνοντας,
έτρεχε ο ιδρώτας μη μιλώντας καθόλου για τη δίψα τους
μήπως και σωριαστούνε γλείφοντας την πέτρα.

Είταν ωραίο το πράσινο της τοιχογραφίας

και το κεραμιδί συμπληρώνοντας το πράσινο,
συμπληρώνοντας - Με τι θα συμπληρώσουμε
τούτο το κόκκινο που δεν επιδέχεται παρά μόνο το κόκκινο;

Κι αυτός ο ορμητικός άγγελος,
σταματημένος στη στάση της ορμής,
τι έρχεται ν' αναγγείλει,
ποιο πένθος του κρίνου,
ποιο θάνατο με τον κρίνο,
ποια νίκη, ποια ευτυχία του κρίνου;

Διψούσαμε κάτω απ' την Κοίμηση της Θεοτόκου

σταματημένοι στη στάση της ορμής.

ΕΔΩ το φλογερό πράσινο των δέντρων,
η βέβαιη βουή των νερών,
οι νέοι σπαρτιάτες με τα ποδήλατα,
ο νέος ιερέας με το κυανό αντερί διασχίζοντας την εσπέρα,
το λεωφορείο στη σκιά της Μητρόπολης.

Εκεί τ' ασκητικό βουνό με το σφιγμένο του σαγόνι
με το γδαρμένο στέρνο της υπεροψίας του
γυμνό, κατάγυμνο
τ' ασκητικό βουνό.

Κι εμείς, ανάμεσα.

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Η δίψα στο Μυστρά (απόσπασμα ΙΙ)

επιλεγμένο από: Αλκαίος, Μάιος 20, 2009

Τη νύχτα, πλάι στις ροδοδάφνες, - έλεγε -
περπατούν ο Χριστός με τον Απόλλωνα.
Οι νέοι σπαρτιάτες ξεπεζεύουν απ' τα ποδήλατα,
κόβουν κλαδιά, ντουφεκάνε, στέκουν και κατουράνε στον Ευρώτα.
Ο Απόλλωνας σωπαίνει
ο Χριστός σωπαίνει. Ο Ευρώτας κυλάει.
Δεν ακούσαμε τι είπε.

ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΙ κολλημένοι στον τοίχο,
οι εβδομήντα Μάρτυρες ανηφορίζοντας στην αγγαρεία της Μακρόνησος
μεγάλα δάκρυα βουλιαγμένα στις πέτρες και στα γένεια των αγίων.

Μια ροδιά επιμένει - ανάβει στο καταμεσήμερο τα κόκκινα
λουλούδια της
σαν τους βάλανους κοιμισμένων στρατιωτών. Αγριοσυκιές
τεντώνουν τα συστραμμένα χέρια τους έξω απ' τ' αρχαία παράθυρα - δεν
παραδίδονται.

Κι αυτός ο στρατιώτης χώνει το κεφάλι του στη βρύση
φτιάχνοντας ένα κράνος από νερό, αυτός
δεν υπακούει, δεν παραδίδεται, δεν παραιτείται.

ΕΙΝΑΙ τέσσερα χέρια απλωμένα στο σκοτάδι,
τέσσερα χέρια - δεν επαιτούν,
τέσσερις δέσμες ακτίνων καίγοντας τα χέρια,
μπορεί κιόλας οι ακτίνες να εκπέμπονται απ' τα χέρια.

Σ' αυτό τον τόπο η ευπρέπεια χαμογελάει πάνω απ' τα κόκκαλα πάνω απ' τη δίψα
αστράφτουν τ' αυστηρά σιγίλλια των άστρων.
Όμορφοι τάφοι σκαλισμένοι με δάχτυλα προσεχτικά

- τίποτα δεν προδίνει την κραυγή τους. Τα πιο όμορφα γυμνά
σμιλεύονται
στις σαρκοφάγους. Λέγαμε
για την πτωχεία των πατέρων μας
- φτωχοί αυτοί με την αξιοπρέπεια στη στάση και στο βάδισμα!
Στο πρόσωπό τους
οι σκιές απ' τις τρομαχτικές χειρονομίες ενός εφιάλτη.
Φτωχοί και μεις - ο μέγας πλούτος που δεν δίνεται.

Οι εχθροί καλύτερα μαντεύουν απ' τους φίλους
τι θησαυροί στοιβάζονται κάτω απ' τις πέτρες.
Είχαμε αργήσει ανάμεσα στα ερείπια.

Κ' είσουν εσύ, ο Περίβλεπτος, κλεισμένος (σε είδαμε)
μέσα στην κυκλική σου δόξα - αμίλητος,
κλεισμένος, ανεβαίνοντας κλεισμένος,
όπως κι ο ήλιος μες στον κύκλο της φωτιάς του,
καίγοντας τη μεταλλική του σάρκα,
καίγοντας και φωτίζοντας, φωτίζοντας και καίγοντας

ΜΥΣΤΡΑΣ, Ιούνιος 1954

<|>

Γιάννης Ρίτσος, "Η αράχνη"

επιλεγμένο από: Αλκαίος, Μάιος 20, 2009

Κάποτε, μια τυχαία κι εντελώς ασήμαντη λέξη
προσδίδει μια απροσδόκητη σημασία στο ποίημα,
όπως π.χ. στο εγκαταλειμμένο υπόγειο, όπου
κανείς δεν κατεβαίνει από καιρό, το μεγάλο, άδειο κιούπι.
στο σκοτεινό του χείλος περπατάει χωρίς νόημα μια αράχνη,
(χωρίς νόημα για σένα, μα ίσως όχι για κείνην).
από τον τόμο Ποιήματα 1958-1967, τόμ. Θ', Αθήνα, εκδ. Κέδρος, 1989

<|>

Γιάννης Ρίτσος, "Μη-ήρωας"

επιλεγμένο από: Αλκαίος, Μάιος 20, 2009

ΜΗ ΗΡΩΑΣ

Αυτός, που, ακούγοντας το βήμα των συντρόφων του
να ξεμακραίνει πάνω στα χαλίκια, μες τη μέθη του,
αντί να κατεβεί τη σκάλα που 'χε ανέβει, πήδησε ίσα
τον τράχηλό του κόβοντας, έφτασε πρώτος
μπροστά στο μαύρο στόμιο. Κι ούτε που άγγιξε
το αίμα του μαύρου κριαριού. Το μόνο που ζήτησε
ήταν μια πήχη τόπος στ' ακρογιάλι της Αιαίας
κ' εκεί να στήσουν το κουπί του - εκείνο που 'λαμνε
πλάι στους συντρόφους του. Τιμή, λοιπόν, και δόξα
στ' όμορφο παλικάρι. Αλαφρόμυαλο το 'παν. Ωστόσο
μήπως δε βοήθησε κ' εκείνο κατά δύναμη
στο μεγάλο ταξίδι τους; Για τούτο, κιόλας, ο Ποιητής
το μνημονεύει χώρια, αν και με κάποια περιφρόνηση,
κ' ίσως γι' αυτό ακριβώς με πιότερο έρωτα.

από τις "Μαρτυρίες", Αθήνα, εκδ. Κέδρος

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Κουμπάρε, ευχαριστούμε...

επιλεγμένο από: Αλκαίος, Μάιος 20, 2009

...Όλοι ρωτάνε για σένα κουμπάρε.
Οι ελιές ανθίζουν και σε χαιρετάνε.
Οι πορτοκαλιές φυλάνε τα πιο καλά φεγγάρια τους να φέγγουνε τη θύμησή σου.
Όλος ο λαός κρατάει μ' ευλάβεια μέσ' στα δυο φύλλα της καρδιάς του τ' όνομά σου,

Όπως εσύ κρατάς στα δυνατά σου χέρια το ευαγγέλιο της πατρίδας.

...Πολύ θα τόθελα να σεργιανούμε λεύτεροι στον κόσμο.
Χωρίς να γδέρνονται τα γόνατά μας στα συρματοπλέγματα.
Χωρίς να σκοντάφτουμε στα πεσμένα δοκάρια των ίσκιων.
Κουμπάρε, των βουνών και των πουλιών και των φτωχών ανθρώπων.
Τα χρόνια σου περνάνε από διωγμό σε διωγμό,
Απ' το Χαϊδάρι στα μπουντρούμια του Μεσολογγιού,
Απ' τη Μακρόνησο στον Άι Στράτη.
Δίπλα στο θάνατο με μια μπουκιά χαμόγελο στο στόμα σου,
Με δυο αστραπές απόφαση στη νύχτα των ματιών σου...

...Ποτέ κανείς δεν είδε τη ματιά σου μεσίστια,
Ποτέ η ματιά σου δεν ήταν πιο κάτω απ' το μπόι του έθνους...
Σα θάρθει η ώρα θα σου πούμε πόσο σ' αγαπήσαμε.
Την είδαμε αυτή την αγάπη.

Κουμπάρε που στεφάνωσες την καλοσύνη με το θάρρος,
Εσύ που πιάνεις το γονατισμένο φως απ' τις μασχάλες,
Κι αναστηλώνεις απ' τη λάσπη την ελπίδα...

...Όλα τα γράμματά σου τα παίρνουμε, κουμπάρε,
Τα βρίσκουμε κάθε πρωινό ριγμένα κάτ' απ' την πόρτα μας,
Ριγμένα με το χέρι του ήλιου. Σ' ευχαριστούμε.
Μην πικραθείς που 'ναι τα μάτια μας κλαμένα.
Είναι απ' τη χαρά μας που σ' έχουμε κουμπάρο.
Ευχαριστούμε...

Γραμμένο όταν πέθανε ο Θέμος Κορνάρος.

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Η κόρη

επιλεγμένο από: Χάρης Χ., Μάιος 21, 2009

Δεν είχε τίποτ' άλλο για ν' αντισταθεί –δεκαοχτώ χρονώ
κορίτσι–
μόνο δυό χέρια λιγνά, πολύ λιγνά, ένα φόρεμα μαύρο,
τη θύμηση από 'να ψωμί πολύ προσεχτικά μοιρασμένο
κι αυτό που λέγαμε «πατρίδα» κρυφά μιλημένο τις νύχτες.

Όταν την έριξαν μες στο σκοτάδι, δεν είχε φωνή να μιλήσει.
Τ' άλλα κελλιά δεν την ακούσανε. Μονάχα το πουλί
της Περσεφόνης
τής έφερε σ' ένα μαντίλι λίγους σπόρους ροδιού· και τα παιδιά
τη ζωγραφίσαν στα μαθητικά τετράδιά τους, κάτω απ' τη λάμπα,
μιά μικρή Παναγιά σε μιά καρέκλα λαϊκού καφενείου
με πολλά ψάρια και πουλιά στους ώμους και τα γόνατά της

Από την ποιητική συλλογή «Διάδρομος και σκάλα».
Από το βιβλίο: *Γιάννης Ρίτσος, «Ποιήματα», τ. Ι', Κέδρος, Αθήνα 1989*

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Αδελφοσύνη

επιλεγμένο από: Χάρης Χ., Μάιος 21, 2009

Στον Αραγκόν

Εύκολα, μεταξύ τους, οι ποιητές αναγνωρίζονται – όχι από μεγάλα λόγια που θαμπώνουν τους κοινούς, όχι από ρητορικές χειρονομίες, μόνον από κάτι ολότελα κοινό με μουσικές διαστάσεις, όπως η Ιφιγένεια αναγνώρισε αμέσως τον Ορέστη μόλις της είπε» «Εσύ δεν κεντούσες στο προαύλιο, κάτω απ' τη λεύκα, μ' όμορφα χρώματα σε λευκασμένο υφάδι τ' αλλαξοδρόμισμα του ήλιου;» Και πιότερο ακόμη: «Δεν ήταν στη γωνιά της καμαράς σου φυλαγμένο το παλιό δόρυ του Πέλοπα;» Και, τότε, εκείνη έγειρε ευθύς στον ώμο του σφαλώντας τα μάτια από 'να φως βαθύ, μιλίχιο, σαν νά 'ταν ο ματωβαμένος βωμός, ακέριος σκεπασμένος μ' εκείνο το λευκασμένο υφάδι που η ίδια το κεντούσε κάτω απ' τη λεύκα, τα ζεστά μεσημέρια, στην πατρίδα.

Από τη συλλογή: «Επαναλήψεις, Γ».

Από το βιβλίο: Γιάννης Ρίτσος, «Ποιήματα», τ. Ι', Κέδρος, Αθήνα 1989

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Στο σπίτι της Ναυσικάς

επιλεγμένο από: Χάρης Χ., Μάιος 21, 2009

Όταν, με το βραδάκι, γύρισε απ' την ακροποταμιά στη ναυτική πολιτεία, που στα μπαλκόνια της και στις κληματαριές της σκοντάφταν τα κατάρτια, τα ίδια τ' αδέρφια της βγήκαν απ' το παλάτι και ξεζέψαν τα μουλάρια, έπαιρναν απ' τ' αμάξι και κουβάλαγαν στο σπίτι τα πλυμένα ρούχα ξηρά κι ευωδιασμένα από ήλιο, δάφνη και σαπούνι· την ώρα που οι δούλες άναβαν τους λύχνους κι έστρωναν το δείπνο. Η κόρη έλαμπε απόψε με μιαν άλλη ομορφιά, κι έτρεμε πολυάσχολη μη κι απ' το βάρος των πλυμένων ρούχων νιώσουν τ' αδέρφια της πως έλειπε μια φορεσιά. Κανένας, βέβαια, δεν κατάλαβε. Ο ξένος είχε απομείνει έξω απ' τον ποτισμένο κήπο μόνος. Όταν εμφανίστηκε, μόνον η Αρήτη γνώρισε την αλλαξιά του γιού της Λαοδάμοντα στο σώμα του ξένου, όταν αυτός της πρόσπεσε στα γόνατα, κι ευθύς τον ένιωσε σα γιό της. Σήκω –του είπε– και τον κάθισε στην καλύτερη θέση κάτω απ' το στύλο που κρεμόταν η κιθάρα του Δημόδοκου.

Από την ποιητική συλλογή «Μαρτυρίες, Β'»

Από το βιβλίο, Γιάννης Ρίτσος, «Ποιήματα», τ. Θ', Κέδρος, Αθήνα 1989

<|>

Γιάννης Ρίτσος, ΚΑΤΩ ΑΠ' ΤΗ ΛΗΘΗ

επιλεγμένο από: Δήμος ΠΟΛΙΤΗΣ, Μάιος 21, 2009

Το μόνο από που απόμεινε από κείνον, ήταν το σακάκι του. Το κρέμασε εκεί, στη μεγάλη ντουλάπα. Ξεχάστηκε, στριμώχτηκε στο βάθος, απ' τα δικά μας ρούχα, θερινά, χειμωνιάτικα, κάθε χρόνο καινούργια, για τις καινούργιες ανάγκες μας. Ώσπου,

μια μέρα, μας χτύπησε στο μάτι, – μπορεί κι απ’ το περίεγο χρώμα του, μπορεί κι απ’ την κοψιά της παλιάς μόδας. Πάνω στα κουμπιά του, έμεναν τρία κυκλικά, ομοιόμορφα τοπία: ο τοίχος της εκτέλεσης, με τέσσερεις τρύπες, κι ολόγυρα η τύψη μας.

Συλλογή: Μαρτυρίες Α΄, από το βιβλίο: Γιάννης Ρίτσος, «Ποιήματα», τ. Θ΄, Κέδρος, Αθήνα 1989

<|>

Γιάννης Ρίτσος, ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ

επιλεγμένο από: Δήμος ΠΟΛΙΤΗΣ, Μάιος 21, 2009

Ένα πρωί με νησιά και με μαρμάρινα λιοντάρια,
ο τόπος τούτος που ματώνει και σε πονάει,
με τα κίτρινα αγκάθια ώς κάτω στο τελωνείο,
όταν το κριάρι κατηφορίζει το λόφο
με διεσταλμένα ρουθούνια, μ’ ένα λουλούδι στα δόντια,
κι οι πέτρες πίσω του κυλούν προς τη θάλασσα, εκεί
που κολυμπούν ολόγυμνοι οι ωραίοι λιποτάχτες
κοιτάζοντας πέρα, μπροστά τους, μες στο άπειρο νερό,
την κόκκινη γραμμή απ’ το χτυπημένο δελφίνι.

Συλλογή «Ο τοίχος μέσα στον καθρέφτη», από το βιβλίο: Γιάννης Ρίτσος, «Ποιήματα», τ. Ι, Κέδρος, Αθήνα 1989

<|>

Γιάννης Ρίτσος, ΥΠΟΘΗΚΗ

επιλεγμένο από: Δήμος ΠΟΛΙΤΗΣ, Μάιος 21, 2009

Είπε: Πιστεύω στην ποίηση, στον έρωτα, στο θάνατο,
γι’ αυτό ακριβώς πιστεύω στην αθανασία. Γράφω ένα στίχο,
γράφω τον κόσμο· υπάρχω· υπάρχει ο κόσμος.
Από την άκρη του μικρού δαχτύλου μου ρέει ένα ποτάμι.
Ο ουρανός είναι εφτά φορές γαλάζιος. Τούτη η καθαρότητα
είναι και πάλι η πρώτη αλήθεια, η τελευταία μου θέληση.

31.III.69

Συλλογή: «Κιγκλίδωμα», από το βιβλίο: Γιάννης Ρίτσος, «Ποιήματα», τ. Ι, Κέδρος, Αθήνα 1989

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Ο χρόνος

επιλεγμένο από: Πολύδωρος, Μάιος 21, 2009

Με τον καιρό συνηθίζεις. Τα γένια μεγαλώνουν πιο γρήγορα.
Το ίδιο και τα νύχια. Την παλιά πόρτα της τραπεζαρίας
πριν ένα μήνα την είχανε βάψει γαλάζια – ένα φανταχτερό γαλάζιο
ολότελα αταίριαστο με την υπόλοιπη ησυχία του σπιτιού. Η φτηνή μπογιά
μύριζε επίπλαστη νεότητα· – σε λίγες μέρες ξεθύμανε. Μονάχα
εκείνες οι γαλάζιες στάλες της μπογιάς χάμω στο πάτωμα
ήταν σαν αποξεραμένα ψίχουλα ενός μεγάλου ουρανού που τον κατάφαγαν
κάτι άγνωστα, σταχτιά, κούφια πουλιά με γαμψό ράμφος.

Από το βιβλίο, Γιάννης Ρίτσος, «Ποιήματα», τ. Θ΄, Κέδρος, Αθήνα 1989, συλλογή «Ταναγραίες»

Γιάννης Ρίτσος, ΧΩΡΙΣ ΑΝΤΙΒΑΡΟ

επιλεγμένο από: Πολύδωρος, Μάιος 21, 2009

Αηδία, –λέει– αηδία· κλείσε τ' αυτιά, τα ρουθούνια, τα μάτια.
Ν' ακούσεις τί; Να δεις τί; Εφτάσφαιρες, οχτώ σφαίρες.

Κι ο δολοφόνος δολοφονημένος, κι ο άλλος το ίδιο,
κι εδώ κι εκεί. Προς τα πού να κοιτάξεις; Τί ν' αντιπαραθέσεις;
Σκισμένες όλες οι σημαίες κατά μήκος όλου του χρόνου,
και μήτε μιά σ'ένα μπαλκόνι ψηλά να χαμηλώσεις μεσίστια.
Παλιές εφημερίδες επιπλέουν στα νερά, πλάι στους πνιγμένους.

Γιάννης Ρίτσος, ΜΟΝΟ

επιλεγμένο από: Πολύδωρος, Μάιος 21, 2009

Δεν μπορώ πια να υποκρίνομαι – λέει·
καρέκλες, άνθρωποι, παιδιά μου, τσιγάρα μου,
θάνατος είναι, θάνατος είστε, θάνατος είμαι·
σπάζω τη βρώμικη οδοντογλυφίδα στο πιατάκι του καφέ·
θάνατος είναι· με βλέπει, τον βλέπω· – θάνατος μόνο·
η γλάστρα τα γεράνια, το κλουβί τα καναρίνια –
τίποτα μην ακούτε· – διάδρομος, λάμπα πετρελαίου,
παλιές φωτογραφίες στον τοίχο, μαύρες ομπρέλες·
κάτω απ' το πάτωμα μουγκά νερά· φεύγει το σπίτι
μαζί με τους ένοικους, μαζί με τον μακρύ καναπέ –
φεύγει το σπίτι, χάνεται, χάθηκε, – πού πάει;

*Από το βιβλίο, Γιάννης Ρίτσος, «Ποιήματα», τ. Ι, Κέδρος, Αθήνα 1989, Συλλογή
«Διάδρομος και σκάλα»*

Γιάννης Ρίτσος, Το ποίημα περιμένει

επιλεγμένο από: Άλκηστις, Μάιος 22, 2009

Πρώτα ήταν η φτώχεια κι η πίκρα. Όταν άνοιγες το παράθυρο
δε φαινότανε τίποτα στον ουρανό και στο δρόμο.
Το δέντρο, το σπίτι, το σύννεφο δε μιλούσαν.
Όταν ήρθε το ψωμί, το στόμα γνώρισε τη λέξη «εγώ»
και «ο άλλος».
Όταν ήρθε το φαί και το τσιγάρο, γνώρισε τη λέξη «εμείς».
Τα βιβλία σταθήκαν στις βιτρίνες σαν τετράγωνες βεβαιότητες.

Έξω απ' τη μεγάλη φάμπρικα –για δεσ– ένα ψηλόσωμο ποίημα,
πιτσιλισμένο στάλες φως και κάρβουνο –για δεσ– περιμένει
να σεργιανίσει τους εργάτες στη δική τους άνοιξη
απ' το μεγάλο δρόμο του ψωμιού, του σίδηρου και του έρωτα.
Νά το
που περιμένει στη διασταύρωση της πράξης και του ονείρου
την ώρα που τα καμπανάκια των εργοστασίων σημαίνουν
σκόλασμα
κι οι εργατικές γαλάζιες φόρμες κρεμασμένες στα
καρφιά ανεμίζουν
σαν μεγάλες σελίδες φυσημένες απ' την αναπνοή
του μέλλοντος.

Μπρατισλάβα, 28.Ι.60

Από το βιβλίο, Γιάννης Ρίτσος, «Ποιήματα», τ. Θ', Κέδρος, Αθήνα 1989

Γιάννης Ρίτσος, το τελευταίο καλοκαίρι

επιλεγμένο από: Άλκηστις, Μάιος 22, 2009

Αποχαιρετιστήρια χρώματα των δειλινών. Καιρός να ετοιμάσεις τις τρεις βαλίτσες – τα βιβλία, τα χαρτιά τα πουκάμισα – και μην ξεχάσεις εκείνο το ρόδινο φόρεμα που τόσο σου πήγαινε παρ’ ότι το χειμώνα δε θα το φορέσεις. Εγώ, τις λίγες μέρες που μας μένουν ακόμη, θα ξανακοιτάξω τους στίχους που έγραφα Ιούλιο κι Αύγουστο αν και φοβάμαι πως τίποτα δεν πρόσθεσα, μάλλον πως έχω αφαιρέσει πολλά, καθώς ανάμεσά τους διαφαίνεται η σκοτεινή υποψία πως αυτό το καλοκαίρι με τα τζιτζίκια του, τα δέντρα του, τη θάλασσά του, με τα σφυρίγματα των πλοίων του στα ένδοξα λιογέρματα, με τις βαρκάδες του στο φεγγαρόφωτο κάτω απ’ τα μπαλκονάκια και με την υποκριτική ευσπλαχνία του, θά ‘ναι το τελευταίο.

Καρλόβασι, 3.ΙΧ.89

Από το βιβλίο: «Ανθολόγιο Γιάννη Ρίτσου», επιλογή Χρύσα Προκοπάκη, Κέδρος Αθήνα 2000, από την ανέκδοτη συλλογή «Σφυρίγματα πλοίων»

Γιάννης Ρίτσος, Νύχτα

επιλεγμένο από: Άλκηστις, Μάιος 22, 2009

Ψηλός ευκάλυπτος μ’ ένα φαρδύ φεγγάρι.
Ένα άστρο τρέμει στο νερό.
Ουρανός άσπρος, ασημένιος.
Πέτρες, γδαρμένες πέτρες ως επάνω.
Ακούστηκε πλάι στα ρηχά
δεύτερο, τρίτο πήδημα ψαριού.
Εκστατική, μεγάλη ορφάνια – ελευθερία.

21.Χ.68

Από το βιβλίο Γιάννης Ρίτσος, «Ποιήματα», τ. Ι’, Κέδρος Αθήνα 1989, συλλογή «Πέτρες».

Γιάννης Ρίτσος, ΚΑΠΝΙΣΜΕΝΟ ΤΣΟΥΚΑΛΙ (Απόσπασμα Ι)

επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Μάιος 22, 2009

ΕΙΤΑΝ μακρύς ο δρόμος ως εδώ. Πολύ μακρύς, αδελφέ μου.
Οι χειροπέδες βάραιναν τα χέρια. Τα βράδια
που ο μικρός γλόμπος κουνούσε το κεφάλι του λέγοντας «πέ-
ρασε η ώρα»
εμείς διαβάζαμε την ιστορία του κόσμου σε μικρά ονόματα
σε κάποιες χρονολογίες σκαλισμένες με το νύχι στους τοίχους
των φυλακών
σε κάτι παιδιάστικα σχέδια των μελλοθανάτων
— μια καρδιά, ένα τόξο, ένα καράβι πούσκιζε σίγουρα το
χρόνο,

σε κάποιους στίχους που έμειναν στη μέση για να τους τε-
λειώσουμε
σε κάποιους στίχους που τελειώσαν για να μην τελειώσουμε.

Είταν μακρύς ο δρόμος ως εδώ — δύσκολος δρόμος.
Τώρα είναι δικός σου αυτός ο δρόμος. Τον κρατάς

όπως κρατάς το χέρι του φίλου σου και μετράς το σφυγμό
του
πάνου σε τούτο το σημάδι που άφησαν οι χειροπέδες.
Κανονικός σφυγμός. Σίγουρο χέρι.
Κανονικός σφυγμός. Σίγουρος δρόμος.

ΔΙΠΛΑ σου αυτός ο ανάπηρος πριν κοιμηθεί βγάζει το πό-
δι του
τ' αφήνει στη γωνιά — ένα κούφιο ξύλινο πόδι —
πρέπει να το γεμίσεις όπως γεμίζεις τη γλάστρα με χώμα
να φυτέψεις λουλούδια
όπως γεμίζει το σκοτάδι με αστέρια
όπως γεμίζει λίγο-λίγο η φτώχεια στοχασμό κι αγάπη.

Τόχουμε απόφαση, μια μέρα όλοι οι άνθρωποι νάχουνε δυο
πόδια
ένα χαρούμενο γεφύρι από μάτια σε μάτια
από καρδιά σε καρδιά. Γι' αυτό όπου καθήσεις
ανάμεσα στα τσουβάλια του καταστροφώματος φεύγοντας για
την εξορία
πίσω απ' τα σίδερα του τμήματος μεταγωγών
κοντά στο θάνατο που δε λέει «αύριο»

ανάμεσα σε χιλιάδες δεκανίκια από πικρά σακατεμένα χρό-
νια,
εσύ λες «αύριο» και κάθεσαι ήσυχος και βέβαιος
όπως κάθεσαι ένας δίκαιος άνθρωπος αντίκρυ στους ανθρω-
πους.

ΑΥΤΑ τα κόκκινα σημάδια στους τοίχους μπορεί νάναι κι
από αίμα
— όλο το κόκκινο στις μέρες μας είναι αίμα —
μπορεί νάναι κι απ' το λιόγερμα που χτυπάει στον απέναντι
τοίχο.

Κάθε δειλί τα πράγματα κοκκινίζουν πριν σβήσουν
κι ο θάνατος είναι πιο κοντά. Έξω απ' τα κάγκελα
είναι οι φωνές των παιδιών και το σφύριγμα του τραίνου.

Τότε τα κελλιά γίνονται πιο στενά
και πρέπει να σκεφτείς το φως σ' έναν κάμπο με στάχια
και το φωμί στο τραπέζι των φτωχών
και τις μητέρες να χαμογελάνε στα παράθυρα
για να βρεις λίγο χώρο ν' απλώσεις τα πόδια σου.

Κείνες τις ώρες σφίγγεις το χέρι του συντρόφου σου,
γίνεται μια σιωπή γεμάτη δέντρα
τοτσιγάρο κομμένο στη μέση γυρίζει από στόμα σε στόμα
όπως ένα φανάρι που ψάχνει το δάσος — βρίσκουμε τη φλέβα
πού φτάνει στην καρδιά της άνοιξης. Χαμογελάμε.

ΧΑΜΟΓΕΛΑΜΕ κατά μέσα. Αυτό το χαμόγελο το κρύ-
βουμε τώρα.
Παράνομο χαμόγελο — όπως παράνομος έγινε κι ο ήλιος
παράνομη κ' η αλήθεια. Κρύβουμε το χαμόγελο
όπως κρύβουμε στην τσέπη μας τη φωτογραφία της αγα-
πημένης μας
όπως κρύβουμε την ιδέα της λευτεριάς ανάμεσα στα δυο
φύλλα της καρδιάς μας.
Όλοι εδώ πέρα έχουμε έναν ουρανό και το ίδιο χαμόγελο.

Αύριο μπορεί να μας σκοτώσουν. Αυτό το χαμόγελο
κι αυτόν τον ουρανό δεν μπορούν να μας τα πάρουν.

ΞΕΡΟΥΜΕ πως ο ίσκιος μας θα μείνει πάνου στα χωράφια
πάνου στην πλίθινη μάντρα του φτωχόσπιτου
πάνου στους τοίχους των μεγάλων σπιτιών πού θα χτίζονται
αύριο
πάνου στην ποδιά της μητέρας πού καθαρίζει φρέσκα φα-
σολάκια
στη δροσερήν αυλόπορτα. Το ξέρουμε.

Ευλογημένη ας είναι η πίκρα μας.
Ευλογημένη η αδελφοσύνη μας.
Ευλογημένος ο κόσμος που γεννιέται.

<|>

Γιάννης Ρίτσος, ΚΑΠΝΙΣΜΕΝΟ ΤΣΟΥΚΑΛΙ (Απόσπασμα ΙΙ)

επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Μάιος 22, 2009

ΚΑΠΟΤΕΣ είμαστε πολύ περήφανοι, αδελφέ μου,
γιατί δεν είμαστε καθόλου σίγουροι.
Μεγάλα λόγια λέγαμε
πολλά χρυσά γαλόνια βάζαμε στο μπράτσο του στίχου μας
ένα ψηλό λοφίο ανέμιζε στο μέτωπο του τραγουδιού μας
κάναμε θόρυβο — φοβόμαστε, γι' αυτό κάναμε θόρυβο
σκεπάσαμε το φόβο μας με τη φωνή μας
χτυπούσαμε τα τακούνια μας στο πεζοδρόμιο
ανοιχτές δρασκελιές, καμπανιστές
όπως κείνες οι παρελάσεις με τ' άδεια κανόνια
πού τις κοιτάν οι άνθρωποι απ' τα πορτοπαράθυρα
και που κανείς δεν τις χειροκροτάει.

ΤΟΤΕΣ βγάζαν λόγους στις ξύλινες εξέδρες, στα μπαλκόνια,
φώναζαν τα ραδιόφωνα, ξανάλεγαν τους λόγους,
πίσω απ' τις σημαίες κρυβόταν ο φόβος
μέσα στα τύμπανα αγρυπνούσαν οι σκοτωμένοι
κανείς δεν καταλάβαινε τι γινόταν
οι σάλπιγγες μπορεί να δίνουν το ρυθμό στα βήματα
δε δίνουν το ρυθμό στην καρδιά. Ψάχναμε το ρυθμό.

Οι αντιφεγγιές απ' τα όπλα και τα τζάμια κάτι δίνουν στα
μάτια μια στιγμή — τίποτ' άλλο?
ύστερα κανέναν δε θυμόταν λέξη, δε θυμόταν πρόσωπο και
ήχο.
Το βράδι όταν σβήναν τα φώτα κ' έσερνε ο αγέρας στους
δρόμους τις χάρτινες σημαιοούλες
κ' η βαρεία σκιά ενός οδοστρωτήρα έμενε στην πόρτα
εμείς αγρυπνούσαμε
μαζεύαμε τη σκόρπια βουή των δρόμων
μαζεύαμε τα σκόρπια βήματα
βρίσκαμε το ρυθμό, την καρδιά, τη σημαία.

ΚΑΙ να, αδελφέ μου, που μάθαμε να κουβεντιάζουμε
ήσυχα-ήσυχα κι απλά.
Καταλαβαινόμαστε τώρα — δε χρειάζονται περισσότερα.
Κι αύριο λέω θα γίνουμε ακόμα πιο απλοί
θα βρούμε αυτά τα λόγια που παίρνουν το ίδιο βάρος σ' όλες
τις καρδιές, σ' όλα τα χείλη
έτσι να λέμε πια τα σύκα: σύκα, και τη σκάφη: σκάφη,
κ' έτσι που να χαμογελάνε οι άλλοι και να λένε: «τέτοια
ποιήματα
σου φτιάχνουμε εκατό την ώρα». Αυτό θέλουμε και μεις.

Γιατί εμείς δεν τραγουδάμε για να ξεχωρίσουμε, αδελφέ

μου, απ' τον κόσμο
εμείς τραγουδάμε για να σμιξουμε τον κόσμο.

ΛΟΙΠΟΝ δεν είναι ανάγκη να φωνάξω για να με πιστέψουν,
να πουν: «όποιος φωνάζει έχει το δίκιο».
Εμείς το δίκιο τόχουμε μαζί μας και το ξέρουμε
κι όσο σιγά κι αν σου μιλήσω, ξέρω πώς θα με πιστέψεις —
συνηθίσαμε στη σιγανή κουβέντα στα κρατητήρια, στις συ-
νεδριάσεις, στη συνωμοτική δουλειά της κατοχής
συνηθίσαμε στα μικρά σταράτα λόγια πάνου άπ' το φόβο
και πάνου άπ' τον πόνο
ήμερα, ώρα, σύνθημα στις τρομερές, μουγγές γωνιές της
νύχτας
στις διασταυρώσεις του χρόνου που μια στιγμή τις φώτιζε
ο προβολέας του μέλλοντος —
βιαστικά λόγια, μια μικρή περίληψη της ζωής, τα κύρια
σημεία μονάχα
γραμμένα στο κουτί των τσιγάρων, ή σ' ένα τόσο δα χαρτί
κρυμμένο στο παπούτσι, ή στο στρίφωμα του σακκακιού μας,
ένα μικρό χαρτί σαν ένα μεγάλο γεφύρι πάνου άπ' το θάνατο.

Α, βέβαια, όλα τούτα θα πουν δεν είναι τίποτα.
Όμως εσύ, αδελφέ μου, ξέρεις πώς από τούτα τ' απλά λόγια
από τούτες τις απλές πράξεις, από τούτα τα απλά τραγούδια
μεγαλώνει το μπόι της ζωής, μεγαλώνει ο κόσμος, μεγα-
λώνουμε.

ΚΙ ΟΧΙ να πείτε πούκανα και τίποτα σπουδαίο
μόνο που πέρασα κι ακούμπησα στον ίδιο τοίχο που ακουμ-
πήσατε, συντρόφια μου,
μόνο που διάβασα στα τμήματα μεταγωγών τα ονόματα
των ηρώων και των μαρτύρων μας
μόνο που φόρεσα τις ίδιες χειροπέδες που φορέσατε
μόνο που πόνεσα μαζί σας κι ονειρεύτηκα μαζί σας
μόνο που σε βρήκα και με βρήκες, σύντροφε.

Ο μπάρμπα-Χρίστος έχτισε το φούρνο του στρατοπέδου.
Είχα σταθεί και κοιτάζα τα σίγουρα γεροντικά του χέρια
τούτα τ' απλά, σοφά, συντροφικά του χέρια —
ώρα την ώρα ο φούρνος ψήλωνε
ψήλωνε ο κόσμος
ψήλωνε η αγάπη
κι όταν γεύτηκα το πρώτο κομμάτι άπ' το ζεστό καρβέλι
μας
μ' αύτη τη γεύση πήρα μέσα μου
κάτι άπ' τα σοφά χέρια του γέρο-χτίστη
κάτι άπ' το ήσυχο χαμόγελό του που δε ζητάει ανταπόδοση
κάτι άπ' τα χέρια όλων των συντρόφων που ζυμώνουν το
ψωμί του κόσμου
εκείνη τη γαλήνια σιγουριά του ανθρώπου
που φτιάχνει ωφέλιμα κι απαραίτητα πράματα.

ΎΣΤΕΡΑ μάθαμε πολύ περισσότερα, μα αν θα καθόμουν
να σας τα ιστορήσω όλα
δε θα τέλειωνε ποτέ το τραγούδι μου
όπως ποτέ δεν τελειώνει η αγάπη μας, η ζωή, ο ήλιος.

Κ' έρχομαι μονάχα να σ' αγκαλιάσω και να κλάψω, αδελφέ
μου,
όπως ο ερωτευμένος που γυρνάει από χρόνια στην καλή του
και μ' ένα του φιλί της λέει όλα τα χρόνια που περίμενε
κι όλα τα χρόνια που τους περιμένουν πέρα άπ' το φιλί τους.

ΕΜΕΙΣ ώρες πολλές κοιτάξαμε το ίδιο σημάδι
πολλές ζωές το ψάξαμε τούτο το σημάδι
ως να του εμπιστευτούμε την καρδιά μας και τα χέρια μας.

Κι αυτό που το κοιτάξανε χιλιάδες πονεμένοι άνθρωποι
παίρνει κάτι απ' τα μάτια μας κι απ' το σμίξιμο των ματιών
μας
και μεγαλώνει, μεγαλώνει, μεγαλώνει,
όπως το ζυμάρι στη σκάφη, το δέντρο στον ήλιο, η ελπίδα
στην καρδιά μας.

Και τ' άλλα πάλι, τα πολύ μεγάλα, τ' άπιαστα κι αθώρητα
απ' το πολύ που τα κοιτάξαμε μαζί και τ' αγαπήσαμε μαζί
έγιναν πια δικά μας, ένα με μας, τάχουμε δίπλα μας
σαν την αλατιέρα, σαν το πιρούνι, σαν το πιάτο
και τώρα το ίδιο απλά και γκαρδιακά κοιτάζουμε ένα φύλλο
ή ένα αστέρι
την πέτρα όπου καθόμαστε ή τα ψηλά φουγάρα του μέλλοντος.

<|>

Γιάννης Ρίτσος, ΚΑΠΝΙΣΜΕΝΟ ΤΣΟΥΚΑΛΙ (Απόσπασμα ΙΙΙ)

επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Μάιος 22, 2009

Η ΚΑΡΔΙΑ μου σήμερα δε μοιάζει με κανένα σύγνεφο
χρυσό που λαμπαδιάζει στο λιόγερμα
μήτε με κανέναν άγγελο που στρώνει το τραπέζι μες στα
δέντρα του Παράδεισου
τινάζοντας με τ' άσπρα του φτερά τα ψίχουλα των άστρων
απ' τις γενειάδες των παλιών Αγίων.

Τίποτα τέτοιο. Η καρδιά μου είναι τώρα ένα φαρδύ χωμα-
τένιο τσουκάλι
που μπήκε πολλές φορές στη φωτιά
που μαγέρεψε χιλιάδες φορές για τους φτωχούς
για τους ξωμάχους, για τους περατάρηδες
για τους εργάτες και για τις πικρές μανάδες τους
για τον πεινασμένον ήλιο, για τον κόσμο — ναι, για όλο τον
κόσμο
— ένα φτωχό, καπνισμένο, μαυρισμένο τσουκάλι που κάνει
καλά τη δουλειά του
που βράζει άγρια ραδίκια του βουνού κι αριά και που κάνα
κοψίδι κρέας
κι από κάτω συδαιλίζουν τη φωτιά τα πεινασμένα αδέρφια
μου
— καθένας βάζει και το ξύλο του
καθένας καρτεράει το μερτικό του.

Κάθονται γύρω-γύρω μαζί με τ' αρνιά και τα γελάδια
όπως καθόσαστε τώρα εσείς τριγύρω μου
μιλάνε για τον καιρό, για τη σπορά, για τη σοδειά
μιλάνε για τη βροχή, για τον ήλιο, για την ειρήνη
για κείνο το σημάδι που όλο και περισσότερα μάτια το κοι-

τάζουν
για κείνο το άστρο που δε σβήνει με κανέναν άνεμο
κ' οι πεθαμένοι μαζεύονται γύρω απ' την τάβλα μας
και περιμένουν κι αυτοί το μερτικό τους.

Και τούτο το τσουκάλι βράζει, βράζει τραγουδώντας.

ΤΟΥΤΕΣ τις μέρες ο άνεμος μας κυνηγάει.
Γύρω σε κάθε βλέμμα το συρματόπλεγμα

γύρω στην καρδιά μας το συρματοπλέγμα
γύρω στην ελπίδα το συρματοπλέγμα. Πολύ κρύο εφέτος.

Πιο κοντά. Πιο κοντά. Μουσκεμένα χιλιόμετρα μαζεύονται
γύρω τους.
Μέσα στις τσέπες του παλιού πανωφοριού τους
έχουν μικρά τζάκια να ζεσταίνουν τα παιδιά.

Κάθονται στον πάγκο κι αχνίζουν απ' τη βροχή και την
απόσταση.
Η ανάσα τους είναι ο καπνός ενός τραίνου που πάει μακριά,
πολύ μακριά. Κουβεντιάζουν
και τότε η ξεβαμμένη πόρτα της κάμαρας γίνεται σα μητέρα
που σταυρώνει τα χέρια της κι ακούει.

Κι ακούω και γω και παίρνω κι αυγαταίνω —
ρίχνω και γω καμμιά κουβέντα που και που
όπως ρίχνουμε ένα ξύλο στη φωτιά —
φουντώνει η φλόγα, γίνεται πιότερο το φώ — ξύλο το ξύλο —
κοκκινίζουν οι τοίχοι, αποτραβιέται ο άνεμος, τρίζει το
παραθυρόφυλλο
ακούγεται έξω κάποιο γαιδουράκι που βόσκει ακόμα στο
γρασίδι
και το σκυλί κάθεται ήσυχο μπροστά στα πόδια των πεθα-
μένων.
Όλοι περιμένουμε να ξημερώσει.

ΕΠΕΣΕ ο άνεμος. Σιωπή. Στη γωνιά της κάμαρας
ένα αλέτρι συλλογισμένο — περιμένει τ' όργωμα.
Ακούγεται πιο καθαρά το νερό που κοχλάζει στο τσουκάλι.

Αυτοί που περιμένουν στον ξύλινο πάγκο
είναι οι φτωχοί, οι δικοί μας, οι δυνατοί
είναι οι ξεωμάχοι, οι σπουδαστές κ' οι προλετάριοι
— κάθε τους λέξη είναι ένα ποτήρι κρασί
μια γωνιά μαύρο ψωμί
ένα δέντρο πλάι στο βράχο
ένα παράθυρο ανοιχτό στη λιακάδα.

Είναι οι δικοί μας Χριστοί, οι δικοί μας Άγιοι.
Τα χοντρά τους παπούτσια είναι σα βαγόνια με κάρβουνο
τα χέρια τους είναι η σιγουριά —
αργασμένα χέρια, σκληρά χέρια, ροζιασμένα
με φαγωμένα νύχια, με άγριες τρίχες
με το μεγάλο δάχτυλο φαρδύ όσο η ιστορία του ανθρώπου
με τη φαρδειά σπιθαμή σα γιοφύρι πάνου απ' το γκρεμό.

Τα δαχτυλικά τους αποτυπώματα δεν είναι μονάχα στα μη-
τρώα των φυλακών
φυλάγονται στα αρχεία της ιστορίας,
τα δαχτυλικά τους αποτυπώματα είναι οι πυκνές σιδηρο-
δρομικές γραμμές
που διασχίζουν το μέλλον. Κ' η καρδιά μου εμένα
τίποτα πιότερο, συντρόφια μου, ένα πήλινο μαυρισμένο
τσουκάλι
που κάνει καλά τη δουλειά του — τίποτ' άλλο. Γεια σας
σύντροφοι.

Γιάννης Ρίτσος, ΚΑΠΝΙΣΜΕΝΟ ΤΣΟΥΚΑΛΙ (Απόσπασμα IV)

επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Μάιος 22, 2009

ΛΟΙΠΟΝ, παιδιά μου, συλλογιέμαι τώρα σαν τον παπού
που λέει παραμύθια
(και μη θυμώνετε που σας λέω «παιδιά μου»,
μόνο στα χρόνια μπορεί νάμαι πιο μεγάλος
σε τίποτ' άλλο,
κι αύριο θα με πείτε εσείς: «παιδί μου», και γω δε θα θυ-
μώνω
γιατί όσο θάναι νιότη μες στον κόσμο θάμαι νέος,
και να με λέτε: «παιδί μου», παιδιά μου) —
λοιπόν, παιδιά μου, συλλογιέμαι τώρα
να βρω μια λέξη να ταιριάζει στο μπόι της λευτεριάς
μήτε πιο ψηλή, μήτε πιο κοντή
— το περίσσιο είναι ψεύτικο
το λιγοστό είναι ντροπαλό,
και γω δεν τόχω σκοπό να καμαρώσω
για τίποτα πιότερο, για τίποτα, λιγότερο από άνθρωπος.

Θα βρούμε το τραγούδι μας. Καλά πάμε. Τι λες και συ,
σύντροφε;
Καλά, καλά.

Βράσανε τα ραδίκια. Λιγοστό το λάδι. Δεν πειράζει.
Περσεύει η όρεξη κ' η καρδιά. Είναι ώρα.

ΕΔΩ είναι φως αδερφικό — απλά τα χέρια και τα μάτια.
Εδώ δεν είναι νάμαι εγώ πάνω από σένα ή εσύ πάνω από
μένα.
Εδώ είναι νάναι ο καθένας μας πάνω απ' τον εαυτό του.

Εδώ είναι ένα φως αδερφικό που τρέχει σαν ποτάμι δίπλα
στο μεγάλο τοίχο.
Αυτό το ποτάμι το ακούμε ως και μέσα στον ύπνο μας.
Κι όταν κοιμόμαστε τόνα μας χέρι κρεμασμένο απ' όξω απ'
την κουβέρτα
βρέχεται μέσα σε τούτο το ποτάμι.

Φτάνει με δυο σταγόνες μόνο από τούτο το νερό να ραντίσεις
το πρόσωπο του εφιάλτη, και χάνεται καπνός πίσω απ' τα
δέντρα.
Κι ο θάνατος δεν είναι παρά ένα φύλλο που έπεσε για να θρέ-
ψει ένα φύλλο που ανεβαίνει.

ΤΩΡΑ το δέντρο σε κοιτάει κατάματα μες απ' τα φύλλα του
η ρίζα σου δείχνει όλο το δρόμο της
εσύ κοιτάς κατάματα τον κόσμο —δεν έχεις τίποτα να κρύ-
ψεις.
Τα χέρια σου είναι καθαρά, πλυμένα με το χοντρό σαπούνι
του ήλιου
τα χέρια σου τ' αφήνεις στο συντροφικό τραπέζι ξέσκεπα
τα εμπιστεύεσαι στα χέρια των συντρόφων σου.

Η κίνησή τους είναι απλή, γεμάτη ακρίβεια.
Κι όταν ακόμη βγάζεις μια τρίχα απ' το σακκάκι του φίλου
σου
είναι σα να βγάζεις ένα φύλλο απ' το ημερολόγιο
επιταχύνοντας το ρυθμό του κόσμου.
Μ' όλο που το ξέρεις πως έχεις ακόμη να κλάψεις πολύ
ώσπου να μάθεις τον κόσμο να γελάει.

Ένα τσουκάλι λοιπόν. Τίποτ' άλλο.
Πήλινο, μαυρισμένο τσουκάλι,
βράζοντας, βράζοντας και τραγουδώντας,
βράζοντας πάνω στου ήλιου τη φωτιά και τραγουδώντας.

*Στρατόπεδο Συγκέντρωσης Πολιτικών Κρατουμένων
ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΙ ΛΗΜΝΟΥ,
Δεκέμβριος 1948 - Φεβρουάριος 1949*

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Ισότητα

επιλεγμένο από: Μίνως, Μάιος 24, 2009

Με ποιά ματιά, με ποιό χαμόγελο ή με ποιόν θυμό ν' απαντήσει
στην άγρια τους ματιά, στον έρωτά τους, στην εχθρότητά τους,
που να μην προδώσει
τη νίκη του, απ' τα πριν κερδισμένη; που να μην προδώσει
εκείνη την απόσταση που πάει να καταλύσει; μην προδώσει
την άλλη εκείνη μάχη που μακραινεί την απόσταση
όσο περισσότερο τους πλησιάζει. Ποιά ματιά; Ποιά στάση;
Έτσι να πάρει και να δώσει στον εαυτό του και στους άλλους
όχι τη διαφορά, το θρίαμβο, τη δόξα – κράνη και όπλα
από χρυσάφι,
εδάφη, λάφυρα, αιχμαλώτους, πολιτείες,
νεκρούς και κωδωνοκρουσίες και διάτρητες σημαίες –
μα εκείνη τη μοναδική χαρά του ανθρώπου: τη ισοπαλία,
την ώρα που οι ανταγωνιστές κάθιδροι σφίγγουνε τα χέρια
ο ένας του άλλου,
την ώρα που τα μέτωπά τους σμίγουνε κάτω απ' την
ίδια δάφνη,
κάτω απ' τα ίδια για τους δύο χειροκροτήματα κι επευφημίες.
Γιατί, το ξέρεις, μόνον οι ισόπαλοι γίνονται φίλοι.

Βουκουρέστι, 28.ΧΙ. 59

*Από το βιβλίο: Γιάννης Ρίτσος, «Τα ποιήματα», τ. Θ', Κέδρος 1989, συλλογή «Ένας
πίνακας με μικρές πινελιές».*

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Η Πράγα

επιλεγμένο από: Μίνως, Μάιος 24, 2009

Η Πράγα ανασαίνει με βαθιές εισπνοές σε ρυθμό τριών
τετάρτων,
μισή της βροχής, μισή της λιακάδας, με τους ίσκιους
των σύννεφων
στα πάρκα, στις πλατείες και σε μερικούς απ' τους τρούλους της.

Η Πράγα σκέφτεται σε θαμπό κίτρινο, σε θαμπό πράσινο
και σε τεφρό μαβί,
σκέφτεται με διαδρόμους μισοφωτισμένους απ' όνειρα
λησμονημένα
που οδηγούν σε ξύλινες σκάλες με γύψινα αγάλματα.

Τα ρόπτρα στις πόρτες της είναι μικρά, φειδωλά χέρια
περιβλημένα από αρχαίον άνεμο κι απ' την αφή του αγνώστου.
Αν χτυπήσεις, ποιός θ' απαντήσει; Τώρα
τα παλιά ρόπτρα τ' αντικαταστήσανε με ηλεκτρικά κουδούνια.

Πώς άραγε
ν' ακούγεται αυτό το κουδούνισμα κατά το λιόγευμα
μέσα στα ωχρά δωμάτια με τις σεβάσιμες ξυλόγλυπτες καρέκλες

με τις αποσιωπητικές κουρτίνες; Πώς ν' ακούγεται
το χτύπημα του τηλεφώνου στο βαθύσκιοτο σαλόνι, απόβραδο
στις 9 παρά 5' ;

Η Πράγα σκέφτεται με μακριά σκουριασμένα κιγκλιδώματα,
με μεγάλα κλειδιά πολυσκάλιστα μυστικών υπογείων,
με βιτρίνες δερμάτινων χαρτοφυλάκων και κρυστάλλινων
δοχείων,
με μικρά μενεξεδένια κουρεία και βαθιές καστανές μπιραρίες.

Σκέφτεται, σκέφτεται η Πράγα – κι η σκέψη της είναι το
χρώμα της·
κι αυτό το λεπτό δίκτυ από φλεβίτσες στον δεξή κρόταφό της
είναι ο σπασμός των γραμμάτων: «Μην αδικείς με θλίψη
τον εαυτό σου».

Τα διπλά τζάμια των στενόμακρων παράθυρων δεν κοιτούν
προς το δρόμο,
κοιτούν προς το σπίτι. Πίσω απ' τα τζάμια
κοιτούν αφηρημένες οι γυναίκες,
σημερινές αθλήτριες ή πιανίστριες του παρελθόντος.
Δε φαίνονται. Ίσως
κοιτούν την έρημη πλατεία της παλιάς Πράγας
όπου ο Κάφκα μονάχος σεργιανάει
κάτω απ' το κίτρινο ρολόι των Δώδεκα Αποστόλων.

Τα εστιατόρια, τα καπνοπωλεία, τα σπιλωτήρια, τα θέατρα
της Πράγας
είναι επιχρυσωμένα μ' ένα χρώμα σκούρο βιολετί
γιατί η ανάσα της Πράγας μεταβάλλει σε χρυσάφι
τις γύψινες γιρλάντες της, τα ανθέμια, τον Βλτάβα
και τον χρόνο.

Η Πράγα περνάει απ' τα γεφύρια της αφήνοντας πίσω της
έναν ήχο σημαίας που ξεχάστηκε μετά τη γιορτή σ' ένα
μπαλκόνι ή τον ήχο
από 'να κομμάτι σουβά που ξεκολλάει στο φοιτητικό δωμάτιο
λαϊκής πολυκατοικίας
σ' αυτό το δωμάτιο το θλιμμένο όπου γυρίζει ακόμα η γάτα
του Μπίμπλ.

Η Πράγα είναι η λεπτή υγρασία του απόβραδου σ' ένα πλατύ
λησμονημένο πάρκο
την ώρα που η κυκλοφορία των κόκκινων τραμ σταματάει,
την ώρα που οι ξυλουργοί βάζουν το μέτρο τους στην
πίσω τους τσέπη
και πάνω στον ανεμοδείκτη του απέναντι σπιτιού κάθεται
το φεγγάρι σαν κουκουβάγια.

Η Πράγα είναι η σιωπή του απόβροχου μέσα σ' ένα πλατύ
εργαστήριο ραπτικής,
αργά τη νύχτα, που κλείνουν οι πόρτες και τα παράθυρα
(φεύγει κι ο θυρωρός)
και μένουν πάνω στα μεγάλα τραπέζια τα ημιτελή
γυναικεία φορέματα
και τ' άλλα, τελειωμένα κιόλας, κρεμασμένα στους τοίχους,
μυρίζοντας κόλλα, κενό κι αναμονή ανθρωπίνου σώματος.

Εδώ η φιλοδοξία είναι βουβή, ορθογώνια, συγκρατημένη
σαν το τραπέζι του μπιλιάρδου στο κλειστό σφαιριστήριο,
μετά τα μεσάνυχτα,
ή σαν το φεγγερό μπουκάλι το καθρεφτισμένο
στα μυωπικά γυαλιά
νεαρού, φυματικού σπουδαστή του Ωδείου

που μελετάει σ' ένα τεράστιο μαύρο βιολοντσέλο μια σονάτα
ένα ανοιξιάτικο δειλί, ενώ έξω απ' τα παράθυρά του
γελούν εφτά κορίτσια με στενά γαλάζια παντελόνια.

Ο θάνατος εδώ είναι ένα προσωπίο, σχεδόν ελληνικό,
από λεπτό χρυσάφι,
κρεμασμένο σ' ένα μεγάλο καρφί στη σκοτεινή στοά
των κρεοπωλείων
όπου περνάνε βιαστικά γυναίκες κι άντρες με αδιάβροχα
κι ομπρέλες
ή σαν ένας ασάλευτος γλάρος κάτω απ' τη γέφυρα Καρόλου
σε ώρα ανεμοστρόβιλου
ή σαν δώδεκα άδεια ποτήρια με θαμπωμένα χείλη
άντικρυ στο χάραμα
ενώ ακόμη ανάβει απέναντι ο πράσινος γλόμπος
του διανυκτερεύοντος φαρμακείου.

Η Πράγα αναπτύσσεται, σαν ένα ποίημα, απ' τα μέσα
προς τα έξω,
απ' τη συγκίνηση στο λόγο, απ' την άχνα στο μάρμαρο,
απ' την καρτερική σιωπή στα μεγάλα βαθύφωνα ρολόγια,
απ' το ανεξήγητο ως τα κουμπιά και τις ζώνες
των ερωτευμένων,
απ' την ομίχλη ως τη στερεότητα των αθών πραγμάτων
κι ως τις απέραντες καμπανοκρουσίες των ναών της.

Πράγα, 16.VII.62

*Από το βιβλίο: Γιάννης Ρίτσος, «Τα ποιήματα», τ. Θ', Κέδρος, 1989, συλλογή
«Μοναχικά σχέδια».*

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Το υστερόγραφο της δόξας (Απόσπασμα Ι)

επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Μάιος 24, 2009

Άρης Βελουχιώτης

Ο Άρης, παραμύθι-αλήθεια
Πριν κάμποσο καιρό, πάνου στη Λιάκουρα, στο αετοχώρι
το Δαδί, ρώτησα ένα παιδί ως οχτώ χρονώ:
- Τον ξέρεις τον Άρη;
- Ναι, μου λέει. Τον ξέρω.
- Τον είδες ποτέ σου;
- Όχι. Μα τότε ξέρω.
- Πώς είναι;
- Τρεις βολές πιο ψηλός απ' τον πατέρα μου. Κι έχει ένα
μεγάλο-μεγάλο κόκκινο άλογο. Και πίσω τον ακολουθάει
πάντοτες ένας τρανός αητός με μια σημαία.
Μιαν άλλη φορά, στα Τρίκαλα, ρώτησα ένα «αετόπουλο»
που πέραγε τις γραμμές του οχτρού μεταφέροντας μαντάτα
στους αντάρτες μέσα στο κούφωμα ενός καλαμιού.
- Γιωργή, τον ξέρεις τον Άρη;
- Τότε ξέρω.
- Τον είδες ποτέ σου;
- Τον είδα με τα μάτια μου.
- Πώς είναι;
- Έχει μακριά γένεια κι ένα αληθινό άστρο στο μαύρο σκού-
φο του. Κι άμα μιλάει -κι ας χιονίζει ακόμα- γίνεται
μονομιάς πολλή ζέστα. Κι όταν ακούνε το όνομά του οι Γερ-
μανοί κρύβονται σα λαγοί μέσα στα δάσα.
Ένα μεγάλο κόκκινο άλογο, ένας αητός με μια σημαία, ένα
άστρο αληθινό, πολλή ζέστα -αυτός είναι ο Άρης των παι-

διών και των μεγάλων.
Και γω που δυο φορές όλο-όλο τον αντάμωσα, έτσι σαν τα
παιδιά και γω, έτσι τον βλέπω και τον τραγουδάω τον ΑΡΗ.

ΣΤΟΝ ΑΡΗ

I
Άρη
Στα βουνά στα βουνά
πάνου ψηλά
τ' άλογα
ο καλπασμός σου
Ζήτω.

Άρη
τ' όνομά σου
η σάλπιγγα
η ανηφόρα της ψυχής σου
ψηλα-ψηλά
- που πας
αγγόνι του Κολοκοτρώνη;

Άρη
ρωμιέ λεβέντη
ασίκη της παλληκαριάς
οι Αγγέλοι σε παράταξη
δείχνουν όπλα
καθώς ανεβαίνεις.

Άρη
τα δέντρα κλαίνε
κλαίνε τα βουνά
κλαιν τα ποτάμια μας
νυχτώνει ο ίσκιος σου τους κάμπους
νυχτώνει τον αγέρα
γδέρνει τα στήθεια της η Ελλάδα
δέρνεται η Λευτεριά
η Λευτεριά η μητέρα σου
και σου κανάκιζε τα γένεια
στον ίσκιο του πλάτανου

Άρη
σε κλαίνε τ' άλογα
κλαίνε τ' αρνιά
κλαιν τα τρυγόνια
σε κλαίει κι ο Χάρος δίχως να τον βλέπεις
καθώς σε πάει καβάλλα στο φαρί του
εσύ μπροστά στη σέλλα πάνου
και κείνος πίσω στα καπούλια.

II
Άρη
στα βουνά στα βουνά
πάνου ψηλά
στα σύγνεφα.

Άρη
στο μαύρο σκούφο σου
μαζεύει η Ελλάδα τις καρδιές μας
μαζεύει τον όρκο μας
αητέ μας
που χάραξες τον ίσκιο σου
τριπλό σταυρό στον ήλιο.

Ωχ βγάλτε τ' ακριβά σκουτιά
μες απ' τα ελάτινα σεντούκια
βγάλτε τις κόκκινες παντιέρες
βγάλτε τ' ανθόνερα
πλύντε τον και τυλιχτε τον,
σκεπάστε με τα μαυροπάνια τους καθρέπτες
σκεπάστε και το Γοργοπόταμο.

Τρεις μέρες και τρεις νύχτες
ουδέ ψωμί κι ουδέ κρασί
κι ουδέ λαγούτο -
λουκέτο στο ντουινιά
και στην καρδιά
κατεβασμένα τα ρουλά στα πρόσωπα
κλειστά και του σκυλιού τα μάτια
κλειστά τα παρεθύρια
τι αποκοιμήθη το λιοντάρι της αντρείας
κι έγειρε η χαιίτη του στο χώμα.

Αποκοιμήθη το λιοντάρι της αντρείας.
Σιωπή τρεις μέρες και τρεις νύχτες
και τα χαράματα ταχιά
να σκούξουν μονομιάς τα καριοφίλια
διακόσιες μπαταριές
ν' αντιβουίξει η Λιάκουρα κι η Πίντο
ν' αντιβουίξουν οι σπηλιές του 21
ν' αρχίσουν τα βιολιά και τα λαγούτα
ν' ανοίξουνε τα πορτοπαραθύρια
τι δέστε πάνου εκεί ψηλά
στο ξάγναντο της δόξας
ψηλά-ψηλά μέσα στο φως
στα χρυσά σύγνεφα της δύσης
δυο κόκκινα φαριά τραβάν
και πάνου στόνα η Λευτεριά
και στ' άλλο πάνου ο Βελουχιώτης.

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Το υστερόγραφο της δόξας (Απόσπασμα ΙΙ)

επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Μάιος 24, 2009

ΑΡΗΣ ΒΕΛΟΥΧΙΩΤΗΣ

I

ΠΟΣΟ ΣΤΕΝΕΨΕ ο αγέρας γύρω στα δέντρα
εκεί στα κουρσεμένα κορφοβούνια
καθώς γκρεμίστηκε του δειλινού το γιοφύρι
κόκκινος κουρνιαχτός και μαύρα τρόχαλα
πάνου στις στέγες που τους πήρανε τα χελιδόνια.

Ακόμα είναι ζεστές οι πέτρες.
Το απόγεμα είναι σιωπηλό και χνουδωτό σαν κλωνάρι λουμίνια.
Απ' όξω οι ελιές μπροστά στη μάντρα λεν' τα βάσανά τους
τινάζουνε τη σκόνη απ' τη σταχτιά τους φούστα και βουβαίνονται
μόλις το πρώτο αστέρι βγάλει ένα «αχ»
κι ο κάμπος της Λαμίας σφαλάει τα μάτια του μες στις παλάμες δυο
κυπαρισσιών του.

Τότες ένα άλογο συλλογισμένο χάνεται κάτου από τις βαλανιδιές
κοιτάει μακριά ένα ματωμένο σύγνεφο και κλαίει.
Η Ρουμελιώτισσα μαυλίζει τα πουλερικά της
οι κόπτες της δε θέλουνε να φάνε.
Τρίζει το ξύλινο θυρόφυλλο σα να το ανοίγει ο θάνατος
σταυροκοπιέται ο λύχνος πάνω στο μεσότοιχο

κι ο μαύρος σκύλος πάει σκυφτός μυρίζοντας το χώμα.

Που' ναι τ' αχνάρια Του; Που πήγε; Δρόμος κι άλλος δρόμος
έγνοιες πολλές κι ανηφοριές κι ακονισμένα βράχια
στάλα τη στάλα το αίμα η στράτα χαραγμένη μες στ' αγκάθια.

Λοιπόν Καπτάν-Μπελή η άσπρη φλοκάτα σου μαράθηκε
και το μεγάλο σφυροδρέπανο στα στήθια σου πικρές ώρες θερίζει.
Άιντε και σκούπισε τα μάτια σου ρίξε και τη φλοκάτα σου στις νύχτας
το καζάνι
μαύρη, κατάμαυρη να γένει ως είναι κι η καρδιά μας
ως είτανε κι ο σκούφος Του και του καημού τα μάτια
τώρα που ο Άρης δε λαλάει στα κορφοβούνια το κλαρίνο της αντρείας του.

II

ΠΕΦΤΕΙ ΒΑΡΥ το βράδι σαν το βράχο που ξεκόλλησε από το βουνό και
πάει κατρακυλώντας στο λαγκάδι
τα σύγνεφα άδεια ξεφτισμένα σαν τις τσέπες του παντελονιού του σκοτω-
μένου αντάρτη
σκοντάφτει το ραβδί της σιγαλιάς απάνου στα λιθάρια
κει που περπάταες άλλοτε κρατώντας μες στα χέρια σου την τύχη του
λαϊκού αγώνα.

Έι τώρα ποιος θα πει τη λέξη εκείνη της φωτιάς που άναβε την καρ-
διά της Ρωμιούσνης
ποιος το τραγούδι εκείνο που λαμπάδιαζε της Ρούμελης τον κόρφο
κι ανέμιζαν μες τις καλαμποκιές τα σπίτια σαν τα φλάμπουρα
κι έβγαине ο γεροντάκος απ' την τρύπα του κι έστριβε πάλι το ψαρό μου-
στάκι του
κι έβγαине η γριούλα και πλατάγιζε η πικρή ποδιά της σαν προικιό της
άνοιξης
κι έβγαине κι ο σκυφτός παπάς με το βαγγέλιο του 21 κι άγιαζε το διάβα
σου
και ξύπνααν οι καμπάνες της Δομνίτσας με τον άνεμο κατάστηθα
και βγαίνανε οι αητοί απ' τη Γκιώνα κι αφουγκράζονταν
καθώς ορθός απάνου στ' άλογο σου διάβαζες της λευτεριάς τη διάτα.

III

A ΠΩΣ ΞΕΚΙΝΗΣΕΣ με πέντε παλληκάρια χάραμα το χάραμα
μ' ένα ταγάρι ρουμελιώτικο δυο κριθαρένια παξιμάδια κι άλλα τόσα βόλια
με τρεις χιλιάδες πίστη να πλερώσεις κρίματα και χρέητα
και νάμπεις στο ντορό με τρία μιλιούνια χελιδόνια.
Κι έσκυβε η μια στην άλλη ελιά και ρώταγαν: τι θέλει ετούτος
ποιον ήλιο κουβαλάει μες στο ταγάρι του και σκάσαν πριν της ώρας τους
οι ανθοί μας;

Άρη πως άντεξες να κουβαλές μες στους ανέμους τις βροχές και τα χιο-
νόνερα
απάνου στα κατσάβραχα πίσω απ' του αυγερινού την κλειδαρότρυπα
ετούτο το βαρύ κανόνι της καρδιάς σου;

A πως σε γνώρισαν αμέσως τα λιθάρια
πως σε θυμήθηκαν αμέσως τα παιδιά
- που σ' είδαν; «καν στην εκκλησιά καν στ' όνειρό τους» -
και τρέξαν με δαφνόκλαδα τραντάζοντας τις πόρτες:
«ήρθε ο αγέρας, μάνα, ο ήλιος ήρθε, αδέρφια μας,
πάλε με χρόνια με καιρούς πάλε δικά μας ε ί ν α ι
μα το σταυρό σου λέω μητέρα είναι μαζί με τον παπά και τον πάρεδρο
κι όλο μιλάει κι από το στόμα του πέφτουνε κόκκινα τριαντάφυλλα
και βγαίνουν τα πουλιά και κάθονται στον ώμο του και κελαηδάνε
κι ένας τρανός αητός στέκεται πα στο μαύρο σκούφο του
κι ένα χελιδονάκι τζαναμπέτικο χοροπηδάει πα στο ζερβί του χέρι.

Κοίτα πως φέγγει το κατώφλι μας κοίτα που βγάνει μούρα κι η μουριά μας
κοίτα που κλαίει απ' τη χαρά του ο σκύλος μας κοίτα η κατσίκια που κοι-
λοπονάει
κοίτα που σκάει ένα γεράνι στο παράθυρο κι ένα άλλο στην καρδιά μου
κι άλλο κει δα στα χείλια σου και σε μποδάει να μου μιλήσεις, μάνα,
κι άκουσε τις καμπάνες που βαράνε ανάσταση, άκουσε,
και σπάνε τα σκοιινιά τους τ' άλογα και τρέχουν απ' τ' αχούρια
κι οι προβατίνες στάθηκαν στο πλάγι του κι ακούνε
καθώς μιλάει Εκείνος στο πεζούλι του σκολειού μας
και πλάι του μια Κερά, μια μεγαλόχαρη - πως να την πεις; τέτοια δεν
είδα, μάνα,
γερή ψηλή κι ανοιχτογλέφαρη με φυσεκλίκια σταυρωτά στον κόρφο -
κρατάει του το ντουφέκι, δε λαλεί, και Λευτεριά θαρρώ τήνε φωνάζουν,
μάνα δε γλέπεις, δε γροικάς καμπάνες, να οι καμπάνες» ...
και μπρος ο γιος και πίσω η μάνα πάρα πίσω ο σκύλος κι η κατσίκια.

Τα πέντε παλληκάρια δέκα κι είκοσι, τρακόσα κι άλλα πεντακόσα,
χιλιάδες και χιλιάδες, Άρη, ρουμελιώτη αρχάγγελε, της λευτεριάς καμ-
πανοκρούστη
κι άντετε μπρος κι άντετε γεια τι πήρε η νύχτα.

Κι έτσι όπως έφευγες ξανά για τα καινούργια τρίστρατα της δόξας
άφηνες πίσω σου σε κάθε σπίτι ένα λυχνάρι κι ένα κόνισμα της Ρωμιο-
σύνης...

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Το υστερόγραφο της δόξας (Απόσπασμα ΙΙΙ)

επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Μάιος 24, 2009

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΘΡΗΝΟΣ

Ποιο νάναι τούτο το άγιο λείψανο
που το σέρνουν στο χώμα
που το πατάνε και το φτύνουν
οι πατημένοι κι οι κατάφτυστοι;

Ποια νάναι τούτη η άγια κάρα
δεμένη στο Τρικαλινό φανάρι
με την αγαρινή τριχιά την ίδια
πούσυρε και τον Πατριάρχη;

Ποια νάναι τούτη η άγια κάρα
που εκεί ψηλά απ' το φανοστάτη
κοιτάει ψηλά με τα βαθιά της μάτια
πάνου από τα κεφάλια των βουνών
πάνου απ' τα κεραμίδια των αιώνων
ίσια μπροστά κατάματα κοιτάει
τ' αστέρι της αθανασίας;

Σκίστε μανάδες την ψυχή σας
σκίστε βουνά τον κόρφο σας
μαυροφορέσου Λιάκουρα
ήλιε ρασοφορέσου
βόγγηξε μέσα σύγνεφο της Γκιώνας
σκούξε κατακαημένη Καλαμπάκα
ετούτος είναι ο Άρης Βελουχιώτης
πούτρωγε βόλια για ψωμί
μπαρούτι για προσφάγι
που εκέρνα το αίμα του κρασί
στα χείλια όλου του κόσμου.

Ποιος να το πει πως να το πει
λεβέντη μας

ποιος να το μολογήσει
και με τι φωνή
ποιο χείλι να λαλήσει
και με τι καρδιά.

Ο Βελουχιώτης ο Άρης
κρέμεται σα ληστής
και κάτω οι Αλαμάνοι
κάτου οι ληστές
και κάτω τα τσακάλια
της προδοσίας
χορεύουν και μεθάνε
με τ' άγιο το αίμα του.

Και πάνου εκεί στις πέτρες
που το αίμα του έβαψε
πάνου στο κορφοβούνι
της λευτεριάς
μια πέρδικα χλιμμένη
μοιριολογεί
κρατάει ένα κομμάτι
απ' τ' άγιο ρούχο του
και βρέχει το με δάκρυα
και το φιλεί
και λέει με μια φωνίτσα
ψιλή φωνή:
«Εφέτος μαραθήκαν
πριχού ν' ανθίσουνε
τα φύλλα της καρδιάς μας
κι οι νεραντζιές
και του ήλιου το χρυσόμηλο
κει ψηλά
μαράγκιασε και πέφτει
μεσοκαλόκαιρα.

Λιγνέψανε τα ελάτια
κι αρρωστήσανε
λίγνεψε κι η ψυχή μας
πολιογέρασε.

Ένα-ένα πέσαν τ' άστρα
σα δόντια του άρρωστου
και γριά φαφούτα η νύχτα
στέκει και μας τηρά.

Και μόνο το φεγγάρι
σιγοπερπάτητο
περνάει σαν παλληκάρι
δίχως λαλιά
σα χλωμό παλληκάρι
νυχοπερπατεί
πάνου στον παγωμένο
το Γοργοπόταμο.

Και μελετάει κλαμένα
μια-μια τις χάρες σου
ένα-ένα τα καλά σου
τις αντρειοσύνες σου.

Και κάθε που μιλάει
πέφτει στη γη
σα ρόιδι ραβδισμένο
και μια καρδιά.

Κι ένα χρυσό πουλάκι
απ' τις ιτιές
ρίχνεται στο ποτάμι
και πνίγεται.

Κι αδειάζει ο τόπος γύρου

κι ουδέ ψυχή
και μένει το φεγγάρι
το καταμόναχο.

Και μένει το φεγγάρι
το ερημικό
σα χλωμό παλληκάρι
αργό κι αχνό,

Πούχασε την αγάπη
μέσα στην Άνοιξη
και πορπατεί χλιμμένο
στο Γοργοπόταμο.

Και κατιτίς στα χέρια
κρυφοκρατεί
σαν ίσκιο που σπιθίζει
σα συλλογή.

Κι ο ίσκιος που σπιθίζει
είν' το ντουφέκι σου
και μια το δακρυοβρέχει
μια του λαλεί:

«Εκείνος που πεθαίνει
»για τη Λευτεριά
»ποτές του δε βουλιάζει
»στη λησμονιά».
Κι η πέρδικα η χλιμμένη
που μοιριολόγαγε
τα μάτια της σκουπίζει
κι ανασηκώνεται.
Κι η Ελλάδα η πικραμένη
κι η μοναχή
την πουκαμίσσα του Άρη
παίρνει μαντίλι της
και χόπλα πρώτη-πρώτη
μες στο χορό
όπως στον ήλιο πρώτη
και στην ψυχή.

Χόπλα λεβέντες άιντε
ζήτω η λευτεριά
χόπλες τα νιάτα ζήτω
κι ο Καπετάνιος μας.
Χόπλες τα νιάτα ζήτω
με μια ψυχή
εμείς να τόνε σύρουμε
το χορό.
Εμείς οι πικραμένοι
κι οι κακορίζικοι
πρώτοι να τόνε σύρουμε
το χορό
κρατώντας απ' το χέρι
τη λευτεριά

μέσα στην Οικουμένη
μέσα στα Σύμπαντα.

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Το υστερόγραφο της δόξας (Απόσπασμα IV)

επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Μάιος 24, 2009

ΤΟ ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ ΤΗΣ ΔΟΞΑΣ

I

ΑΡΗ ΜΕΘΑΥΡΙΟ σα λουφάξουν τα τσακάλια με μια πέτρα σφηνωμένη
στα δόντια τους
και μπει το φως μέσα στο δίκιο του έτσι που μπαίνει το σπαθί στη θήκη
του
και τ' άρματά σου πάρουνε τη θέση τους πάνου στις ιστορίας το τζάκι

τότες θα πάρει κι ο λαός μας μες στα χέρια του την άγια κάρτα σου
και θα κινήσει η λιτανεία στους φωτισμένους δρόμους
κάτου απ' τον άγιο φανοστάτη των Τρικάλων
δίπλα στου Γοργοπόταμου τις νιολουσμένες πικροδάφνες
κι έτσι θα φεύγουν με σημαίες μέσα στον ήλιο.

Κι έτσι θα τρέχουνε οι λαοί στους ματοποισιμένους αγρούς μας
κάθε που θα ζητάνε απ' το Θεό της Λευτεριάς
να στείλει τη βροχή αδερφή σου να ποτίσει
το σπόρο που κοιμάται στα χωράφια της ψυχής
κάθε που θα ζητάνε νάβγει ο ήλιος ο αδερφός σου τα χρυσά χαράματα
με τ' ολοκόκκινο φιλί του να μεστώσει τα ροδάκινα όνειρά μας.

Α τότες Άρη που θα στρέψει ο μόχθος του ντουινιά
χαρούμενο ποτάμι απάνου στις αγάπης τη μυλόπετρα
θα ξαναπούμε τ' όνομά Σου σα να λέμε ακέριο τον αγώνα
όπως μια κερασιά ανθισμένη λέει ολόκληρη την Άνοιξη
όπως το δάκρυ λέει ολάκερο τον πόνο
όπως το πρώτο αστέρι λέει ολάκερη τη νύχτα του καλοκαιριού
κι όπως η Λευτεριά λέει τον κόσμο ακέριο.

II

Α ΕΣΥ ΨΙΛΗ βροχούλα του Μαρτιού, του Μάη χοντρό γελούμενο χαλάζι
πως φέγγουνε τα μάτια Του σε κάθε στάλα πίσω από τα φύλλα
πως μας κοιτάει κάτου απ' τον πλάτανο ο ίσκιος του ο διωματάρης.

Αύριο μεθαύριο δεν μπορεί θα φτάσει τούτη η μέρα
α θα φουσκώσει ο σπόρος του ήλιου σου βαθιά-βαθιά μέσα στα στήθεια
όπως φουσκώνει το προζύμι το σταρένιο μας ζυμάρι στη βαθειά τη σκάφη
και ξεχειλάει απ' τ' χρωματιστά πεσκίρια η νιότη των αγρών σαν το
βυζί της κόρης απ' το μπούστο
κι αστράφτει ο φούρνος και μοσκοβολάει η αυλή της Ήπειρος καμένη
αφάνα λεβεντιά και θρούμπι
και ξεφουρνίζουν τα χοντρά ζεστά ψωμιά που ανοίγουνε την όρεξη του
κόσμου
για φαΐ για φως και για δουλειά για τα μεγάλα τα έργα.

Α τότες πως θα πλημμυρίσει με πλατειές σταλαματιές χαράς ο γυμνός
κόρφος
έτσι που σπάει ένα σύγγεφο μαρτιάτικο στη μύτη του κυπαρισσιού το
ρόιδο του
κι οι κόττες παίρνουνε στη μύτη τους απόνα γυάλινο κουκκί και νάτες
να πορπατάνε κάτου απ' τη συκιά μ' ένα μπαλάκι φως μες στην καρδιά
τους.

Και τότες τι όνειρα θα σε κρατούν στον κόρφο τους μέσα στον ήλιο
ποιο αγουροξύπνητο αγεράκι θ' ανεμίζει τα ξεφτέρουγα και τα μαλλιά

σου.

Και πάνου εκεί στα κατακόκκινα κεραμίδια της Άνοιξης
διακάκι του Μαγίου το χελιδόνη μας θα σε βλογάει
μέσα στο φως των κίτρινων σταχυών μες στου αμπελιού τα νιάτα.

Κι ο πλάτανος λεβεντοπλάτανος, με τα σουσούμια της γενιάς σου,
θα ζώνεται διπλές τριπλές ζυγές τα πράσινα γαλήνια φυσεκλίκια
και μες στον κάμφο τρίζωστος απ' τα ποτάμια της ειρήνης
θα στήνει ασάλευτο τον ίσκιό του να ξαποστάσεις.

III

ΕΪ ΤΟΤΕΣ ΑΡΗ τ' όνομά σου ποιος θα το ξεχάσει
επιλεγμένο πάνου σ' όλα μας τ' αλέτρια
απάνου σ' όλα τα σφυριά και σ' όλα τα δρεπάνια
απάνου σ' όλες τις καρδιές σ' όλα τα χείλη
απάνου στ' αναγνωμαστάρι της καλής γριούλας
που στ' ανοιχτό κατώφλι του καλοκαιριού σκυμμένη
φορώντας δυο μικρούς ήλιους για ματογυάλια της
θα συλλαβίζει κλαίγοντας, λεβέντη μας,
τον τίτλο τούτο γράμμα-γράμμα πούγραψες με το σπαθί σου
απάνου-απάνου στο τραγούδι της χαράς όλου του κόσμου:
Λευτεριά για Θάνατος.

Και τότες Άρη όπως και τώρα ο ίσκιός σου
θα νέφτει το βραδάκι στο τραπέζι του δείπνου μας
και θα σπιθίζει κόκκινες φωτιές μες στα ποτήρια του κρασιού μας.

Τη νύχτα πάνου στην ταρατσα εκεί της Ρούμελης
θα σου κρατάμε πάντοτες το κέδρινο σκαμνί σου
θα σου κρατάμε απείραχτη τη θέση σου στην Άνοιξη
το ξύλινο κουτάλι σου και το παγούρι
θα σου φυλάμε και το πρώτο αχλάδι του καλοκαιριού
τον πρώτο γρύλλο στη γωνιά της θύμησης
και το πιο φρέσκο απ' τα τσαμπιά των άστρων.

Και στο καρφι της μέσα πόρτας κρεμασμένη πάντοτες
θα καρτεράει η αντάρτισσα φλοκάτα σου
συλλογισμένη μες στο νύχτιο αγιάζι
και πάντοτες απάνου εδώ στης Λευτεριάς τα γόνατα
ο μαύρος σκούφος σου θα στέκει αητός της Γκιώνας.

Και πάντα ο όρκος του λαού μας για το φως
για το ψωμί για το κρασί για την αγάπη
και για το δίκιο θάνατο (μα τη Λευτεριά στο λέω)
- ναι, μα τον Άρη, σου το λέω, της λευτεριάς πρωτοχελιδόνο -
όρκος του λαού μας θάνατο -μα τον Άρη- : Ο ΑΡΗΣ.

ΑΘΗΝΑ, Ιούλιος 1945

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Αόρατος κορυθαλλός
επιλεγμένο από: Μίνως, Μάιος 28, 2009

Άξαφνος ήλιος πάνω απ' τα παγωμένα δέντρα.
Μια υπόσχεση τρέμει στον αέρα, από καιρό προετοιμασμένη.
Κάπου, κρυμμένος στο γαλάζιο, ένας κορυθαλλός ανηφορίζει
κι η κατακόρυφη φωνή του σαν ολόφωτος σπάγκος
δένεται στον καρπό του χεριού σου, σου ανεβάζει το χέρι,
υποχρεώνοντάς σε
να γνέψεις φιλικά, να χαιρετήσεις τα παιδιά που παίζουν στην

αυλή του σχολείου
ή τα κρυστάλλινα βουνά που η ανάσα ενός ονείρου τα χνωτίζει
ή το γυμνό κλαδί που σαν λεπτή ρυτίδα χάραξε νεανικά το μέτωπο
του κόσμου.

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Ο κλέφτης

επιλεγμένο από: Μίνως, Μάιος 28, 2009

Κλέφτης, – στ' αλήθεια, κλέφτης, άσημος, σεσημασμένος· παραμόνευε
γυναίκες κι άντρες, γέρους και παιδιά, φύλλα, παράθυρα, λαμπτήρες,
παλιές κιθάρες, ραπτομηχανές, ξερά κλαδιά, τον εαυτό του. Όλο έκλεβε
μια στάση τους, μian έκφρασή τους, τ' αποσιγάρα που πετούσαν στο δρόμο,
τα ρούχα τους, όταν γδύνονταν την ώρα του έρωτα, τη σκέψη τους,
τ' άγνωστα σχήματά τους, τα δικά τους, τα δικά του, κι έφτιαχνε
μεγάλες, περίεργες ανθοδέσμες ή φύτευε γλάστρες. Τώρα,
στ' ανθοπωλείο της γειτονιάς, πίσω απ' τα τζάμια, τον βλέπαμε
να ραντίζει με την τρόμπα τα μεγάλα τριαντάφυλλα, τις ντάλιες, τα γαρύφαλλα
χωρίς να τα πουλάει μήτε να τα χαρίζει· – ένας κλέφτης ιδιόρρυθμος,
ένας παρηκμασμένος πρίγκηπας μέσα στη σέρα του. Μόνο το πρόσωπό του,
ωχρό, ξεχώριζε ανάμεσα στους πανύψηλους κρίνους,
σαν ένας νεκρός μέσα στο γυάλινό του φέρετρο. Ωστόσο,
στα κρύα του χειμώνα, αυτό το ανθοπωλείο με τ' απούλητα άνθη,
πάντα μας έδινε την αίσθηση μιας αιώνιας άνοιξης· κι ας μάθαμε αργότερα
πως όλ' αυτά τα λουλούδια ήταν χάρτινα, βαμμένα
με κόκκινη και κίτρινη μπογιά – πιότερο κόκκινη– σε διάφορους τόνους.

Γιάννης Ρίτσος, «Ποιήματα» τ. Θ', Κέδρος, συλλογή «Μαρτυρίες, Α'»

<|>

Βλαδίμηρος Μαγιακόφσκη & Γιάννης Ρίτσος, Με όλη μου τη φωνή

επιλεγμένο από: Έρση, Μάιος 28, 2009

Μεις, με τη δόξα, θα λογαριαστούμε αλλιώς
δικιά μας δα κι αυτή έχει λάχει
κι ας γίνει για όλους μας ένα μνημείο κοινό
ο σοσιαλισμός
που εδραιώσαμε στη μάχη.
Απόγονοι,
ελέγξτε καλά τα λεξικά σας :
μέσ' απ' τη λήθη
θ' αναδυθούν
φάσματα-λέξεις σαν αυτές :
«πορνεία»,
«φυματίωση»,
«αποκλεισμός», όχι άλλες.
Για σας,
τους σβέλτους
και γερούς, για δεσ,
ο ποιητής
έγλειψε με τη γλώσσα των πλακάτ

τις φθισικές ροχάλες.
Όσο μακραίνει
των χρόνων η ουρά,
τόσο θα μοιάζω
με τ' απολιθωμένα εκείνα τέρατα.
Άντε, λοιπόν, συντρόφι,
να τη διαβούμε πιο γοργά
όση ζωή μας μένει

με πεντάχρονα.
Τα γραφτά μου
κέρδος δε μου 'φεραν
ούτ' ένα ρούβλι για μισό,
ούτε, βεβαίως, από μασόνι
έπιπλα λεία,
κι εξόν από φρεσκοπλυμένο
ένα πουκάμισο,
λόγω τιμής
δεν έχω τίποτ' άλλο χρεία.
Όταν θα παρουσιαστώ
στου φωτεινού σας
μέλλοντος
την κεντρική επιτροπή
θα ρθω, πάνω απ' τη συμμορία της ποίησης
των πλεονεχτών και σαλταδόρων,
σειών
σα μπολσεβίκικη ταυτότητα
κομματική,
τους εκατό τόμους μαζί
όλως μου των
κομματικών βιβλίων.

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Στον Κώστα ΚΑΡΥΩΤΑΚΗ

επιλεγμένο από: Μύρων, Ιούνιος 02, 2009

Ω, δε χωρεί καμία αμφισβήτηση, ποιητές
είμαστ' εμείς με κυματίζουσα την κόμη
- έμβλημα' αρχαίο καλλιτεχνών - και χτυπητές
μάθαμε φράσεις ν' αραδιάζουμε κι ακόμη

μια ευαισθησία μας συνοδεύει υστερική,
που μας πικραίνει ένα χλωμό, σβησμένο φύλλο,
μακριά ένα σύννεφο μαβί. Χιμαιρική
τη ζωή μας λέμε και δεν έχουμε ένα φίλο.

Μένουμε πάντα σιωπηλοί και μοναχοί,
όμως περήφανα στα βάθη μας κρατούμε
το μυστικό μας θησαυρό, κι όταν ηχεί
η βραδινή καμπάνα ανήσυχα σκιρτούμε.

Θεωρούμε ανίδεους, ανάξιους κι ευτελείς
γύρω μας όλους, κι απαξιούμε μια ματιά μας
σ' αυτούς να ρίξουμε, κι η νέα ξανά σελίς
το θρήνο δέχεται του ανούσιου έρωτά μας.

Αναμασάμε κάθε μέρα τα παλιά
χιλιοειπωμένα αισθήματά μας, εξηγούμε
το τάλαντό μας: «κελαηδούμε σαν πουλιά»,
την ασχολία μας τόσ' ωραία δικαιολογούμε.

Για μας ο κόσμος όλος μόνο είμαστ' εμείς,
και τυλιγόμαστε, μανδύα μας, ένα τοίχο.
Μ' έπαρση εκφράζουμε τα πάθη της στιγμής
σ' έναν - με δίχως χασμωδίες - μουσικό στίχο.

Γύρω μας κι άλλοι κι αν πονούν κι αν δυστυχούν,
κι αν τους λυγίζει, αν τους φλογίζει η αδικία -
ω, τέτοια θέματα πεζά ν' ανησυχούν
τους αστρικούς μας στοχασμούς, είναι βλακεία.

Γιάννης Ρίτσος, Ο χώρος του ποιητή
επιλεγμένο από: Μύρων, Ιούνιος 02, 2009

Το μαύρο, σκαλιστό γραφείο, τα δυο ασημένια κηροπήγια,
η κόκκινη πίπα του. Κάθεται αόρατος σχεδόν, στην πολυθρόνα,
έχοντας πάντα στο παράθυρο στη ράχη του. Πίσω από τα γυαλιά του,
πελώρια και περίσκεπτα, παρατηρεί τον συνομιλητή του,
στ' άπλετο φως, αυτός κρυμμένος μες στις λέξεις του,
μέσα στην ιστορία, σε πρόσωπα δικά του, απόμακρα, άτρωτα,
παγιδεύοντας την προσοχή των άλλων στις λεπτές ανταύγειες
ενός σαπφείρου που φορεί στο δάχτυλό του, κι όλος έτοιμος
γεύεται τις εκφράσεις τους, την ώρα που οι ανόητοι έφηβοι
υγραίνουν με τα γλώσσα τους θαυμαστικά τα χείλη τους. Κι εκείνος
πανούργος, αδηφάγος, σαρκικός, ο μέγας αναμάρτητος,
ανάμεσα στο ναι και στο όχι, στην επιθυμία και τη μετάνοια,
σαν ζυγαριά στο χέρι του θεού ταλαντεύεται ολόκληρος,
ενώ το φως του παραθύρου πίσω απ' το κεφάλι του
τοποθετεί ένα στέφανο συγγνώμης κι αγιοσύνης.
«Αν άφεση δεν είναι η ποίηση, -ψιθύρισε μόνος του-
τότε, από πουθενά μην περιμένουμε έλεος».

(«12 ποιήματα για τον Καβάφη», 1963)

Γιάννης Ρίτσος, Η γέφυρα [απόσπασμα]
επιλεγμένο από: Αλκαίος, Ιούνιος 02, 2009

Είναι μια ωραία περιπλάνηση, σχεδόν μια δραπέτευση —
δεν ξέρω από πού και για πού, — μια μυστική δραπέτευση που δίνει
μια μυστικότητα στην κάθε κίνησή μας, στον ίσκιο μας πάνω στον τοίχο,
στις απίθανες σχέσεις των δακτύλων μας, στον ήχο των βημάτων
μας — μια εξάισια αίσθηση
παρανομίας προς όλα, σαν του μοιχού, του κλέφτη, του φονιά,
του αρσενοκοίτη ή του λαθρεπιβάτη,
κ' η αίσθηση της παρανομίας αυτής σου επιβάλλει
μιαν άγρυπνη προσοχή για ν' αποφύγεις τη σύλληψη,
ενώ η προσοχή σου αυτή συλλαμβάνει
το νόημα μιας αρχικής ενοχής, συλλαμβάνει
τις πιο αδιόρατες εκφράσεις της σιωπής• μα τότε πάλι
νιώθεις πως έτσι παραβιάζεις μ' αντικλείδι ένα μεγάλο, ξένο
σκοτεινό χρηματοκιβώτιο
ύστερα από σκάλες πολλές και μεγάλους πλακόστρωτους διαδρόμους
που κάνουν ν' αντηχούν απεριόριστα οι κλειδώσεις σου,
κ' ένα καχύποπτο φεγγάρι μπαίνει από φεγγίτες καγκελόφραχτους
μεγάλο, κίτρινο, προδοτικό, φέρνοντάς σε αντιμέτωπο
με την ίδια πελώρια σκιά σου που κρατάει
μεγεθυσμένες τις σκιές των κλειδιών, που εσύ κρατάς, σα νάναι κιόλας
τα κάγκελα της φυλακής που θα σε κλείσει ισόβια• ώσπου τέλος

ανακαλύπτεις πως αυτό το χρηματοκιβώτιο
είναι δικό σου, ολότελα δικό σου
και μπορείς να τ' ανοίξεις ελεύθερα
και μπορείς να χαρίσεις όσα θέλεις στους φίλους σου
και μπορείς να σκορπίσεις όσα θέλεις στον άνεμο
με κείνη τη χαρά που δίνει το ανεξάντλητο
με κείνη τη χειρονομία μιας άσκοπης λεβεντιάς κι' ασωτείας
που είναι, ίσως, η μόνη αληθινή σκοπιμότητα.

Μα τότε νιώθεις ο ίδιος, πόσο η κίνηση αυτή θα φαίνεται ύποπτη
μες στο σκοτάδι το καρφωμένο απ' τ' άστρα, με το μετάλλιο ήχο

των κλειδιών,
σα χτύπημα σπαθίων, ψηλά στον αέρα, αόρατων μονομάχων ή ιππέων,
μ' αυτό το σκοτεινό, πελώριο στόμιο του χρηματοκιβώτιου
που χάσκει ανοιχτό μες στη νύχτα ενώ στο βάθος του αστράφτουν
σωροί τα νομίσματα περιεργών εποχών και τόπων,
ράβδοι χρυσού σα μεγάλα καρφιά για μια σταύρωση• στοιβες
χαρτονομίσματα
σα μυστικά τραπουλόχαρτα της Μοίρας. Κι' όσοι
δέχτηκαν μια στιγμή την προσφορά σου, μόλις στρίψεις το κεφάλι σου
δοκιμάζουν στην πέτρα τα νομίσματα, μα εκείνα δεν αφήνουν ήχο,
προσπαθούν ν' αποκρυπτογραφήσουν στα χαρτονομίσματα
τους αριθμούς και τις σφραγίδες, μ' αυτά δε διακρίνονται στο
καταπληχτικό σκοτάδι,
και τα πετούν ξανά μπροστά στα πόδια σου και φεύγουν.

Και μένεις μόνος μ' όλο σου τον πλούτο ποδοπατημένο,
μόνος μπρος στο μαγνητικό ανοιγμένο στόμιο του αδειανού πια
χρηματοκιβώτιου,
μόνος μπρος στην ακάλυπτη τρύπα του χάους,
με τόνα χέρι σου μισοσηκωμένο
σε μισοτελειωμένη στάση θεατρικής γενναιοδωρίας,
σαν άγαλμα ήρωα που ο ηρωισμός του
αποδείχτηκε απατηλός μετά θάνατον — ή σαν ατέλειωτη προσπάθεια
να γίνεις άγαλμα για να μη σωριαστείς στο χώμα — ένα άγαλμα
που τείνει μάταια σαν τσαμπί σταφύλι τ' αναπόδεκτα κλειδιά ενός
παραδείσου.

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Η κυρά των αμπελιών - III

επιλεγμένο από: Μύρων , Ιούνιος 15, 2009

Κυρά των Αμπελιών, πώς να κρατήσουμε στους ώμους μας τόσο ουρανό
πώς να κρατήσουμε τόση σιωπή μ' όλα τα μυστικά των δέντρων;

Ένα δελφίνι αστράφτοντας κόβει τη σιγαλιά της θάλασσας
έτσι που το μαχαίρι κόβει το ψωμί πάνου στη τάβλα των ψαράδων
έτσι που η πρώτη αχτίνα κόβει τ' όνειρο.

Πέτρα στην πέτρα λάμπει ο δρόμος και πουλί με το πουλί ανεβαίνει η σκάλα
κι ο ήλιος, μισός στη θάλασσα, μισός στα ουράνια, λαμπαδιάζει
όπως το πορτοκάλι μες τη φούχτα σου κι όπως τ' αυτί σου κάτω απ' τα μαλλιά σου.

Κι έτσι στητή και δυνατή καταμεσής στο κόσμο
κρατώντας στο ζερβί σου χέρι τη μεγάλη ζυγαριά και στο δεξι την άγια σπάθα
είσαι η ομορφιά κι η λεβεντιά κι είσαι η Ελλάδα.
Όπως περνάς ανάμεσα στ' αραποσίτια σκίζοντας του αγέρα το μετάξι
ξανθές οι φούντες του καλαμποκιού σου τρίβονται στις αμασκάλες
σα να σου τρίβεται το νιόφυτο μουστάκι του τσοπάνου
και κύμα-κύμα η ανατριχίλα χύνεται στα στάχια
κ' ήχο τον ήχο τα πλατάνια γέρνουνε στις κρήνες
κ' είναι γύρω τριγύρω τα βουνά σαν τα σταμνιά που καρτεράνε να γεμίσουν.
Κυρά των Αμπελιών πάνου στα στήθια μας αντιφεγγίζει η όψη σου
όπως φωτάει ένα άσπρο σύγγεφο τα δασωμένα βουνοπλάγια
και το ποτάμι σ' ακολουθάει σαν ήρεμο λιοντάρι
όταν μοιράζεις τις αχτίνες στα νερόκλαδα
όταν μοιράζεις στους βοσκούς μπαρούτι και τραγούδι
και σε φωνάζουν αδελφή τα' άλογα και τα προβατάκια.

*Από τη συγκεντρωτική έκδοση Ποιήματα- Β' τόμος, σειρά Αργύρνια (1941-1953),
(1978)*

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Το ποτάμι κι εμείς

επιλεγμένο από: Μύρων , Ιούνιος 15, 2009

3. Η σιωπή δυο ανθρώπων

Θέλω να σου δείξω όλες τις κάμαρες
την άσπρη, την τριανταφυλλιά, τη φυσικιά, τη μαύρη
και τα παλιά ντουλάπια και τα μπασούλα και τα μικρά συρτάρια
και τα υπόγεια με τα' άδεια κιούπια και με τα σπασμένα έπιπλα

να σου ανοίξω όλες τις πόρτες και τα παράθυρα
να σου φανερώσω απ' όλες τις μεριές τ' αστέρια
να σου πω για τον ίσκιο που μεγαλώνει στον τοίχο όταν ανάβει η λάμπα
για τα δυο κουρασμένα τρίγωνα που γράφει το φως του φεγγίτη στο κεφαλόσκαλο
σαν τους δυο λυγισμένους αγκώνες που ακουμπάνε στα γόνατα της λύπης
να σου πω για το μικρό χαμόγελο που κρύβεται σ' ένα ποτήρι νερό
για το μεγάλο πόνο που κρύβεται κάτω απ' το χαμόγελο
και για το χνούδι του καρπού που βασανίζει τα δάχτυλα της αγάπης
να σου δείξω πόσο μικρός είμαι
πόσο μεγάλος είμαι
για να μη μείνει κάτι δικό μου που να μην είναι δικό σου
για να σμιζουμε πέρα απ' τα χωριστά μας σώματα.

Η Μαρία σώπαινε.

Δεν άνοιγε κανένα παράθυρο. Μη και δεν είχε κανένα παράθυρο;
Κ' η σιωπή φάρδαινε ανάμεσα μας, όπως το ποτάμι, όπως η θάλασσα.
Καθόμαστε στις αντίθετες όχθες και κλαίγαμε. Ώσπου ανέβαινε η σιωπή και μας
έπνιγε.

Πέστε μου πού θα σμιζουμε; - είπε. Πέστε μου πού θα σμίξει η σιωπή τα δάχτυλα
μας;

Πιο μέσα απ' τα δάχτυλα μας που θα σμιζουμε; Ποια κραυγή
θα σπάσει αυτά τα μαύρα τζάμια-όχι να γνωριστούμε ή να γνωρίσουμε
μα να ορίσουμε ακριβώς τη θέση μας, ν' αλλάξουμε τους κύλινδρους της ρίζας
έτσι που η ρίζα και το φύλλο να ναι σύμφωνα στο φως. Ανοίχτε τα παράθυρα.
Ανοίχτε τα παράθυρα, είπε.

Κάθε μέρα λιγότερη σιωπή κρύβουν τα λόγια μας.
Τα παράθυρα βλέπουν στον ουρανό, στα σπίτια και στα στάχια.

*Από τη συγκεντρωτική έκδοση Ποιήματα- Β' τόμος, σειρά Αργύπνια (1941-1953),
(1978)*

<|>

Ναζίμ Χικμέτ & Γιάννης Ρίτσος - Όμορφο που 'ναι να σε συλλογιέμαι

επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Ιούνιος 15, 2009

Όμορφο πού'ναι να σε συλλογιέμαι
Μέσα απ' τους θορύβους του θανάτου
Και της νίκης
Να συλλογιέμαι εσένανε
Μέσα απ' τη φυλακή
Κι έχοντας περασμένα τα σαράντα

Όμορφο πού'ναι να σε συλλογιέμαι
Να τό'να χέρι σου
Σ' ένα ύφασμα γαλάζιο ξεχασμένο
Ξεχασμένο

Και να - νά'μαι στα μαλλιά σου
Η ραθυμιά η περήφανη
Της Ινσταμπούλ της γης μου

Όμορφο πού'ναι να σε συλλογιέμαι
Να γράφω λόγια σένα
Να σε κοιτάζω πλαγιασμένος
Έτσι ανάσκελα μες στο κελί μου
Μια λέξη πού 'χες πει
Την τάδε μέρα
Στο τάδε μέρος
Όχι η λέξη η ίδια
Μα αυτός ο τρόπος που είχε
Που είχε μέσα της
Να κλείνει όλο τον κόσμο

Όμορφο πού'ναι να σε συλλογιέμαι
Για σένα θα σκαλίσω ακόμα
Τόσα πράγματα
Θα φτιάξω ένα μικρό κουτί
Ένα δαχτυλίδι
Θα υφάνω τρεις οργιές μετάξι
Και ξαφνικά πετιέμαι ορθός
Τρέχοντας να χουφτώσω
Του παραθυριού τα κάγκελα
Και να φωνάζω στον γαλάζιο ουρανό
Της λευτεριάς
Όλα μου τα τραγούδια
Πού 'γραψα για σένα

Μουσική: Μάνος Λοΐζος

<|>

Ναζιμ Χικμέτ & Γιάννης Ρίτσος - Για τη ζωή
επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Ιούνιος 15, 2009

Η ζωή δεν είναι παίξε-γέλασε
Πρέπει να την πάρεις σοβαρά
Όπως, να πούμε, κάνει ο σκίουρος
Δίχως απ' όξω ή από πέρα να προσμένει τίποτα
Δε θα'χεις άλλο πάρεξ μοναχά να ζεις.

Η ζωή δεν είναι παίξε-γέλασε
Πρέπει να την πάρεις σοβαρά
Τόσο μα τόσο σοβαρά
Που έτσι, να πούμε, ακουμπισμένος σ'έναν τοίχο
Με τα χέρια σου δεμένα
'Η μέσα στ' αργαστήρι
Με λευκή μπλούζα και μαύρα ματογυάλια
Θε να πεθάνεις, για να ζήσουνε οι άνθρωποι,
Οι άνθρωποι που ποτέ δε θα'χεις δει το πρόσωπό τους
Και θα πεθάνεις ξέροντας καλά
Πως τίποτα πιο ωραίο, τίποτα πιο αληθινό απ'τη ζωή δεν είναι

Πρέπει να την πάρεις σοβαρά
Τόσο μα τόσο σοβαρά
Που θα φυτεύεις, σα να πούμε, ελιές ακόμα στα εβδομήντα σου
Όχι καθόλου για να μείνουν στα παιδιά σου
Μα έτσι, γιατί το θάνατο δε θα τονε πιστεύεις
Όσο κι αν φοβάσαι
Μα έτσι, γιατί η ζωή θε να βαραίνει πιότερο στη ζυγαριά

Μουσική: Μάνος Λοΐζος

<|>

Βλαδίμηρος Μαγιακόφσκι & Γιάννης Ρίτσος - Ξελάσπωσε το μέλλον

επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Ιούνιος 15, 2009

Το μέλλον δε θα ρθει
από μονάχο του έτσι νετο-σκετο
αν δεν πάρουμε μέτρα κι εμείς
από τα βράγχια κομσομόλε άρπαξέ το
απ'την ουρά του πιονιέροι κι εσείς

Πόλεμος δεν είναι μόνο όπως θαρρείς εσύ
να λες ναι - ναι στα μέτωπα με βολές πολυβόλου
της φαμίλιας του σπιτικού η επίθεση
για μας μικρότερη απειλή δεν είναι διόλου

Η κομμούνα δεν είναι μια βασιλοπούλα
του παραμυθιού που λες
για να την ονειρεύεσαι τις νυχτιές
μέτρησε καλοσκέψου σημάδεψε
και τράβα βήματα τα βήματα
έστω και πάνω σε μικροζητήματα

Δεν είναι μόνον ο κομμουνισμός στη γη
στα κάθιδρα εργοστάσια εκείνα
είναι και μες στο σπίτι
στο τραπεζάκι εμπρός
στις σχέσεις στη φαμίλια
στην καθημερινή ρουτίνα

Μουσική: Θάνος Μικρούτσικος

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Άιντε και ντε

επιλεγμένο από: Αριάδνη, Ιούνιος 15, 2009

Άιντε και ντε
άιντε και ντε
άιντε και ντε

άιντε ντε
άιντε και ντε

Άιντε το τραίνο πήγαινε
όρθιος ο μηχανοδηγός
με το κασκέτο του στραβά
καλό τιμόνι κουμαντάριζε
μες στη καπνιά
μες στη βραδυά
με μπλούζα σα λυκοπροβιά
ασίκης μηχανοδηγός
με το μικρό μουστάκι του
καλό τιμόνι οδήγαγε
το τραίνο για τον ουρανό
άιντε και ντε...

Κι όλο στον ουρανό το τραίνο πήγαινε
άιντε και νύχτωνε
πίσω του δάσος ορφανό
άφηνε μίαν ουρά καπνό
στο ματωμένο δειληνό
άιντε ντε

Άιντε και ντε...
μες στην πετσέτα το ψωμί και το κρομμύδι
ώρα για σχόλασμα παιδιά
ένας σπουργίτης μοναχά
τα ψίχουλα τσιμπολογά
άιντε και ντε...

Άιντε και ντε...
άιντε τα τραίνα βούλιαξαν
ένα μονάχο καταμόναχο
έξω απ' τις ράγες πήγαινε
με τους νεκρούς του θερμαστές
και τους νεκρούς εισπράκτορες
μια μαλακιάν ουρά καπνό
άφηνε μες στον ουρανό
μεγάλο δάσος ορφανό
μια μαλακιάν ουρά καπνό
στο μαραμένο δειληνό
άιντε και ντε...

Άιντε και ντε...
κάψα και σίδηρο

Να μια, να δυο, να κι άλλη μια
δώσ' του ξηνάρια και σφυριά
κι ο δυναμίτης στη βραχόπετρα
στα μάτια σου πέτρα μουγκή
στα μάτια σου πέτρα σκληρή
σπίτι δεν έχτισες εσύ
με τη δουλειά σου τη βαριά
χτίσ' το λοιπόν με την βαρυά
- να δυο, να τρεις να κι άλλη μια
κι ο κόκορας λαλεί μακρυά
άιντε και ντε...

Μουσική: Νίκος Μαμαγκάκης

<|>

Γιάννης Ρίτσος, Αυτά τα κόκκινα σημάδια & Αυτοί που περιμένουν
επιλεγμένο από: Αριάδνη, Ιούνιος 15, 2009

Αυτά τα κόκκινα σημάδια στους τοίχους, μπορεί να 'ναι κι από αίμα.
'Όλο το κόκκινο στις μέρες μας είναι αίμα,
μπορεί να 'ναι κι απ' το λιόγερμα, που χτυπάει στον απέναντι τοίχο.

Κάθε δειλί τα πράγματα κοκκινίζουν πριν σβήσουν
και ο θάνατος είναι πιο κοντά. Έξω απ' τα κάγκελα,
είναι οι φωνές των παιδιών, και το σφύριγμα του τρένου.

Τότε τα κελιά γίνονται πιο στενά
και πρέπει να σκεφτείς το φως σ' έναν κάμπο με στάχια,
και το ψωμί στο τραπέζι των φτωχών
και τις μητέρες να χαμογελάνε στα παράθυρα,
για να βρεις λίγο χώρο να απλώσεις τα πόδια σου.

Κείνες τις ώρες, σφίγγεις το χέρι του συντρόφου σου,
γίνεται μια σιωπή γεμάτη δέντρα,
το τσιγάρο κομμένο στη μέση, γυρίζει από στόμα σε στόμα,
όπως ένα φανάρι που ψάχνει το δάσος, βρίσκουμε τη φλέβα
που φτάνει στην καρδιά της άνοιξης, χαμογελάμε.

/-/
'Επεσε ο άνεμος, σιωπή. Στη γωνιά της κάμαρας,

ένα αλέτρι συλλογισμένο, περιμένει τ' όργωμα.
Ακούγεται πιο καθαρά, το νερό που κοχλάζει στο τσουκάλι.

Αυτοί που περιμένουν στον ξύλινο πάγκο,
είναι οι φτωχοί, οι δικοί μας οι δυνατοί,
είναι οι ξωμάχοι κι οι προλετάριοι,
κάθε τους λέξη είναι ένα ποτήρι κρασί
μια γωνιά μαύρο ψωμί
ένα δέντρο πλάι στο βράχο
ένα παράθυρο ανοιχτό στη λιακάδα.
Είναι οι δικοί μας Χριστοί, οι δικοί μας Άγιοι.

ΑΠΑΓΓΕΛΕΙ Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

Τα δαχτυλικά τους αποτυπώματα, δεν είναι μονάχα στα μητρώα των φυλακών,
φυλάγονται στα αρχεία της ιστορίας,
τα δαχτυλικά τους αποτυπώματα, είναι οι πυκνές σιδηροδρομικές γραμμές,
που διασχίζουν το μέλλον.
Κι η καρδιά μου εμένα, τίποτα πιότερο συντρόφια μου, ένα πήλινο μαυρισμένο
τσουκάλι,
που κάνει καλά τη δουλειά του.

Μουσική: Χρήστος Λεοντής

<|>

Βλαδίμηρος Μαγιακόφσκι & Γιάννης Ρίτσος - Το ποίημα του Οχτώβρη
επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Ιούνιος 28, 2009

Ο χρόνος είναι κάτι απίθανα μακρύ
Υπήρξαν χρόνοι πάει περάσαν μυθικοί
Ούτε μπιλίνες ούτε έπη ούτε εποποιίες πια
Σαν τηλεγράφημα η στροφή πετά

Με φλογισμένα χείλη πιες γονατιστός
Απ' το ποτάμι που το λένε γεγονός
Είν' ο καιρός Που όλος βομβίσει σε τηλέγραφου χορδή
Είναι η καρδιά με την αλήθεια ίδιο μαζί

Μη λησμονήσετε να μνημονεύσετε τον ποιητή μας
Βλαδίμηρο Μαγιακόφσκι
Πριν σαράντα έξι χρόνια μίσηψε μακριά μας
Τι δουλειά έχει ο Μαγιακόφσκι;
Μαςμίλαγε τακτικά ένας γέρος σύντροφος Μακεδόνας
Στη φάμπρικα γι' αυτόν
Όταν καμιά Κυριακή πίναμε καμιά ρακή από την πατρίδα
Και μετά τραγουδούσαμε τραγούδια της ξενιτειάς
Και τ'αντάρτικα
Είχε μείνει χρόνια στη Ρωσία
Κι έπαιρνε το βιβλίο με τα ποιήματα του Βλαδίμηρου
Όπως τον έλεγε
Και μας διάβαζε
Και θυμόταν τον άλλο Βλαδίμηρο
Και δάκρυζε καμιά φορά
Σαν πολλά να τά'πα
Γεια σας και πάλι.

Μουσική: Θάνος Μικρούτσικος

Ναζίμ Χικμέτ & Γιάννης Ρίτσος, Ταξιδεύοντας

επιλεγμένο από: Ορέστης Λ., Ιούνιος 28, 2009

Ανοίγουμε τις πόρτες
κλείνουμε τις πόρτες
δρασκελάμε τις πόρτες
και στο τέρμα του μοναδικού μας ταξιδιού
μήτε πολιτεία μήτε και λιμάνι

Το τραίνο εκτροχιάζεται, το πλοίο ναυαγεί, τ' αεροπλάνο συντρίβεται
Ένα μονάχα επισκεπτήριο στον πάγο χαραγμένο

Αν είχα δικαίωμα, δικαίωμα εκλογής
Να ξαναρχίσω ή όχι τούτο το ταξίδι τούτο το ταξίδι
Θα το ξανάρχιζα, Θα το ξανάρχιζα, Θα το ξανάρχιζα

Μουσική: Μάνος Λοΐζος

Ναζίμ Χικμέτ & Γιάννης Ρίτσος, Η πιο όμορφη θάλασσα

επιλεγμένο από: Γιώργος ΑΓΗΣ, Ιούνιος 28, 2009

Η πιο όμορφη θάλασσα είναι αυτή
που δεν την αρμενίσαμε ακόμα.
Το πιο όμορφο παιδί δε μεγάλωσε ακόμα.

Τις πιο όμορφες μέρες,
τις πιο όμορφες μέρες μας, δεν τις ζήσαμε ακόμα.
Δεν τις ζήσαμε ακόμα.

Κι ό, τι πιο όμορφο,
Κι ό, τι πιο όμορφο θα 'θελα να σου πω,
Δε στο 'πα ακόμα, δε στο 'πα ακόμα!

Μουσική: Μάνος Λοΐζος